

AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Kandidatspeciale, Jura

En retlig analyse af forældreansvarslovens § 4 a

A legal analysis regarding the Danish Act on Parental Responsibility
Section 4 a

Cecilie Bak-Pedersen

Studienr. 20194366

—

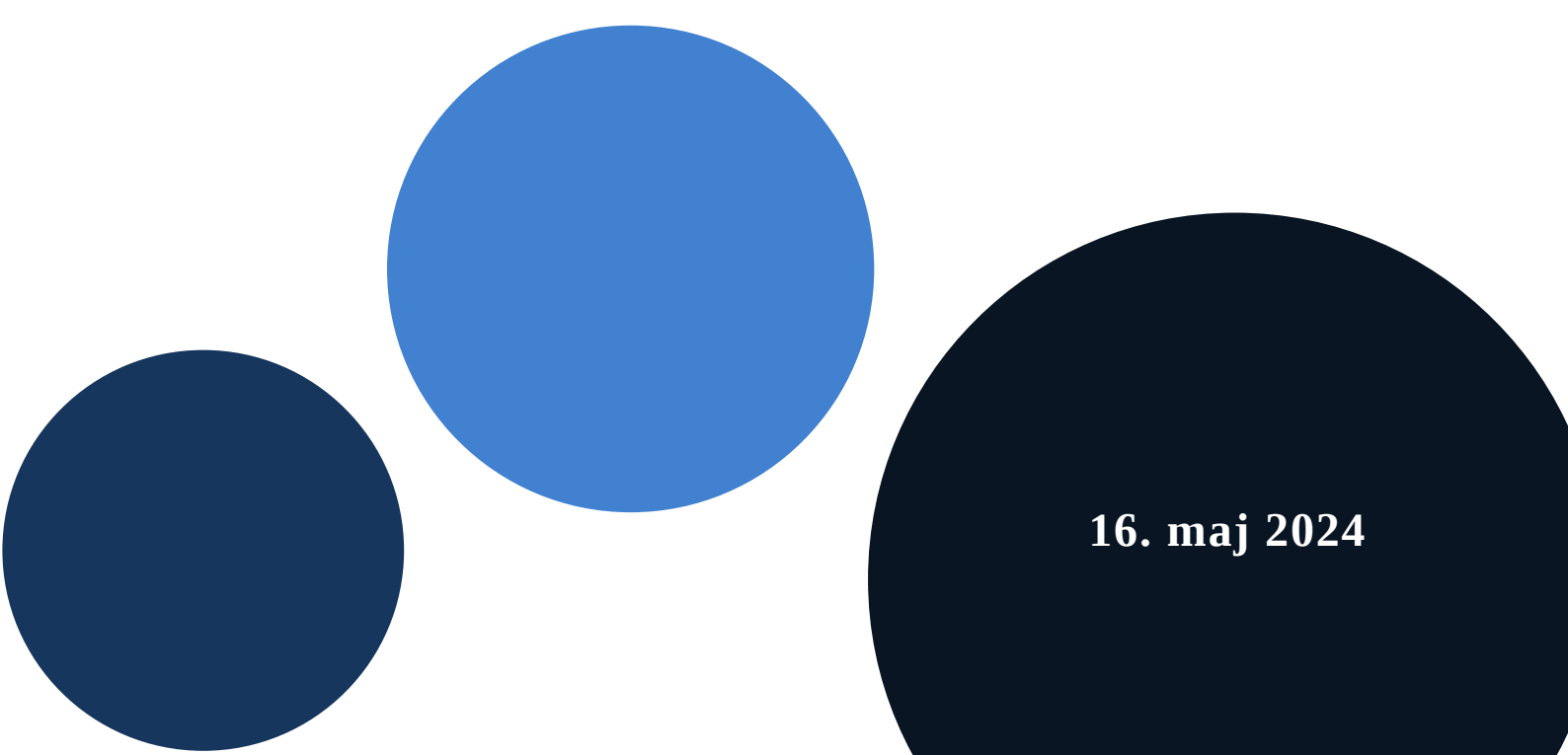
Cecilie Rank Wirenfeldt

Studienr. 20193171

—

Signe Møller Jensen

Studienr. 20194902

16. maj 2024

Titelblad

Uddannelsessted:

Aalborg Universitet

Studieretning:

Jura

Semester:

10. semester

Dansk titel:

En retlig analyse af forældreansvarslovens § 4 a

Engelsk titel:

A legal analysis regarding the Danish Act on Parental Responsibility Section 4 a

Fagområde:

Familieret

Vejleder:

Maria Fonseca

Afleveringsdato:

16. maj 2024

Antal anslag:

190.566

Abstract

The purpose of this thesis is to examine and analyze the Danish Act on Parental Responsibility Section 4 a through legislative history and case law. Section 4 a presumes against granting parental rights, including custody, residence, or visitation, to a parent convicted of serious violent crimes as listed in the provision, unless it is in the best interest of the child. The provision hereby constitutes an exception to one of the fundamental principles behind the Danish Act on Parental Responsibility, which dictates that it is in the best interest of a child to have contact with both parents.

The aim of the thesis is to assess whether the provision has led to a change in the legal landscape regarding parental responsibility, including whether the presumption in the provision is so strong that it is rarely deviated from.

First, some fundamental principles behind the Danish Act on Parental Responsibility, including the child's best interests and the parents' ability to care for the child, are examined with the aim of subsequently delving into the content and purpose of Section 4 a. Then an analysis of the law, legislative history of the law and case law from before and after the implementation of Section 4 a is conducted to cover the purpose and scope of the provision. The scrutiny of case law aims to illuminate which factors the courts consider when assessing whether the exception clause in Section 4 a can be invoked. This will all lead to an analysis and discussion on if and how Section 4 a has had an impact on the legal landscape.

Based on an in-depth examination and discussion of the provision's purpose and scope, the thesis concludes that the Danish Act on Parental Responsibility Section 4 a has had an impact on cases regarding parental responsibility. After analyzing case law from before the introduction of Section 4 a in comparison with case law post-introduction, the overall view of the thesis is that the provision establishes a more restrictive framework for decisions in parental responsibility cases covered by Section 4 a. All in all, the possibility of making an exception to the presumption rule in Section 4 a is narrow, due to the purpose ensuring that the best interests of the child are at the forefront. However, it is not impossible to make use of the exception clause.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	1
1.1	Problemformulering.....	2
2	Metode	3
3	Afgrænsning	6
4	Grundlæggende principper i FOL	7
4.1	Formålsbestemmelsen i FOL § 1	7
4.2	Barnets ret til begge forældre.....	8
4.3	Barnets bedste i FOL § 4	9
4.4	Forældreansvarssager.....	11
4.4.1	Forældremyndighed	11
4.4.2	Bopæl	13
4.4.3	Samvær.....	14
4.4.4	Anden kontakt.....	16
5	FOL § 4 a	17
5.1	Formålet med § 4 a	17
5.1.1	Baggrunden for indsættelse af § 4 a	18
5.2	EMRK.....	19
5.3	Anvendelsesområde for § 4 a.....	21
5.3.1	De strafferetlige forbrydelser.....	21
5.3.2	Frihedsberøvelse.....	25
5.3.3	Øvrige betingelser.....	26
5.4	Formodningsreglen i § 4 a	27
5.5	Undtagelsesmuligheden i § 4 a	28
5.5.1	Helhedsvurderingen	29
5.5.2	Barnets rolle.....	32
5.6	FOL § 15 a	34
6	Retspraksis	37
6.1	Retspraksis hvor der ikke sker undtagelse	37
6.1.1	TFA 2020.80 Ø.....	37
6.1.2	TFA 2020.193 V.....	38
6.1.3	TFA 2021.453 Ø.....	40
6.1.4	TFA 2023.21/2 V	40
6.1.5	TFA 2023.229 V.....	41
6.1.6	TFA 2023.284 Ø.....	42
6.1.7	ØL's dom i sag BS-29911/2023-OLR	43
6.1.8	Kriterier der kan udledes af retspraksis	44
6.2	Retspraksis hvor der sker undtagelse.....	45
6.2.1	TFA 2022.99 Ø.....	45
6.2.2	TFA 2023.97 Ø.....	47
6.2.3	TFA 2023.405/2 V	49

6.2.4	<i>TFA 2024.116 Ø</i>	51
6.2.5	<i>Kriterier der kan udledes af retspraksis</i>	52
6.3	Retspraksis før 2019	54
6.3.1	<i>TFA 2010.303 V</i>	54
6.3.2	<i>TFA 2011.182 Ø</i>	56
6.3.3	<i>TFA 2011.435 Ø</i>	57
6.3.4	<i>TFA 2012.111</i>	59
6.3.5	<i>Kriterier der kan udledes af retspraksis</i>	60
6.4	Delkonklusion.....	61
7	Diskussion	64
7.1	Rækkevidden af barnets bedste.....	65
7.2	Strafferetligt anvendelsesområde.....	67
7.3	Overholdelse af EMRK	71
7.4	Forarbejdernes bud på undtagelsesmuligheder	73
7.4.1	<i>Hvis begge forældre er dømt</i>	74
7.4.2	<i>Aktualiteten og baggrunden for samlivsophævelsen</i>	74
7.4.3	<i>Mindre alvorlig voldshændelse</i>	75
7.5	Formodningsreglens styrke.....	77
8	Konklusion	79
9	Litteraturliste	83
9.1	International lovgivning.....	83
9.2	Vejledning til international lovgivning	83
9.3	Dansk lovgivning.....	83
9.4	Vejledning til dansk lovgivning	83
9.5	Betænkning	84
9.6	Forarbejder til dansk lovgivning	84
9.7	Retspraksis	84
9.8	Bilag.....	85
9.9	Litteratur	85
9.10	Artikler	85
9.11	Udtalelser	86
9.12	Internetkilder	86

1 Indledning

Før 2019 bestod det familieretlige system af flere separate instanser, herunder Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og domstolene, som hver især havde kompetence til at behandle forskellige typer af sager baseret på sagskategori og specifikt lovgrundlag. I 2018 blev der imidlertid indgået en politisk aftale om et nyt familieretligt system, primært som følge af udfordringer med den tidligere struktur. Problemerne var især tydelige, når en families sag blev behandlet i flere instanser, da dette i flere tilfælde kunne medføre en optrapning af familiernes konflikt.¹ Formålet med et nyt, samlet system bestående af et Familieretshus og familieretten var derfor at etablere et enstrengt og sammenhængende familieretligt system, hvor familierne alene skulle henvende sig hos én instans, uagtet hvor mange familieretlige sager og sagstyper, de var involveret i.^{2 3}

Oprettelsen af det nye system skulle, ifølge forarbejderne til den reviderede forældreansvarslov (fremover FOL), ske med hensynet til barnets behov i centrum,⁴ hvilket ses understreget ved oprettelsen af en dedikeret Børneenhed i Familieretshuset. Børneenhedens opgave er at sikre inddragelsen af barnets perspektiver, samt yde støtte og rådgivning til de børn, der er eller bliver berørt af familieretlige problemstillinger, jf. Lov om Familieretshuset (fremover FHL) § 15.⁵

Ved aftalen i 2018 var der tilmed enighed om indsættelse af en formålsbestemmelse i FOL § 1, samt et 2. pkt. til lovens § 4, hvorefter de familieretlige organer skal have fokus på, at afgørelser efter loven skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold og anden skadelig behandling.⁶ Dertil kommer, at § 4 a blev indsat i FOL i 2019.⁷

FOL udgør en central del af dansk familieret og fastlægger rammerne for forældres ansvar og pligter over for sine børn. En af de centrale bestemmelser er FOL § 1, der som ovenfor nævnt er lovens formålsbestemmelse. Denne er indsat for klart at tydeliggøre, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række i alle forhold omfattet af loven. Dette hensyn har således forrang over andre hensyn. Bestemmelsen tager afsæt i FN's Konvention om Barnets

---

¹ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 2.

² Familieretshuset blev oprettet ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset, der trådte i kraft den 1. april 2019, jf. nu lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019.

³ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 2. Se hertil Folketingets Ombudsmands udtalelse af 4. maj 2021 vedrørende Familieretshusets sagsbehandlingstid i to type sager.

⁴ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 2.

⁵ Bekendtgørelse af lov om Familieretshuset (Familieretshusloven). LBK nr. 766 af 07/08/2019.

⁶ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 2.

⁷ Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 202 af 05/03/2019.

Rettigheder (herefter Børnekonventionen) art. 3 og understøttes desuden af FOL § 4 og bestemmelser i FHL. Disse bestemmelser fastslår ligeledes, at barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række, når Familieretshuset og familieretten træffer afgørelse, jf. § 1, stk. 1 og 2 i FHL og FOL § 4.

Fokus vil i nærværende fremstilling være på den supplerende bestemmelse i FOL § 4 a. Bestemmelsen er en undtagelse til et af FOL's grundlæggende principper, hvoraf følger, at det er bedst for barnet at have kontakt til begge sine forældre.

1.1 Problemformulering

I denne fremstilling søges med udgangspunkt i lovforarbejder og retspraksis undersøgt, hvordan FOL § 4 a fungerer i praksis. Bestemmelsen rejser komplekse spørgsmål om, hvordan beslutninger vedrørende forældremyndighed, samvær, bopæl og anden kontakt med barnet ville være blevet formet, hvis ikke bestemmelsen var implementeret i dansk ret.

Det søges dermed at belyse bestemmelsens styrker, svagheder og eventuelle udfordringer, samt om den opfylder sit erklærede formål om at garantere, at barnets bedste er i centrum, herunder at sikre barnets bedste og trivsel i situationer præget af en forælders kriminalitet og konflikt.

FOL introducerer en række betragtninger, herunder hensynet til barnets bedste og forældrenes evne til at drage omsorg for et barn, hvorfor sådanne grundlæggende principper undersøges indledningsvis i fremstillingen med henblik på derefter at kunne komme indholdet i og formålet med FOL § 4 a nærmere.

På baggrund af en dybdegående undersøgelse af bestemmelsens formål og anvendelsesområde vil det søges afklaret, hvorvidt FOL § 4 a reelt tjener barnets bedste, som det hævdes, eller om der er andre hensyn og interesser, der spiller ind. Det søges ligeledes belyst, hvilke momenter domstolene lægger vægt på i sin vurdering af, om undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse. Denne belysning sker gennem en omfattende analyse af retspraksis.

En grundig undersøgelse af bestemmelsen omfatter desuden en diskussion af dens reelle bidrag til at sikre barnets bedste, om den udgør en dobbeltstraf, samt hvordan den forholder sig, hvis begge forældre er dømt for de i bestemmelsen omfattede typer af kriminalitet. Dette er imidlertid blot enkelte nedslagspunkter i en omfattende analyse og diskussion af flere aspekter af bestemmelsen.

På baggrund af ovenstående overvejelser, er følgende problemformulering udarbejdet:

”Har forældreansvarslovens § 4 a medført en ændring i retstilstanden vedrørende afgørelser om forældremyndighed, samvær, bopæl og anden kontakt med fokus på barnets bedste, herunder om bestemmelsens formodning er så stærk, at der sjældent kan undtages herfra.”

2 Metode

Til besvarelse af fremstillingens problemformulering anvendes den retsdogmatiske metode. Den retsdogmatiske metode er en central tilgang inden for juridisk analyse, som har til formål at beskrive og analysere gældende ret – *de lege lata*.⁸ I nærværende fremstilling anvendes metoden til at beskrive og analysere gældende regler på det familieretlige område, navnlig FOL § 4 a, herunder hvordan bestemmelsen anvendes og fortolkes i praksis. I fremstillingen anvendes kilder med forskellig retskildeværdi. Traditionelt i nordisk ret er der fire retskildegrupper; loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur. Det er vigtigt at forholde sig til, hvordan disse vægtes indbyrdes, da der i tilfælde af konflikt mellem retskilderne skal tages udgangspunkt i den retskilde med den højeste retskildeværdi.⁹

Udgangspunktet for fremstillingen er FOL samt retspraksis. Loven har den højeste retskildeværdi, idet den går forud for de øvrige retskilder, ligesom den er en bindende for domstolene.¹⁰ Loven anvendes i fremstillingen med henblik på at undersøge og fastlægge gældende ret. Relevante bestemmelser i FOL bliver både beskrevet og analyseret, og bestemmelserne i straffeloven (fremover STRFL) bliver beskrevet for at forstå FOL § 4 a's anvendelsesområde.

Til fortolkning af FOL anvendes formålsfortolkning, idet en sådan fortolkningsmåde søger at belyse lovgivers hensigt samt udstrækningen af reglerne i loven.¹¹ Dermed anvendes forarbejderne til FOL i stort omfang, da de er udtryk for lovgivers hensigt med loven og bestemmelserne heri. Lovforarbejderne er dermed essentielle for fortolkningen af reglernes udstrækning og anvendelse.¹² Lovens forarbejder kan tillige betegnes som motiverne bag loven.¹³ De har retskildeværdi, og bidrager selvstændigt til en forståelse af meningen med lovens enkelte bestemmelser.¹⁴ Derfor anvendes forarbejderne

---

⁸ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 211

⁹ Munk-Hansen, C., (2021) 2. udgave, 1. oplag. *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode*, s. 16

¹⁰ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 264

¹¹ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 305

¹² Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 269

¹³ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 312

¹⁴ Peter Blume, (2020) ”Retssystemet og juridisk metode”, 4. udgave, s. 189 f.

i fremstillingen som bidrag til at forstå formålet med de enkelte bestemmelser. Lovforarbejderne ses tillige inddraget i stort omfang i domstolenes afgørelser, hvilket understøtter forarbejdernes status som fortolkningsbidrag.

Derudover anvendes Forældreansvarsvejledningen ligeledes som fortolkningsbidrag for reglernes udstrækning og anvendelse. Vejledninger er ikke juridisk bindende regulering, hvorfor disse heller ikke er bindende for domstolene. Vejledninger er udstedt af administrationen med henblik på at vejlede og skabe klarhed om, hvordan loven skal tolkes og forstås. Vejledninger er dermed ideelle for myndighederne til at sikre en ensartet og klar fortolkning af loven, når de træffer afgørelser.¹⁵ I fremstillingen anvendes Forældreansvarsvejledningen, idet den giver en god indikation af, hvordan reglerne i FOL anvendes og udstrækkes i praksis.

Høringssvar kan ikke anses som et direkte fortolkningsbidrag. Dog anvendes høringssvar i fremstillingen, idet sådanne kan indgå som indirekte bidrag til at fremhæve, hvilke konsekvenser der blev påpeget før vedtagelse af loven, herunder at lovgiver har accepteret disse konsekvenser.¹⁶ Anvendelsen af høringssvar i fremstillingen sker med henblik på at påpege momenter i FOL § 4 a, som det er nærliggende at forholde sig kritisk til, særligt henset til at lovgiver tilsyneladende har accepteret visse konsekvenser af loven.

I fremstillingen analyseres retspraksis vedrørende domstolenes anvendelse af FOL § 4 a med henblik på at belyse i hvilke tilfælde, der *sker* og henholdsvis *ikke sker* undtagelse fra bestemmelsens forudsætningsregel, herunder hvilke momenter domstolene tillægger vægt i en sådan vurdering med udgangspunkt i barnets bedste. Endvidere vil retspraksis på området fra før FOL § 4 a's indførelse, dvs. fra før 2019, blive analyseret med henblik på at identificere forskelle og ligheder i domstolenes vurdering. Dette med henblik på at opnå en forståelse af, om indførslen af FOL § 4 a har medført en ændring i retstilstanden.

Retspraksis er en retskilde, og i retskildehierarkiet placeres retspraksis lige efter loven.¹⁷ Retspraksis er en vigtig retskilde i fastlæggelsen af retstilstanden på et område, selvom det er ikke domstolenes

---

¹⁵ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 362

¹⁶ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 269

¹⁷ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 331.

primære formål at skabe nye regler eller specifik retstilstand. Dette kan dog være en følgevirkning af de domme, som domstolene afsiger.¹⁸

De i fremstillingen anvendte domme er afsagt af danske domstole, primært landsretten, da det ikke har været muligt at fremsøge domme afsagt af Højesteret på området. Det har betydning, i hvilken instans dommen er afsagt, da domme afsagt af landsretten har højere præjudikatsværdi end domme afsagt af byretten (familieretten vedr. afgørelser på familieretsområdet efter 2018). Domme afsagt af Højesteret vil naturligvis have den højeste præjudikatsværdi, da Højesteret er sidste og afgørende instans.¹⁹ Endvidere har det betydning hvilket år, dommen er afsagt, da nyere domme har større præjudikatsværdi end ældre domme, idet nogle ældre domme dog kan have dannet præcedens for senere, lignende afgørelser.²⁰

Det bemærkes, at der ydermere er indhentet en enkelt domsudskrift ved aktindsigt gennem Familieretshuset. Der er tale om Østre Landsrets dom af 24. november 2023, Sag BS-29911/2023-OLR.²¹ Aktindsigt er søgt med henblik på at indhente nyere praksis på et område, hvor der endnu ikke er meget trykt praksis.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK) inddrages tillige i fremstillingen, da Danmark som stat har forpligtet sig til at overholde konventionen. Danmark har inkorporeret EMRK. Ved konflikt med dansk lovgivning har EMRK således forrang, medmindre lovgiver i Danmark har tilkendegivet, at det er ønsket at fravige EMRK.²² EMRK rangerer imidlertid under Grundloven, hvorfor Grundloven har forrang for EMRK, såfremt der er konflikt mellem de to.²³

Børnekonventionen vil blive berørt i fremstillingen, da flere bestemmelser i FOL tager afsæt i Børnekonventionens artikler, herunder bl.a. FOL §§ 1 og 4 om hensynet til barnets bedste, der begge har afsæt i Børnekonventionens art. 3.²⁴ Danmark har ikke inkorporeret Børnekonventionen, men den er ratificeret af Danmark, hvorfor Danmark har forpligtet sig til at efterleve konventionen folkeretligt.²⁵ Da Børnekonventionen ikke er inkorporeret vil dansk lovgivning gå forud for konventionen, såfremt

---

¹⁸ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*, s. 332.

¹⁹ Munk-Hansen, C., (2021) 2. udgave, 1. oplag. *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode*. s. 341 f.

²⁰ Munk-Hansen, C., (2021) 2. udgave, 1. oplag. *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode*. s. 344 f.

²¹ Domsudskriften er vedlagt fremstillingen som bilag 2.

²² Elo Rytter, J., (2006) 2. udgave, 1. oplag. *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret*, s. 33

²³ Elo Rytter, J., (2006) 2. udgave, 1. oplag. *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret*, s. 36

²⁴ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til § 1.

²⁵ Justitsministeriet (2014). Betænkning nr. 1546, s. 192 f.

der er konflikt mellem de to. Domstolene inddrager dog Børnekonventionen i sine afgørelser, og et gennem dansk lovgivning tillagt skøn til domstolene vil skulle fortolkes folkeretskonformt efter Børnekonventionen.²⁶

FN's Børnekomité's General Comments inddrages også i fremstillingen. FN's Børnekomité (CRC) består af 18 uafhængige eksperter, som sikrer at stater, der har tiltrådt Børnekonventionen og tillægsprotokollerne, implementerer den korrekt og opfylder sine forpligtelser.²⁷ Børnekomitéens General Comments skal opfattes som fortolkningsgrundlag og vejledning for deltagerstaterne. Deltagerstaterne er dermed ikke bundet af Børnekomitéens General Comments.²⁸ Børnekomitéens General Comments anvendes som fortolkningsbidrag med henblik på at forstå hensigten med og udstrækningen af visse bestemmelser i FOL.

Supplerende anvendes retslitteratur. Retslitteratur er ikke en selvstændig retskilde, men kan dog bidrage til forståelsen af reglerne og anvendes som et supplement til den juridiske argumentation.²⁹ Andre kilder, herunder artikler og internetkilder, vil blive anvendt til belysning af diverse problemstillinger på området. Der vil være en kildekritisk tilgang til kilderne generelt, men særligt til dem der ikke har retskildemæssig værdi.

3 Afgrænsning

Fremstillingen vedrører lovgivningen om forældreansvar, herunder særligt FOL § 4 a, stk. 1. Fremstillingen går herefter ikke i dybden med FOL § 4 a, stk. 2, som alene nævnes kort. Fremstillingen inddrager imidlertid øvrige udvalgte bestemmelser fra FOL af relevans for besvarelse af problemformuleringen. Visse relaterede retsområder, herunder bl.a. socialretten, vil imidlertid ikke blive behandlet, idet fremstillingen udelukkende koncentrerer sig om det privatretlige område inden for forældreansvar.

Der henvises i FOL § 4 a til flere straffelovsbestemmelser, som vil blive beskrevet og gennemgået kort. Derudover vil bestemmelserne angående frihedsberøvelse kort blive berørt. Der vil ikke blive gået yderligere i dybden med det strafferetlige område.

---

²⁶ Justitsministeriet (2014). Betænkning nr. 1546, s. 5 f.

²⁷ The Office of the High Commissioner for Human Rights. *Committee on the Rights of the Child*. Besøgt d. 14/04/2024.

²⁸ Børnerådet. *FN's Børnekomité*. Besøgt d. 14/04/2024.

²⁹ Munk-Hansen, C., (2022) 3. udgave, 1. oplag. *Retsvidenskabsteori*. s. 397f

Der vil i fremstillingen være fokus på begrebet ”barnets bedste” i relation til FOL § 4, hvorefter en mindre analyse heraf foretages for at klarlægge begrebet nærmere. Det skal i den forbindelse bemærkes, at Børnekonventionen, EMRK og FN’s Børnekomité’s General Comments kun inddrages i begrænset omfang. EU Charter om Grundlæggende Rettigheder vil ikke blive inddraget.

Fremstillingen behandler udelukkende forældres mulighed for at få eller bevare forældreansvar, og der tages derfor ikke hensyn til eventuelle øvrige pårørende. Fremstillingen vil endvidere alene berøre forældreansvar i situationer, hvor den ene forælder er idømt ubetinget fængselsstraf for en forbrydelse omfattet af FOL § 4 a’s anvendelsesområde. Det behandles således ikke i nærværende fremstilling, hvad der i øvrigt kan ligge til grund for ophør af forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt, herunder eksempelvis samarbejds- og samværschikane.

4 Grundlæggende principper i FOL

FOL regulerer familieretlige emner som forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt.³⁰ Centralt i det familieretlige system og i de afgørelser, som træffes i systemet, står barnet. Dette kommer til udtryk gennem et stort fokus på barnet under behandlingen og oplysningen af familieretlige sager.³¹

For at få en forståelse af, hvordan fokus på barnets bedste, herunder barnets trivsel og beskyttelse, konkret er implementeret inden for det familieretlige system, er det nærliggende at se nærmere på de centrale principper, der ligger til grund for FOL. Disse principper udgør fundamentet for de afgørelser, der træffes af Familieretshuset og familieretten vedrørende forskellige aspekter af forældreansvar.

4.1 Formålsbestemmelsen i FOL § 1

Formålsbestemmelsen i FOL § 1 blev indført i forbindelse med det nye familieretlige system. Den trådte i kraft den 1. april 2019³², og har følgende ordlyd:

”I alle forhold, som er omfattet af denne lov, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række.”³³

---

³⁰ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 1.

³¹ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.

³² Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love. Lov nr. 1711 af 27/12/2018.

³³ Forældreansvarsloven § 1.

Før 2019 indeholdt FOL ikke en formålsbestemmelse, som den der i dag fremgår af lovens § 1.³⁴ Dog fulgte det - også - dengang af FOL § 4, at *afgørelser efter loven* skulle træffes ud fra, hvad der var bedst for barnet. Ifølge forarbejderne var der dog alligevel et behov for at indsætte et generelt princip, som fastslog, at hovedformålet med loven er at prioritere barnets bedste, samt dets ret til trivsel og beskyttelse i *alle forhold omfattet af loven*.³⁵ Dette hensyn til barnet har dermed forrang over andre hensyn, herunder hensynet til en forælder der er dømt for personfarlig kriminalitet.³⁶

FOL § 1 tager afsæt i Børnekonventionens art. 3³⁷, hvorefter barnets bedste skal komme i første række ved alle foranstaltninger vedrørende barnet.³⁸ Børnekonventionens art. 3 søger at sikre, at både offentlige og private myndigheder altid lader barnets bedste komme i første række, når der skal træffes foranstaltninger, herunder beslutninger, handlinger, programmer, procedurer mv., vedrørende barnet.³⁹

FOL § 1 finder anvendelse i alle sager, der behandles og afgøres efter FOL, samt ved udøvelse af forældreansvar. Som følge heraf skal hensynet til barnets bedste også komme i første række, når forældremyndighedsindehaveren træffer beslutninger vedrørende barnet. Dette gælder bl.a. ved udøvelse af de forpligtelser og beføjelser, der fremgår af FOL §§ 2 og 3, hvorefter forældremyndighedsindehaveren skal drage omsorg for barnet og træffe beslutninger vedrørende barnets forhold ud fra barnets interesser og behov.⁴⁰ Der fremgår imidlertid ingen sanktions- eller reaktionsbestemmelser af loven i tilfælde af, at en forældremyndighedsindehaver ikke lever op til sine forpligtelser efter loven.⁴¹

4.2 Barnets ret til begge forældre

Det altovervejende udgangspunkt i FOL er, at et barn har ret til begge sine forældre. Dette udgangspunkt er et ikke-lovfastsat princip, som kan fraviges efter en konkret vurdering, idet der ved afgørelser efter FOL altid skal tages hensyn til, hvad der tjener barnets bedste, jf. FOL § 4.⁴²

---

³⁴ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 1.

³⁵ Adolphsen, Caroline: *“Forældreansvarsloven med kommentarer”* (2021), 1. udgave, s. 33.

³⁶ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 1 og 3. Se hertil Adolphsen, Caroline: *“Forældreansvarsloven med kommentarer”* (2021), 1. udgave, s. 34.

³⁷ Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), art. 3.

³⁸ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 1.

³⁹ FN's Konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989, art. 3.

⁴⁰ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 1.

⁴¹ Adolphsen, Caroline: *“Forældreansvarsloven med kommentarer”* (2021), 1. udgave, s. 34.

⁴² FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 3.

Princippet om barnets ret til begge forældre udgør en væsentlig grundsten i FOL. Dette er bl.a. fastslået ved lovens udgangspunkt om, at forældre har fælles forældremyndighed, jf. FOL § 8, hvorefter den fælles forældremyndighed fortsætter, selvom forældrene ophæver samlivet eller gennemgår en separation eller skilsmisse. Dette indebærer tillige, at forældrene i fællesskab fortsat skal tage ansvar, drage omsorg og samarbejde vedrørende væsentlige beslutninger om barnet ved et eventuelt samlivsophør.⁴³ Det er endvidere begge forældres ansvar, at der er samvær med den forælder, som barnet ikke bor hos, jf. FOL § 19, stk. 2.

Af Børnekonventionens art. 9 og EMRK art. 8 følger tillige et klart udgangspunkt om, at et barn har ret til ikke at blive adskilt fra sine forældre, ligesom barnet har ret til at opretholde kontakt til begge forældre, hvis det lever adskilt fra den ene eller dem begge, medmindre dette efter konkret afgørelse skønnes uforeneligt med barnets bedste. Se nærmere i afsnit 5.2 om FOL's relation til EMRK art. 8.

4.3 Barnets bedste i FOL § 4

Det fremgår af FOL § 4, at:

”Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.”⁴⁴

FOL § 4 udspringer af Børnekonventionens art. 3(1), som fastslår, at ”[...] *the best interests of the child shall be a primary consideration*”⁴⁵, altså at barnets bedste skal være et primært hensyn. Dette betyder, at andre hensyn principielt ikke skal vægte lige så tungt i afgørelsessituationer. Så længe der ikke udøves skade på barnets sundhed eller velfærd, har forældrene dog ret til et familieliv med deres barn, jf. bestemmelsen om beskyttelse af privat- og familieliv i EMRK art. 8.⁴⁶

FN's Børnekomité har i General Comment No. 14 fra 2013⁴⁷ beskrevet barnets bedste som et trefoldigt koncept, hvorefter barnets bedste er *a substantive right, a fundamental, interpretative legal*

---

⁴³ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 3.1.

⁴⁴ Forældreansvarsloven § 4.

⁴⁵ FN's Konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989, art. 3(1).

⁴⁶ Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8, stk. 1. Se hertil Adolphsen, Caroline (2021). *”Forældreansvarsloven med kommentarer”*, 1. udgave, s. 51.

⁴⁷ The Office of the High Commissioner for Human Rights. *Committee on the Rights of the Child*. Besøgt d. 14/04/2024.

principle og a rule of procedure. Det vil i korte træk sige, at barnets bedste skal prioriteres som et primært hensyn ved beslutninger, at lovgivning skal fortolkes til fordel for barnets interesser, og at der skal være passende procedurer samt processuelle garantier på plads for at vurdere og bestemme dette.⁴⁸

Hverken FOL, Børnekonventionen, forarbejderne eller vejledningen til FOL indeholder en nærmere definition af begrebet ”barnets bedste”, hvilket antages at være begrundet i, at begrebet ifølge forarbejderne er udtryk for en retlig standard. Vurderingen af, hvad der er ”barnets bedste” afhænger således af værdinormer og forskellige opfattelser i samfundet.⁴⁹ Det er hensigten, at ”barnets bedste” ikke kan sættes på formel, og der derfor altid skal foretages en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns forhold.⁵⁰ Begrebet kan desuden ændre sig med tiden og skal til enhver tid tolkes som den bedst mulige løsning for det enkelte barn.⁵¹ Barnets egne synspunkter skal i medfør af FOL § 34 inddrages, og vurderingen af barnets bedste foretages ud fra den viden, der foreligger i sagen, eksempelvis viden fra en børnesagkyndig undersøgelse. Det beror på en konkret vurdering, hvilke momenter der skal inddrages i vurderingen af barnets bedste, bl.a. med udgangspunkt i barnets alder, køn, modenhed, erfaring mv., jf. FOL § 5.

FOL § 4 skal læses i sammenhæng med formålsbestemmelsen i § 1, som tydeliggør, at fokusområdet for FOL er barnets bedste, herunder at sagsbehandling sker med barnet i centrum. FOL indeholder en formodning om, at det er bedst for barnet at have kontakt til begge sine forældre, jf. afsnit 4.2. Formodningen må dog aldrig veje tungere end hensynet til barnet, hvilket beror på en konkret vurdering i hver enkelt sag. Formodningen ses vendt om i sager omfattet af FOL § 4 a, jf. afsnit 5.⁵²

FOL § 4 omfatter afgørelser som træffes efter FOL af kompetente myndigheder. Det fremgår af bestemmelsens 2. pkt., som blev indført i 2018⁵³, at de familieretlige organer skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden

---

⁴⁸ General comment No. 14 (2013) on the right of a child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), afsnit 1.A.

⁴⁹ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 4.

⁵⁰ Adolphsen, C., m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191.

⁵¹ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 4.

⁵² Adolphsen, Caroline (2021). *Forældreansvarsloven med kommentarer*, 1. udgave, s. 50ff.

⁵³ Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love. Lov nr. 1711 af 27/12/2018.

behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, hvilket bl.a. omfatter fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb, og ikke skal fortolkes snævert.⁵⁴

Der skal i alle tilfælde tages hensyn til de grundlæggende principper i loven, når det vurderes, hvad der er bedst for barnet, herunder princippet om at barnet har ret til to forældre.⁵⁵

4.4 Forældreansvarssager

Forældreansvarssager, der indledes i Familieretshuset, visiteres til behandling efter reglerne i §§ 5-7 i FHL. Afhængig af kompleksitet klassificeres de som henholdsvis enkle sager (*aftaleregistrering*), mindre enkle sager (*familiemægling*) eller komplekse sager (*familieudredning*).⁵⁶ Afhængigt af både sagstype og konfliktniveau, behandles sagen enten af Familieretshuset eller familieretten, der har kompetence til at træffe afgørelse i sagen, jf. FHL §§ 25-27 og § 32.⁵⁷ I sager omfattet af FOL § 4 a, vil forældrens kriminalitet ofte medføre, at der er tale om en kompleks sag, hvorfor en afgørelse herefter træffes af familieretten, jf. §§ 7 og 32 i FHL.⁵⁸

Familieretshuset og familieretten har i medfør af FHL kompetence til at træffe henholdsvis midlertidige og endelige afgørelser vedrørende forældremyndighed, bopæl, samvær og anden kontakt i henhold til loven afhængig af sagens karakter.⁵⁹ Disse afgørelser skal træffes i overensstemmelse med hovedprincipperne i FOL. De næstkommende afsnit vil kort redegøre for disse typer af afgørelser.

4.4.1 *Forældremyndighed*

Ved forældremyndighed forstås den myndighed, som en forælder er givet i forhold til sit barn. Med forældremyndigheden følger et ansvar og nogle beføjelser, f.eks. retten til at træffe beslutning om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov, men også pligten til at drage omsorg for barnet i medfør af FOL § 2, stk. 1.⁶⁰

Reglerne om forældremyndighed i FOL har det udgangspunkt, at forældre har fælles forældremyndighed, jf. lovens §§ 6, 7, 7 a og 8, samt at et barn har ret til to forældre. Det er desuden et centralt princip i loven, at forældre har ligestilling og er ligeværdige med hensyn til rettigheder og pligter i

---

⁵⁴ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.1.

⁵⁵ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 4.

⁵⁶ Vejledning nr. 9404 af 26. juni 2020, pkt. 3.2 og 3.3.

⁵⁷ Lov om Familieretshuset §§ 5, 6, 7, 25, 26, 27 og 32.

⁵⁸ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.

⁵⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.

⁶⁰ Adolphsen, Caroline & Røhl, Jane (2020). "*Børn i familie- og socialretten*", 3. udgave, s. 19

forhold til barnet, samt at forældrene har pligt til at samarbejde og kommunikere om barnet.⁶¹ Dette indebærer, at der ved afgørelser om forældremyndighed skal lægges betydelig vægt på forældrerens evne til at samarbejde med den anden forælder om barnets forhold til barnets bedste, herunder at sikre barnets kontakt til den anden forælder, jf. FOL § 11.

Det følger af FOL § 8, at den fælles forældremyndighed fortsætter, selv om forældremyndighedsindehaverne har ophævet samlivet, er separeret eller skilt, eller hvis ægteskabet er omstødt. Forældrene kan dog frit aftale, at den ene af forældrene skal have den fulde forældremyndighed over barnet, jf. FOL § 10. En sådan aftale skal anmeldes til Familieretshuset for at være gyldig, og den må ikke være indgået før barnets fødsel, være betinget eller tidsbegrænset, jf. FOL § 13, stk. 3.

FOL § 11 fastslår imidlertid, at der skal træffes afgørelse om forældremyndighed, når forældre, der har fælles forældremyndighed, men som ikke er samlevende, er uenige om forældremyndigheden. Der kan i et sådant tilfælde i henhold til bestemmelsen træffes afgørelse om, at den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller at én af forældremyndighedsindehaverne skal have forældremyndigheden alene. Den fælles forældremyndighed kan ifølge bestemmelsens 2. pkt. kun ophæves, såfremt forældrene ikke kan samarbejde på en sådan måde, at det er til barnets bedste, hvilket understreger princippet om barnets ret til to forældre, selvom disse ikke lever sammen. Reglen om, at den fælles forældremyndighed kun kan ophæves på baggrund af manglende samarbejdsevne, gælder dog ikke i sager omfattet af lovens § 4 a.

I 2012 blev ordlyden i FOL § 11, 2. pkt. ændret, idet fælles forældremyndighed førhen kunne ophæves, hvis der var tungtvejende grunde herfor, hvorimod fælles forældremyndighed nu alene kan ophæves, hvis der er betydelige samarbejdsproblemer mellem forældrene, således at de ikke kan samarbejde tilstrækkeligt om barnet. Det fremgår af forarbejderne, at de kriterier og hensyn, der blev inddraget før 2012, fortsat gør sig gældende, idet disse ifølge lovgiver fortsat kan have betydning for forældrenes samarbejdsevne. Dette indebærer bl.a., at det fortsat har betydning, hvis en forælder har udøvet vold eller seksuelle krænkelse mod nogen i familien, idet sådanne hændelser kan være helt afgørende faktorer i vurderingen af, om forældrene fortsat skal have fælles forældremyndighed eller ej. Dette afspejler retssystemets vedvarende fokus på at beskytte barnets velbefindende og sikre et trygt miljø, hvor barnet kan vokse op. Voldsudøvelsen kan påvirke familien i et omfang, som gør, at det ikke kan antages at være i barnets interesse, at der i en sådan situation dømmes til fælles

---

⁶¹ Adolphsen, Caroline & Røhl, Jane (2020). *"Børn i familie- og socialretten"*, 3. udgave, s. 19 og 25.

forældremyndighed. Det har således betydning for vurderingen, hvorvidt offeret er barnet selv eller et familiemedlem, mens det er et krav at der foreligger dokumentation for forældrenes manglende evne til at samarbejde.⁶²

Beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed er reguleret i FOL § 3. Bestemmelsen blev indført for at mindske konflikter mellem forældrene ved udøvelsen af fælles forældremyndighed.⁶³ I relation til de beslutningsbeføjelser, der følger af den fælles forældremyndighed, sondres der mellem “væsentlige beslutninger” og “overordnede forhold i barnets dagligdag”.⁶⁴ Det fremgår af FOL § 3, at væsentlige beslutninger vedrørende barnet kræver enighed mellem forældrene, og at bopælsforælderen kan træffe afgørelser om overordnede forhold i barnets daglige liv. Væsentlige beslutninger omhandler bl.a. hvor i landet bopælen skal være, skolevalg og væsentlige medicinske indgreb. De overordnede forhold vedrørende barnets dagligdag kan f.eks. indebære valg vedrørende fritidsaktiviteter, skolepsykolog, daginstitution og den direkte daglige omsorg.⁶⁵

4.4.2 Bopæl

I forbindelse med forældres samlivsophør kan der opstå tvist om barnets bopæl, da der i henhold til FOL § 17 skal tages stilling til dette spørgsmål, såfremt der fortsat er fælles forældremyndighed, og forældrene ikke er enige om, hos hvem af dem barnet skal have bopæl. Det er en forudsætning, at den forælder, der anmoder om barnets bopæl, har del i forældremyndigheden over det pågældende barn.

Såfremt forældre med delt forældremyndighed er enige, kan de selv indgå aftale om, hvor barnet skal have bopæl og dermed skal adresseregistreres.⁶⁶ Der kan efter lovens § 18 a også indgås aftale om delt bopæl, hvorved forældrene både skal være enige om væsentlige beslutninger om barnets forhold, jf. FOL § 3, stk. 1, 3. pkt., samt overordnede forhold i barnets dagligdag. Delt bopæl forudsætter forældrenes enighed, hvorfor der ikke kan træffes afgørelse herom i det familieretlige system. Intentionen hermed er at skabe et ligeværdigt forældreskab, hvor forældrene i fællesskab kan træffe beslutninger vedrørende barnet, uagtet at forældrene har ophævet samlivet.⁶⁷ Såfremt barnet alene har

---

⁶² FT 2011-12, tillæg A, L157, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁶³ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 3.

⁶⁴ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 3.1.1.

⁶⁵ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 3.

⁶⁶ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 4.1.

⁶⁷ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2.1.2.

bopæl hos den ene forælder, og denne ønsker at flytte, skal forælderen underrette den anden forælder herom senest 6 uger før flytningen, jf. FOL § 18.

Såfremt forældrene ikke er enige om barnets bopæl, kan der i medfør af FOL § 17, stk. 1, træffes afgørelse herom. Bopælsaftagelser skal efter FOL § 4 baseres på en vurdering af barnets bedste, og der skal ifølge forarbejderne tages stilling til forskellige individuelle forhold, bl.a. ” [...] barnets tilknytning til forældrene, forældrenes personlige egenskaber og på hvordan barnet vil reagere ved eventuelt at skulle skifte institution, skole mv. som følge af en flytning.”⁶⁸ Dette er ikke en udtømmende liste, og domstolene skal dermed i alle tilfælde foretage en konkret og individuel vurdering, hvor også andre forhold kan spille ind.⁶⁹ Ændring af aftaler eller afgørelser om barnets bopæl forudsætter, at forholdene er ændret væsentligt, jf. FOL § 39. Dette må antages at være af hensyn til at sikre ro om barnet – et hensyn som ikke opfyldes, såfremt der konstant skal tages stilling hertil.

4.4.3 Samvær

Børnekonventionens art. 9 foreskriver, at barnet har en grundlæggende ret til ikke at blive adskilt fra sine forældre, medmindre kompetente myndigheder har vurderet, at en sådan adskillelse vil være til barnets bedste. Såfremt barnet er blevet adskilt fra den ene eller begge sine forældre, har barnet ret til regelmæssig kontakt med sine forældre, medmindre dette ikke er til barnets bedste.⁷⁰

Børnekonventionens art. 9 ses afspejlet i FOL § 19, som er lovens grundlæggende bestemmelse vedrørende samvær, hvorefter barnets kontakt med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos. Det er ikke et krav, at samværsforælderen har del i forældremyndigheden for at have samvær med barnet.⁷¹

Såfremt forældrene er enige, kan de på egen hånd aftale omfanget og udøvelsen af samværet, og der stilles ikke krav om anmeldelse af aftalen til Familieretshuset.⁷² Såfremt forældrene er uenige herom, kan der i henhold til FOL § 21 efter anmodning til Familieretshuset og ud fra en konkret vurdering af barnets forhold træffes afgørelse herom. En sådan afgørelse træffes med barnets bedste som et afgørende hensyn, jf. FOL § 4. Dette understreger barnets perspektiv i loven og indebærer en individuel

---

⁶⁸ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 17.

⁶⁹ FT 2006-07, tillæg A, L 133, almindelige bemærkninger pkt. 3.3.1.

⁷⁰ FN's Konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989, art. 9.

⁷¹ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5

⁷² Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5

vurdering, da den optimale samværsordning kan variere fra barn til barn, jf. f.eks. TFA 2024.116 Ø som gennemgås i afsnit 6.2.4.

Ved fastlæggelsen af samværets omfang tages der hensyn til barnets alder, udvikling og muligheden for at samværet indebærer en sådan fleksibilitet, at det konstant tilgodeser barnets behov for kontakt med den anden forælder. Barnets egne synspunkter og øvrige faktorer, såsom barnets daglige rutiner, forældrenes samarbejdsevne og eventuel kriminalitet, skal tillige inddrages i afgørelsen.⁷³

Som en betingelse for samvær kan Familieretshuset eller domstolene bestemme, at der skal fastsættes vilkår om, at samværet skal være overvåget. Det følger af FOL § 42, nr. 1, at social- og boligministeren kan fastsætte regler om overvåget samvær, hvilket er udnyttet i § 11 i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.⁷⁴ Det fremgår heraf, at der efter en konkret vurdering kan træffes afgørelse om overvåget samvær, når det skønnes nødvendigt, og der ikke er andre muligheder for at fastsætte samvær.⁷⁵

Der kan være tilfælde, hvor det må antages, at det vil være bedst for barnet, at der træffes afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær. En sådan afgørelse træffes også med udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet, jf. FOL §§ 4 og 4 a. Særligt alvorlige forhold som alvorlige problembelastninger hos samværsforælderen, herunder psykiske problemer, nedsat forældreevne eller samværsforælderen's kriminalitet, kan efter en konkret vurdering føre til afslag på eller ophævelse af samvær. Ved denne vurdering skal barnets interesse i at bevare eller etablere kontakt med samværsforælderen afvejes over for problemernes omfang, herunder om problemerne indebærer kriminelle handlinger, samt hvor grov karakteren af disse kriminelle handlinger i så fald er. Dette er navnlig en relevant vurdering, hvor der er tale om handlinger begået mod samværsforælderen's relationer, f.eks. mod barnet, den anden forælder eller en af forældrenes partnere. Der stilles krav om, at de strafbare forhold dokumenteres. Dog skal en sag om samvær vurderes efter FOL § 4 a, såfremt en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf for en af de oplyste forbrydelser i bestemmelsen.⁷⁶

---

⁷³ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.1.

⁷⁴ Bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Bekendtgørelse nr. 299 af 20. marts 2019.

⁷⁵ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.2.

⁷⁶ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.7.

Der foreligger en ret for barnet til samvær med begge forældre, og det er barnets interesse i samværet, der er det grundlæggende.⁷⁷ Det er herefter afgørende at finde den bedst mulige løsning for hvert enkelt barn, hvorfor hvert barn i en søskendeflok kan have samvær med en forælder i forskellig grad.⁷⁸

Uagtet at det er barnet, der har ret til samvær, påhviler det den forælder, der ikke har bopælen, at anmode om samvær med barnet, jf. FOL § 19, stk. 3, ligesom den forælder, som barnet har bopæl hos, i medfør af stk. 4, kan anmode Familieretshuset om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet. På trods af at det er barnets interesse, der er det grundlæggende, kan der dog ikke fastsættes mere samvær end samværsforælderen ønsker, og der foreligger dermed ikke en samværspligt for den forælder, som barnet ikke har bopæl hos. Dette skyldes hensynet til forældrens autonomi, hvorefter forælderen ikke bør tvinges til at have samvær med sit barn, hvis forælderen ikke ønsker dette. Det kan samtidig ikke anses for at være til barnets bedste, hvis en forælder mod sin vilje påtvinges at skulle have samvær med sit barn.⁷⁹ Det følger af FOL § 19, stk. 2, at forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med samværsforælderen, ligesom det er begge forældres pligt at sørge for transporten til og fra samværet.

4.4.4 Anden kontakt

Der kan i særlige tilfælde være behov for at fastsætte anden kontakt end fysisk samvær med barnet. Den forælder, der ikke har barnet boende hos sig, har derfor i medfør af FOL § 22 mulighed for at anmode Familieretshuset om at fastsætte anden kontakt med barnet end fysisk samvær. Familieretshuset eller familieretten kan træffe afgørelse herom i henhold til bestemmelsen, som angiver at anden kontakt kan omfatte telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier og lignende. De i bestemmelsen oplistede former for anden kontakt er dog ikke udtømmende, jf. bestemmelsens ordlyd, hvorfor der også kan fastsættes andre former for kontakt, herunder kontakt gennem sociale medier, lejlighedsgaver eller SMS-beskeder, så længe der ikke er tale om fysisk kontakt mellem forælderen og barnet.⁸⁰

Ifølge FOL § 22, stk. 1, er det kun i "*særlige tilfælde*", at der kan træffes bestemmelse om anden kontakt med barnet. Det er altså ikke hensigten, at det skal være almindeligt, at der fastsættes anden kontakt, og bestemmelsen anvendes i praksis som et alternativ eller supplement til samvær i helt

---

⁷⁷ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 19

⁷⁸ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.1.

⁷⁹ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 5.

⁸⁰ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

særlige situationer. Se hertil TFA 2012.111, som behandles i afsnit 6.3.4, hvor F fik afslag på samvær med sit barn, men fik tildelt anden kontakt i form af et billede af barnet.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at der kan ”*træffes bestemmelse om anden kontakt*”, hvorfor det er et krav, at der ikke er enighed blandt forældrene om udførelsen og omfanget af kontakten, førend Familieretshuset eller familieretten kan træffe afgørelse om anden kontakt.⁸¹ Anden kontakt kan være særligt relevant, hvis den forælder, som barnet har samvær med, bor i udlandet, hvis en forælder har fået afslag på samvær, eller hvis bopælsforælderen udøver samværschikane over for samværsforælderen, og på den måde forhindrer eller besværliggør samvær med barnet.⁸²

Afgørelser vedrørende anden kontakt træffes i henhold til FOL § 4 med udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet. Det er derfor vigtigt, at Familieretshuset og familieretten fokuserer på, at beslutningen om anden kontakt bidrager til at fremme barnets trivsel og beskytte det mod vold eller andre former for skade, jf. § 4, 2. pkt., ligesom hensynet til barnets bedste og dets ret til trivsel og beskyttelse altid skal prioriteres, jf. lovens § 1.⁸³

I henhold til § 22, stk. 3, finder bestemmelserne i § 21, stk. 1 og 3, tilsvarende anvendelse i sager om anden kontakt. Dette betyder, at der ved uenighed og efter anmodning kan fastsættes anden kontakt, ligesom der kan fastsættes vilkår og lignende for denne kontakt. Desuden betyder henvisningen til § 21, stk. 3, at en anmodning om anden kontakt kan afslås, samt at en aftale eller afgørelse herom kan ændres eller ophæves.

5 FOL § 4 a

5.1 Formålet med § 4 a

Ifølge forarbejderne til FOL § 4 a var baggrunden for indsættelse af bestemmelsen, at der fandtes behov for at styrke beskyttelsen af barnet i tilfælde, hvor en forælder var dømt for grov personfarlig kriminalitet efter STRFL, herunder f.eks. manddrab, jf. STRFL § 237.⁸⁴ Formålet med FOL § 4 a er dermed at sikre, at der i forældreansvarssager ikke opstår tvivl om, at barnets ret til trivsel og

---

⁸¹ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

⁸² Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

⁸³ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

⁸⁴ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

beskyttelse og hensynet til barnets bedste altid sættes over andre hensyn, herunder over hensynet til en forælder, som er dømt for at have overtrådt de nævnte straffelovsbestemmelser i FOL § 4 a.⁸⁵

FOL § 4 a fungerer som supplement til bestemmelsen om barnets bedste, jf. FOL §§ 1 og 4, og indeholder en klar formodning imod, at det er til barnets bedste, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for personfarlig kriminalitet af grovere karakter som oplistet i § 4 a, stk. 1, har forældremyndighed over barnet eller del heri, har barnets bopæl hos sig eller har samvær eller anden kontakt med barnet, mod den anden forælders ønske.⁸⁶ Fravigelse af formodningen bør alene kunne begrundes i en konkret og dybdegående vurdering af barnets bedste.⁸⁷

5.1.1 Baggrunden for indsættelse af § 4 a

FOL § 4 a blev tilføjet ved lov nr. 202 af 5. marts 2019 om ændring af FOL og trådte i kraft den 1. april 2019.⁸⁸

Før FOL § 4 a blev indført, skulle afgørelser vedrørende forældremyndighed, bopæl, samvær og anden kontakt træffes ud fra de enkelte bestemmelser i FOL, der vedrører dette. Se hertil afsnit 4.4 hvor disse gennemgås. Herudover skulle hensynet til barnets bedste indgå i denne vurdering, hvorfor hensynet til barnets bedste også var en del af sager om forældremyndighed, bopæl, samvær og anden kontakt før indførelsen af FOL § 4 a.

Der var dermed ikke en konkret bestemmelse, som direkte omhandlede en forælders overtrædelser af bestemmelser i STRFL. FOL § 4 a indeholder en udtrykkelig formodning for at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af nærmere angivne straffelovsbestemmelser, som udgangspunkt bør fratages del i forældremyndighed, ret til samvær, bopæl eller anden kontakt.⁸⁹ Efter indsættelse af FOL § 4 a *skal* der foretages en dybdegående og konkret vurdering af, om det alligevel vil være til barnets bedste, at en forælder, der er dømt for overtrædelse af de i § 4 a oplistede forbrydelser, får forældreansvar,⁹⁰ modsat førhen hvor den begåede kriminalitet *kunne* indgå i vurderingen

---

⁸⁵ FT 2020-21, tillæg A, L15, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁸⁶ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.

⁸⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

⁸⁸ Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 202 af 05/03/2019.

⁸⁹ Adolphsen, Caroline (2021). *Forældreansvarsloven med kommentarer*, 1. udgave, s. 55.

⁹⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

af barnets bedste i afgørelser vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt.

Ved fremsættelse af lovforslaget vedrørende FOL § 4 a, udtrykte lovgiver bekymring for, hvorvidt hensynet til barnets bedste forhen har været vægtet højest i sager, hvor en forælder havde begået personfarlig kriminalitet:

*”Der opstår imidlertid fra tid til anden situationer, hvor det kan overvejes, om beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven er tilstrækkelig stærk i situationer, hvor en forælder er dømt for personfarlig kriminalitet af grovere karakter, og der uanset dette forhold træffes afgørelse om, at den pågældende forælder har del i forældremyndigheden over barnet, eller der fastsættes samvær med den pågældende forælder.”*⁹¹

Det antages, at lovgiver herved har ment, at der før indsættelsen af FOL § 4 a, har været sager, hvor forælderen på trods af at have begået grov personfarlig kriminalitet alligevel har fået forældreansvar, hvor der efter lovgivers mening ikke nødvendigvis skulle have været det. Lovgiver har derfor fundet det nødvendigt med en bestemmelse, der regulerer disse situationer eksplicit. Formålet med bestemmelsen er dermed at styrke beskyttelsen af barnet og understrege, at hensynet til barnets bedste og dets ret til trivsel og beskyttelse i forældreansvarssager, hvor en forælder er dømt for overtrædelse af bestemte forbrydelser i STRFL, skal prioriteres over hensynet til den dømte forælder.⁹²

Før indførelsen af FOL § 4 a skulle alle afgørelser efter FOL altså træffes ud fra en vurdering af, hvad der var bedst for barnet. I afsnit 6 vil retstilstanden før og efter indførelsen af FOL § 4 a blive belyst

5.2 EMRK

Af EMRK art. 8, stk. 1., fremgår det, at *”Enhver har ret til respekt for sit familieliv”*.⁹³ FOL § 4 a indebærer et indgreb i denne ret til respekt for familieliv efter EMRK art. 8, stk. 1.⁹⁴

Det fremgår imidlertid af EMRK art. 8, stk. 2, at:

”Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den

---

⁹¹ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

⁹² FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

⁹³ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, art. 8, stk. 1.

⁹⁴ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 3.

*nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.*⁹⁵

Beskyttelsen efter EMKR art. 8, stk. 1 er dermed ikke absolut, og det er efter EMRK art. 8, stk. 2, muligt at foretage indgreb i retten til familieliv, såfremt der er hjemmel i lov, og når det er nødvendigt i et demokratisk samfund for at varetage anerkendelsesværdige formål, herunder beskyttelse af den nationale sikkerhed, sundhed, sædelighed eller andres ret og frihed.⁹⁶

Indgreb efter FOL § 4 a i retten til respekt for familieliv er begrundet i hensynet til at beskytte barnet mod overgreb og vold, herunder seksuelle overgreb, hvorfor indgrebet ifølge forarbejderne varetager et anerkendelsesværdigt hensyn, der er omfattet af EMRK art. 8, stk. 2. Indgrebet skal dog være proportionalt og må dermed ikke gå videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå det tilsigtede formål, førend et indgreb i menneskerettigheden kan accepteres.⁹⁷

Ved behandlingen af flere familieretlige sager har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herafter EMD) udtalt, at overholdelse af EMRK art. 8 kræver, at myndighederne finder en rimelig balance mellem barnets og forældrenes interesser, hvor der dog skal lægges særlig vægt på hensynet til barnets bedste, jf. f.eks. Sahin mod Tyskland, EMD's dom af 8. juli 2003, præmis 66.⁹⁸

Det fremgår af forarbejderne, at lovgiver mener, at FOL § 4 a sikrer denne balance mellem hensynet til barnets interesser og forældrenes interesser, da bestemmelsen er begrænset til tilfælde, hvor forælderen er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge efter STRFL §§ 68-70, der også indebærer frihedsstraf, for grov personfarlig kriminalitet. Endvidere mener lovgiver, at balancen i FOL § 4 a er sikret ved, at omstændighederne ved forbrydelsen samt forbrydelsens karakter og den tid, der er forløbet siden forbrydelsen skete, vil kunne indgå i vurderingen af, hvorvidt det vil være barnets bedste, at forælderen har del forældremyndigheden, har barnets bopæl, eller at der fastsættes samvær eller anden kontakt med forælderen. Det vil desuden indgå i vurderingen af barnets bedste, hvilken interesse barnet har i at bevare kontakten til den dømte forælder.⁹⁹ Lovgiver mener herved ikke, at

---

⁹⁵ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, art. 8, stk. 2.

⁹⁶ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, art. 8, stk. 2.

⁹⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 3.

⁹⁸ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 3.

⁹⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 3.

indgrebet går videre end nødvendigt for at opnå det tilsigtede formål, hvorfor FOL § 4 a kan eksekveres inden for rammerne af EMRK art. 8.¹⁰⁰

I afsnit 7.3 diskuteres nærmere, hvorvidt lovgiver ved indførelsen af FOL § 4 a reelt overholder EMRK.

5.3 Anvendelsesområde for § 4 a

FOL § 4 a finder anvendelse i sager, hvor Familieretshuset eller familieretten skal træffe afgørelse om *forældremyndighed* efter FOL § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 eller 3, § 15 a eller §§ 26 og 28, om *barnets bopæl* efter § 17, stk. 1, eller § 26, og om *samvær eller anden kontakt* efter §§ 20-21, 22, 29 eller 29 a, herunder også midlertidig afgørelse herom, såfremt en part er idømt ubetinget fængselsstraf eller dømt til anbringelse efter STRFL § 68, 2. pkt., eller § 69 eller til forvaring efter STRFL § 70 for overtrædelse af de i bestemmelsen oplistede straffebestemmelser.¹⁰¹

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen ligeledes finder anvendelse på sager, som var under behandling på ikrafttrædelsestidspunktet.¹⁰² Dette fremgår tillige af TFA 2020.80 og TFA 2020.193.

Der er i FOL § 4 a indsat en undtagelsesmulighed, hvorefter den dømte forælder kan få forældremyndigheden over barnet, have barnets bopæl, eller have samvær eller anden kontakt med barnet, hvis det vurderes at være bedst for barnet.¹⁰³ Denne vurdering og momenterne der kan inddrages heri, vil blive gennemgået nedenfor under afsnit 5.5.1.

5.3.1 *De strafferetlige forbrydelser*

Efter FOL § 4 a følger en klar formodning imod, at det er til barnets bedste, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge efter §§ 68-70 i STRFL, for de typer kriminalitet, der er nævnt i bestemmelsen, har forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt med barnet.

Såfremt en part er dømt for kriminalitet, der ikke er omfattet af FOL § 4 a, vil dette utvivlsomt indgå i den konkrete vurdering af barnets bedste, jf. § 4, i en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt.¹⁰⁴

---

¹⁰⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 3.

¹⁰¹ Christensen, Stine Krone (2020). "Forældreansvarsloven med kommentarer", 3. udgave, s. 124.

¹⁰² FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 2.

¹⁰³ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.

¹⁰⁴ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.1

I den forbindelse er det relevant at undersøge, hvilke bestemmelser fra STRFL der refereres til i FOL § 4 a. Nogle af disse bestemmelser er tæt beslægtede, mens andre adskiller sig mere markant. Dog har de alle det til fælles, at de omhandler alvorlig, personfarlig kriminalitet, der involverer direkte eller indirekte skade på andre personer, og som vurderes at påvirke forælderen evne til at tage vare på barnet.¹⁰⁵

5.3.1.1 Forbrydelser i familieforhold

Omfattet af FOL § 4 a er STRFL § 210. Efter bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., kriminaliseres incest ved seksuelt forhold med *”en slægtning i nedstigende linje, [...]”*¹⁰⁶ Dertil følger det af stk. 1, 2. pkt., at adoptionsforhold er at sidestille med biologisk slægtskab, så længe adoptionsforholdet består. Bestemmelsen kriminaliserer desuden den, der har samleje med sine hel- og halvsøskende, dog således, at straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år, jf. STRFL § 210, stk. 2.¹⁰⁷

Både STRFL § 210, stk. 1 og 2 *”[...] finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje”*, jf. bestemmelsens stk. 3.¹⁰⁸

5.3.1.2 Seksualforbrydelser

Omfattet af bestemmelsen i FOL § 4 a er desuden bestemmelserne i STRFL kapitel 24, som kriminaliserer seksualforbrydelser, hvilket ofte anses for at være blandt STRFL's mest alvorlige, personfarlige forbrydelser.¹⁰⁹

Omfattet af kapitlet er bl.a. kriminaliseringen af voldtægt, jf. STRFL § 216, samleje med et barn under 12 år, jf. STRFL § 216, stk. 2 og § 222, udbredelse af og deltagelse ved fremstilling af børnepornografisk materiale, jf. STRFL §§ 226-227, blufærdighedskrænkelser, jf. STRFL § 232 og rufferi, jf. STRFL § 233.

Undtaget fra anvendelsesområdet for FOL § 4 a er dog overtrædelser af STRFL § 228, som regulerer ukendskab til forurettedes tilstand eller alder, hvorfor gerningspersonens overtrædelse af de i § 228

---

¹⁰⁵ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

¹⁰⁶ Bekendtgørelse af straffeloven (straffeloven) § 210.

¹⁰⁷ Elholm, Thomas, m.fl. (2022). *”Kommenteret straffelov - Speciel del”*, 12. udgave, 2. oplag, s. 387.

¹⁰⁸ Bekendtgørelse af straffeloven (straffeloven) § 210.

¹⁰⁹ FT 2012-13, tillæg A, L141, almindelige bemærkninger pkt. 1.1.

nævnte bestemmelser ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig.¹¹⁰ En sådan overtrædelse vil imidlertid indgå i en barnets bedste-vurdering i henhold til FOL § 4.¹¹¹

5.3.1.3 Forbrydelser mod liv, legeme og den personlige frihed

Af yderligere straffelovsbestemmelser nævnt i FOL § 4 a ses manddrab, jf. STRFL § 237, kvalificeret vold, jf. § 245, kvindelig omskæring, jf. § 245 a, legemsangreb med særdeles alvorlige skader eller døden til følge, jf. § 246 og menneskehandel, jf. § 262 a.

Bestemmelserne omhandler, ligesom de øvrige straffelovsbestemmelser nævnt i FOL § 4 a, alvorlig personfarlig kriminalitet, idet disse dog har særdeles grov karakter og er særdeles farlige for andre menneskers liv, legeme og personlige frihed.

Det bemærkes, at mange forhold vedrørende forbrydelser mod liv, legeme og personlig frihed, som ses kriminaliseret i STRFL kapitel 25 og 26, ikke er omfattet af FOL § 4 a, særligt at STRFL § 244 om simpel vold ikke er omfattet af bestemmelsen. Hensigten hermed antages at være ønsket om ikke at inddrage straffelovsbestemmelser vedrørende mindre alvorlig personfarlig kriminalitet, idet sådanne straffelovsovertrædelser, jf. § 4 a modsætningsvist, formentlig ikke medfører, at forælderen ikke er egnet til at drage omsorg for barnet. Dette må ligeledes kunne udledes af forarbejderne, der fastslår, at den af § 4 a omfattede kriminalitet er at anse som alvorlig, er rettet mod andre mennesker, og dermed findes at være af betydning for forældreoven.¹¹²

Uden for bestemmelserne i kapitel 25 og 26 fremhæves det i øvrigt, at STRFL § 266 om grove trusler ikke er omfattet af FOL § 4 a. Det bemærkes hertil, at en trussel om simpel vold, jf. § 244, ikke er omfattet af § 266. Se afsnit 7.2 vedrørende FOL § 4 a's strafferetlige anvendelsesområde for yderligere diskussion af de i bestemmelsen henholdsvis *omfattede* og *ikke omfattede* straffelovsbestemmelser.

5.3.1.4 Udvidelsen af FOL § 4 a

I 2020 blev der fremsat et lovforslag om udvidelse af FOL § 4 a til også at omfatte forældre, der er blevet idømt frihedsstraf eller lignende retsfølge for overtrædelse af STRFL terrorbestemmelser og andre forbrydelser mod staten. Lovforslaget blev vedtaget og trådte i kraft den 1. januar 2021.¹¹³

---

¹¹⁰ Elholm, Thomas, m.fl. (2022). *"Kommenteret straffelov - Speciel del"*, 12. udgave, 2. oplag, s. 447.

¹¹¹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹¹² FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

¹¹³ Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 2215 af 29/12/2020.

Ved udvidelsen blev bestemmelsen udstrakt til også at omfatte straf for overtrædelse af STRFL § 101 a om tilslutning til fjendtlig væbnet styrke i udlandet, STRFL §§ 114-114 j om terrorisme m.v. og STRFL § 136, stk. 2 og 3 om billigelse af terrorisme. De nævnte straffelovsbestemmelser har det tilfælles, at de vedrører handlinger eller tilskyndelse til handlinger, der direkte eller indirekte sigter mod at skade andre mennesker.

STRFL § 101 a kriminaliserer, at en dansk statsborger eller person med dansk bopæl tilslutter sig en fjendtlig, væbnet styrke i udlandet, under en væbnet konflikt, som den danske stat er part i.¹¹⁴ STRFL §§ 114-114 j kriminaliserer terrorisme. Systematikken i §§ 114 – 114 e er således, at terrorhandlinger og terrorlignende handlinger reguleres i § 114 og § 114 a, mens forskellige former for støtte og bistand som f.eks. finansiering og hvervning til terrorvirksomhed, er selvstændigt kriminaliseret i §§ 114 b – 114 e. STRFL § 114 i kriminaliserer modtagelse af midler fra terrororganisationer. STRFL §§ 114 f, 114 g, 114 h og 114 j kriminaliserer handlinger, der ikke nødvendigvis er relateret til terrorisme, men dog har visse ligheder med terrorhandlinger.¹¹⁵ Det følger endvidere af FOL § 4 a, at også billigelse af handlinger omfattet af STRFL §§ 114 - 114 j, jf. STRFL § 136, stk. 2 og § 136, stk. 3, er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen, at udvidelsen var begrundet i, at

*” [...] der er tale om straf for handlinger, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade andre mennesker, eller straf for at billige sådanne handlinger. De omhandlede handlinger skaber i lighed med de handlinger, der er omfattet af den gældende formodningsregel, tvivl om, hvorvidt den pågældende forælder er egnet til at drage omsorg for et barn, herunder beskytte barnet mod radikalisering og ekstremisme, og dermed om det er bedst for barnet at have kontakt med den pågældende forælder.”*¹¹⁶

Lovgiver mente altså, at bestemmelserne vedrørende terrorhandlinger kan sidestilles med de på daværende tidspunkt allerede omfattede straffelovsbestemmelser i FOL § 4 a om alvorlig, personfarlig kriminalitet, herunder manddrab, incest m.v., da der ligeledes ved terrorhandlinger er tale om foretagender, der kan medføre tvivl om den pågældende forælders evne til at tage vare på et barn, herunder at beskytte barnet mod radikalisering og ekstremisme.

---

¹¹⁴ Elholm, Thomas, m.fl. (2022). *”Kommenteret straffelov - Speciel del”*, 12. udgave, 2. oplag, s. 55.

¹¹⁵ Elholm, Thomas, m.fl. (2022). *”Kommenteret straffelov - Speciel del”*, 12. udgave, 2. oplag, s. 61.

¹¹⁶ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

Udvidelsen af bestemmelsens anvendelsesområde fandtes dermed nødvendig med henblik på i højere grad at kunne sikre beskyttelsen af barnets bedste og styrke beskyttelsen af barnet mod radikaliserings og ekstremisme ved i størst muligt omfang at afskære kontakten mellem forældre, der er dømt for overtrædelse af STRFL's terrorbestemmelser, og deres børn.¹¹⁷

5.3.2 Frihedsberøvelse

Ved frihedsberøvelse forstås fastholdelse af en person på et bestemt sted mod dennes egen fri vilje. Som udgangspunkt er der ved frihedsberøvelse tale om, at en person forhindres i at færdes frit, f.eks. ved indespærring eller tilbageholdelse.¹¹⁸

Frihedsberøvelse har konsekvenser henset til den internationale menneskerettighedslovgivning, hvorefter enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed, jf. EMRK art. 5, stk. 1. Dette omfatter bl.a. beskyttelse mod at blive tilbageholdt mod sin vilje.

Anvendelse af FOL § 4 a forudsætter, at en part er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge efter § 68, 2. pkt., § 69 eller § 70 i STRFL. Anden retsfølge i henhold til STRFL § 68, 2. pkt. og § 69 omfatter dom til anbringelse, mens STRFL § 70 omfatter forvaring.¹¹⁹

Grovheden af de i bestemmelsen oplyste forbrydelser understreges ved, at FOL § 4 a, stk. 1, finder anvendelse, i de situationer hvor parten er idømt fængselsstraf eller anden retsfølge efter STRFL §§ 68-70.¹²⁰ Dette fremhæves ligeledes i forarbejderne, hvoraf det fremgår, at der skal være tale om *alvorlig* personfarlig kriminalitet.¹²¹

Da FOL § 4 a, stk. 1, oprindeligt var tiltænkt alene at finde anvendelse for ubetinget frihedsstraf, fandt lovgiver behov for at præcisere dette ved lovændring fra 2020¹²², hvorved bestemmelsen i relation til retsfølger efter §§ 68-70 i STRFL alene skulle omfatte dom til anbringelse efter STRFL § 68, 2. pkt., eller § 69 eller til forvaring efter § 70, dvs. retsfølger der medfører frihedsberøvelse.¹²³ Der er alene tale om en sproglig ændring.

---

¹¹⁷ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 1.

¹¹⁸ Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Den Danske Ordbog. *Frihedsberøvelse*. Besøgt d. 5/3/2024.

¹¹⁹ Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 126

¹²⁰ FT 2018-2019, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

¹²¹ FT 2018-2019, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

¹²² Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 2215 af 29/12/2020.

¹²³ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.2.

Retsfølger efter STRFL §§ 68-70, som ikke er af frihedsberøvende karakter, finder dermed ikke anvendelse i sager efter FOL § 4 a. Dette gælder f.eks. retsfølger som tilsyn, arbejde, bestemmelse om opholdssted, afvænningsbehandling eller dom til ambulant behandling.¹²⁴

5.3.3 Øvrige betingelser

Omfattet af FOL § 4 a er ligeledes domme for forsøg, jf. STRFL § 21, og medvirken, jf. STRFL § 23, til de i bestemmelsen oplyste former for kriminalitet, som alle ifølge bestemmelsen formodes at være af betydning for forælders evne til at drage omsorg for et barn.¹²⁵

Det er formentlig ikke afgørende, men skal dog indgå som en faktor i vurderingen af den dømte forælders evne til at drage omsorg for sit barn, om kriminaliteten er begået over for barnet selv eller et familiemedlem, idet dette kan have betydning for, hvorvidt forælderen evner at mindske risikoen for, at barnet udsættes for vold eller bliver vidne til vold.¹²⁶

Der er ingen forældelsesfrist mht. en forbrydelses betydning for en sag efter FOL § 4 a, hvilket kan have den konsekvens, at en kriminel handling begået for mange år siden kan påvirke en sag om forældremyndighed, samvær, bopæl eller anden kontakt, ligesom en afgørelse efter § 4 a vanskeligt vil kunne ændres efterhånden, som de kriminelle handlinger er tidsmæssigt længere væk.¹²⁷

Endvidere er udenlandske straffedomme omfattet af anvendelsesområdet for FOL § 4 a, såfremt overtrædelsens gerningsindhold har lignende karakter som de i bestemmelsen nævnte straffelovsovertrædelser, og der foreligger endelig dom til ubetinget frihedsstraf, retsfølge som angivet i STRFL §§ 68-70 eller lignende. Dette gælder uanset, om den i straffesagen dømte eller forurettede bor i Danmark eller udlandet, medmindre anerkendelsen af den udenlandske dom klart er i strid med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public).¹²⁸

Det følger imidlertid af forarbejderne, at det er et krav, ” [...] at den udenlandske straffedom vedrører handlinger med tilsvarende gerningsindhold til de i § 4 a, stk. 2, anførte bestemmelser i den danske straffelov.”¹²⁹ Desuden fremgår det af forarbejderne, at hvis en handling er udført i udlandet og ikke

---

¹²⁴ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.1

¹²⁵ Christensen, Stine Krone (2020). ”Forældreansvarsloven med kommentarer” 3. udgave, s. 124 ff.

¹²⁶ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹²⁷ Adolphsen, Caroline (2021). ”Forældreansvarsloven med kommentarer”, 1. udgave, s. 56

¹²⁸ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹²⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

udgør en strafbar handling i det pågældende land, men ville ” [...] blive betragtet som en af de i § 4 a, stk. 2, nævnte former for kriminalitet, hvis forholdet var begået i Danmark, [...]” vil den ikke være omfattet af FOL § 4 a, stk. 1.¹³⁰ I stedet vil dokumenterede oplysninger om handlingen indgå i en konkret vurdering af barnets bedste i henhold til FOL § 4.¹³¹

Det kan undre, at der i forarbejderne er henvist til de nævnte kriminalitetsformer i FOL § 4 a, stk. 2, idet stk. 2 alene indeholder Familieretshusets hjemmel til at indhente oplysninger til brug for sagen fra Det Centrale Kriminalregister, og ikke nævner nogle straffelovsbestemmelser. Det må derfor anses som en fejl, når forarbejderne henviser til stk. 2, idet der nok nærmere er tale om en henvisning til de i FOL § 4 a, stk. 1, nævnte kriminalitetsformer.

5.4 Formodningsreglen i § 4 a

FOL § 4 a indeholder en klar formodning imod, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge efter STRFL §§ 68-70 for de former for personfarlig kriminalitet, som er oplistet i bestemmelsen, har del i forældremyndigheden over barnet, har barnets bopæl eller har samvær eller anden kontakt med barnet. Der foreligger således en formodning for, at en fravigelse af hovedprincippet om barnets ret til begge forældre, er til barnets bedste i den situation, hvor en forælders handling(er) falder under FOL § 4 a's anvendelsesområde. Det kan herefter udledes, at der af bestemmelsen følger en formodning imod, at en forælder er dømt for kriminalitet omfattet af FOL § 4 a, er egnet til at bære forældreansvar.¹³²

Bestemmelsen er formuleret således, at en afgørelse om at en dømt forælder skal have del i forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt, ikke kan træffes, medmindre det er ”*bedst for barnet*”.¹³³ Forarbejderne til bestemmelsen lægger således op til, at der skal foretages en konkret vurdering, dog med omvendt fortegn i forhold til FOL § 4. Der er efter forarbejderne tale om en *klar formodning imod*, at forælderen er egnet til at bære sit forældreansvar, hvilket imidlertid kan fraviges, hvis det på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering findes at være til barnets bedste.¹³⁴ Se nærmere nedenfor i afsnit 5.5.

---

¹³⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹³¹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹³² FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 1 og 2.2.

¹³³ Forældreansvarslovens § 4 a.

¹³⁴ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1. Se hertil FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 1. 2.2. og 2.3.

5.5 Undtagelsesmuligheden i § 4 a

Uagtet at der efter FOL § 4 a, stk. 1 gælder en klar formodning imod, at der af Familieretshuset eller familieretten kan træffes afgørelse om, at en forælder, der er dømt for de i § 4 a, stk. 1 oplistede former for personfarlige forbrydelser, er en egnet forælder, kan dette udgangspunkt som nævnt ovenfor fraviges. En fravigelse af formodningsreglen i FOL § 4 a, stk. 1, forudsætter, at det efter en konkret og dybdegående vurdering helt undtagelsesvist findes at være bedst for barnet, at tillade den pågældende forælder at have forældremyndighed, barnets bopæl og/eller samvær med barnet. Muligheden for at gøre undtagelse til formodningsreglen i FOL § 4 a, skal anvendes restriktivt henset til formuleringen i forarbejderne, hvorefter der ” [...] helt undtagelsesvist kan være enkelte børn, for hvem det efter en konkret og individuel vurdering kan være bedst for barnet at opretholde kontakten til en forælder, der er dømt for alvorlig personfarlig kriminalitet”.¹³⁵ Ved fravigelse af formodningsreglen i FOL § 4 a undtages dermed fra en klar formodning for, at det ikke er til barnets bedste at have kontakt til en dømt forælder.

Ved vurderingen af, hvad der i den konkrete situation er bedst for barnet, skal der foretages en helhedsvurdering.¹³⁶ Heri indgår en række momenter, som vil blive nærmere gennemgået nedenfor i afsnit 5.5.1.

Muligheden for i særlige tilfælde at gøre undtagelse til formodningsreglen i FOL § 4 a, på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering, kan gøres gældende i situationer hvor en forælder, efter at have været udsat for vold i forholdet, slår sin samlever - som ikke er barnets forælder – ihjel. I tilfælde hvor barnet har en tæt og positiv relation til denne forælder, kan det vurderes fortsat at være til barnets bedste, at den pågældende forælder har del i forældremyndigheden, at barnet fortsat har bopæl hos denne, og/eller at der fastsættes passende samvær eller anden kontakt med denne forælder.¹³⁷

Tilsvarende kan en situation, hvor en forælder har været voldelig over for den anden forælder i en længere periode, og hvor voldsofferet i affekt begår alvorlig vold mod den anden forælder, aktivere undtagelsesmuligheden, hvis det på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering vurderes at

---

¹³⁵ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.2. Se også de almindelige bemærkninger pkt. 1 og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹³⁶ Adolphsen, Caroline (2021). ”Forældreansvarsloven med kommentarer”, 1. udgave, s. 56

¹³⁷ FT 2018-2019, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1 og Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.1.

være til barnets bedste, at den pågældende forælder, på trods heraf, fortsat har del i forældremyndigheden, har barnets bopæl hos sig og/eller at der fastsættes samvær eller anden kontakt med denne.¹³⁸

Forarbejderne nævner en række yderligere konkrete eksempler, efter hvilke der kan ske undtagelse fra formodningsreglen. Disse diskuteres nærmere i afsnit 7.4.

5.5.1 Helhedsvurderingen

Formodningsreglen i FOL § 4 a kan som nævnt under afsnit 5.5 fraviges, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være bedst for barnet.

I den konkrete og dybdegående vurdering af, hvad der er til barnets bedste i sager omfattet af FOL § 4 a, indgår en række momenter, der danner grundlag for den samlede helhedsvurdering. Helhedsvurderingens formål er, at sikre barnets bedste i relation til en afgørelse om forældremyndighed, samvær, bopæl eller anden kontakt, både på kort og lang sigt.

Af forarbejderne til FOL § 4 a fremgår det, at:

”[...] hensynet til den dømte forælder kan aldrig føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste”¹³⁹

Helhedsvurderingen skal således alene foretages ud fra, hvad der på baggrund af en række momenter, vurderes at være bedst for barnet. Hensynet til en forælder kan derfor ikke begrunde en fravigelse af formodningsreglen i FOL § 4 a, hvilket også er i overensstemmelse med formålsbestemmelsen i FOL § 1, hvorefter hensynet til barnets bedste skal komme i første række.

Imidlertid sondres der i forarbejderne mellem forhold, som domstolene *kan* tillægge vægt og forhold, som domstolene *skal* tillægge vægt i vurderingen af, hvad der er til barnets bedste. Såfremt der er tale om et moment, der *skal* inddrages og dermed tillægges vægt, må dette anses for forhold af væsentlig betydning for barnets bedste og ikke mindst indgå i vurderingen af forældrens evne til at drage omsorg for barnet. Hvis der i stedet er tale om forhold, der *kan* indgå i den samlede vurdering, må dette betyde, at det beror på en konkret vurdering, hvorvidt forholdet skal indgå og dermed tillægges vægt ved en eventuel afgørelse.

---

¹³⁸ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹³⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1 og Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.2.

5.5.1.1 Momenter der *skal* tillægges vægt

Det fremgår af forarbejderne, at der i vurderingen af barnets bedste *skal* indgå en vurdering af barnets relation til den pågældende forælder og tilmed barnets interesse i at have kontakt med denne.¹⁴⁰ Denne vurdering foretages bl.a. ud fra barnets synspunkter, der kan være fremkommet under en børnesamtale. Her skal der i øvrigt tages hensyn til barnets alder og modenhed. Barnets synspunkter kan ikke stå alene, da der, som det fremgår af forarbejderne, ”[...] *kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne* [...]”.¹⁴¹ Dette gælder navnlig i tilfælde, hvor en forælder f.eks. er dømt for seksuelle overgreb. Desuden kan der imellem barnet og den dømte forælder foreligge et usundt psykisk afhængighedsforhold, eller barnet kan føle sig presset til at bevare kontakten med den pågældende forælder. Disse situationer søges tillige løst ved understrege, at barnets synspunkter ikke kan stå alene.¹⁴²

Det *skal* desuden tillægges vægt i vurderingen af barnets bedste, hvis barnet har været vidne til den kriminalitet, som forælderen er dømt for.¹⁴³ Det fremgår endvidere af forarbejderne, at der i helhedsvurderingen *skal* ”[...] *indgå den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne i den forbindelse samt den tid, der er forløbet, siden forbrydelsen.*”.¹⁴⁴ I den forbindelse indgår særligt grovheden af forbrydelsen, herunder hvorledes retten har fundet, at der forelå formildende eller skærpende omstændigheder af betydning for strafudmålingen, i vurderingen af barnets bedste. Det skal således undersøges, hvorvidt dommen indeholder oplysninger i relation til et af hovedprincipperne i FOL, nemlig forældrenes pligt til at drage omsorg for barnet, herunder pligten til at skærme barnet for skade eller fare. Det indgår herefter med negativ vægtning, hvis parten ikke evner at skærme barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, hvilket er forældrenes pligt jf. FOL § 4.¹⁴⁵

5.5.1.2 Momenter der *kan* tillægges vægt

Det *kan*, efter forarbejderne, være relevant for den samlede vurdering af barnets bedste, og dermed indgå med vægt ved afgørelsen, i hvilken kontekst forbrydelsen er begået. Inddragelse af dette moment i helhedsvurderingen beror således som udgangspunkt på en konkret vurdering af dets relevans.

---

¹⁴⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴¹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴² FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴³ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴⁴ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴⁵ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1.2.2.

Det fremgår dog direkte af forarbejderne, at det *skal* indgå i vurderingen, hvis kriminaliteten er begået over for et familiemedlem m.v., idet dette anses som værende et væsentligt forhold af betydning for barnet og dets bedste, ligesom det er af relevans for vurderingen af forælders evne til at drage omsorg for barnet, da et sådan forhold vil indebære en vis risiko for, at barnet udsættes for vold eller bliver vidne hertil, hvis relationen med parten opretholdes.¹⁴⁶

Aktualiteten af kriminaliteten *kan* desuden have betydning for vurderingen af barnets bedste. Af forarbejderne fremgår det således, at det som udgangspunkt indgår med negativ vægtning i vurderingen af barnets bedste, hvis samlivsophævelsen og/eller den pågældende forældreansvarssag er helt eller delvist udløst af den ene forælders kriminalitet. I den forbindelse *kan* det modsat være relevant i den samlede vurdering, såfremt forældrene har opretholdt samlivet i en længere periode, på trods af at den ene forælder har været vidende om den anden forælders kriminalitet, uden dette har givet denne anledning til bekymring om den dømte forælders evne til at drage omsorg for barnet. Dette moment *skal* dog tillægges vægt, såfremt noget kunne indikere, at parternes relation til hinanden, herunder f.eks. om voldelig adfærd, og dermed frygten for den anden forælder, kunne begrunde den ene parts tilbageholdenhed med at opløse samlivsforholdet og/eller rejse en forældreansvarssag.¹⁴⁷ Lovgiver har således taget hensyn til, at der kan foreligge årsager til, at den ene forælder har ”accepteret” den anden forælders kriminalitet. En manglende ophævelse af samlivet kan således være begrundet i en frygt for den anden forælder. Det fremgår ikke af forarbejderne, hvad der forstås ved voldelig adfærd, hvorfor det må antages både at gælde fysisk som psykisk vold.

Særlige omstændigheder, såsom at den pågældende forælder var meget ung, da det strafbare forhold blev begået, eller at det er lang tid siden der skete løsladelse fra strafafsoning, kan ikke i sig selv føre til, at formodningen i § 4 a fraviges.¹⁴⁸ Dette moment kan dog være relevant for vurderingen af denne forælders evne til at drage den fornødne omsorg for barnet, ligesom det i nogle tilfælde kan indikere, at der er risiko for, at barnet udsættes for vold eller bliver vidne til vold.¹⁴⁹ Se hertil TFA 2022.99 Ø, hvor det faktum, at F var dømt for kriminalitet for 24 år siden, ikke i sig selv var til hinder for, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kunne finde anvendelse.

---

¹⁴⁶ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

¹⁴⁸ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.

¹⁴⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

Desuden fremgår det af forarbejderne, at ”andre grunde” kan have betydning for en parts tilbageholdenhed med at opløse et samlivsforhold eller rejse en forældreansvarssag.¹⁵⁰ Det fremgår ikke af forarbejderne, hvad der forstås ved ”andre grunde”, hvorfor dette ikke kan fastlægges entydigt. Det må dog antages at gælde situationer, hvor f.eks. en forælder er meget syg eller står i en livssituation, hvor behovet for støtte er stor og dette begrundet en tilbageholdenhed. ”Andre grunde” må også tænkes at kunne dække situationer, hvor en part økonomisk er mere eller mindre afhængig af den anden part.

Familieretshusets og domstolenes vurdering af barnets bedste, barnets trivsel og beskyttelsen af barnet i sager omfattet af FOL § 4 a, skal være baseret på en dybdegående og tværfaglig undersøgelse. Der skal, foruden inddragelse af de ovenfor nævnte momenter, foretages en børnesagkyndig undersøgelse, samt som udgangspunkt en belysning af forælderen personlige egenskaber og evne til at drage den fornødne omsorg for barnet. Det vil endvidere ofte være relevant at indhente oplysninger fra den kommune, der er forpligtet til at yde støtte til barnet efter serviceloven.¹⁵¹ Tilmed afholdes en børnesamtale, hvor barnets egne synspunkter, afhængig af barnets alder og modenhed, tillægges mere eller mindre vægt. Barnets egne synspunkter kan, som nævnt ovenfor, ikke stå alene, da der kan foreligge situationer, hvor barnet ikke er i stand til at overskue konsekvenserne af sine udtalelser.¹⁵² De forannævnte undersøgelser og samtaler skal indgå i sagen, men den afgørelseskompetente myndighed kan undlade at tillægge dem vægt.

De ovenfor nævnte omstændigheder kan ikke i sig selv begrunde, at undtagelsen finder anvendelse, men de indgår med betydning for afgørelsens udfald.

5.5.2 *Barnets rolle*

Førend der kan træffes en afgørelse efter FOL, herunder § 4 a, skal barnet inddrages i sagen og barnets perspektiv belyses. Barnets ret til at blive hørt og få sine synspunkter inddraget behandles nærmere nedenfor.

---

¹⁵⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

¹⁵¹ Lov om social service (Serviceloven). Lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024. Se hertil FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.

¹⁵² FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.

5.5.2.1 Barnets ret til at blive hørt

Det fremgår af Børnekonventionens art.12, stk. 1, at:

*“States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.”*¹⁵³

Børnekonventionens art. 12 foreskriver dermed, at barnet har ret til at blive hørt i sager, der vedrører barnet, og at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets alder og modenhed. Børnekonventionens art. 12 er inddraget i FOL § 5, som foreskriver at:

*“I alle forhold vedrørende barnet, skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed.”*¹⁵⁴

FOL § 5 har til formål at sørge for, at der i forhold vedrørende børn tages hensyn til barnets egne synspunkter, og at barnets perspektiv desuden søges i øjenhøjde. Bestemmelsen er dermed vigtig i forhold til styrkelsen af barnets perspektiv.¹⁵⁵ Barnets synspunkt tillægges dermed også vægt, når det skal afgøres, hvad der er barnets bedste. Se nærmere herom i afsnit 5.5.2.2 nedenfor.

5.5.2.2 Barnets ret til at få synspunkter inddraget

FOL § 5 suppleres af FOL § 34 om barnets inddragelse i sagen og FOL § 35 om barnets adgang til at henvende sig til Familieretshuset.

Lovgiver har et fortsat øget fokus på barnets rettigheder og på at understøtte barnets trivsel og behov.¹⁵⁶ Under en sag om forældremyndighed, bopæl og samvær har barnet ret til at blive inddraget, så barnets perspektiv og synspunkter kan komme til udtryk, jf. FOL § 34, stk. 1. Dette kan gøres ved børnesagkyndige undersøgelser, samtaler med barnet eller på en anden måde, hvor barnets perspektiv kan blive belyst, jf. FOL § 34, stk. 1. Det er dermed en grundlæggende ret for barnet at kunne udtrykke sig i sager, der berører barnets liv.¹⁵⁷

---

¹⁵³ Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), art. 12(1).

¹⁵⁴ Forældreansvarsloven § 5.

¹⁵⁵ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 5

¹⁵⁶ Tilsvarende ses på det socialretlige område, hvor den nye Barnets Lov, der trådte i kraft d. 1. januar 2024, giver børn ned til 10 år partsbeføjelser i nogle oplyste sager, jf. lovens § 3. Forinden Barnets Lov trådte i kraft havde et barn først partsbeføjelser fra det var 12 år.

¹⁵⁷ FT 2006-07, tillæg A, L133, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.2.

Der gælder ingen aldersbegrænsning for bestemmelsen, hvorfor barnet uanset alder skal inddrages i sagen, såfremt barnet har lyst til det, og det skal i så fald ske på den mest skånsomme måde for barnet. Hvorvidt inddragelsen af barnets synspunkter skal foregå ved en egentlig samtale eller på anden måde, vil afhænge af barnets alder og modenhed.¹⁵⁸ Det er nødvendigt, at barnet informeres om relevante oplysninger i sagen, når der træffes beslutninger om dets forhold, da barnet ellers ikke vil kunne tage stilling til forholdene og tilkendegive sine egne synspunkter. Det er imidlertid frivilligt for barnet, om barnet ønsker at udtale sig.¹⁵⁹ Der er således tale om en forpligtelse for myndighederne, men alene et tilbud for det enkelte barn.¹⁶⁰ Såfremt det efter sagens omstændigheder må anses for at være nødvendigt eller antages at være til skade for barnet, er der imidlertid ingen forpligtelse til at inddrage barnet direkte, jf. FOL § 34, stk. 2. Se hertil TFA 2011.435 Ø som analyseres i afsnit 6.3.3., hvor byretten vurderede, at det ville være til skade for alle tre børn at inddrage dem.

Barnets synspunkter skal tillægges vægt under hensyn til barnets alder og modenhed, jf. § 5. Der kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne, hvilket også begrundes, at barnets synspunkter ikke kan stå alene i en sag om forældreansvar.¹⁶¹ Endvidere skal Familieretshusets Børneenhed have et særligt fokus på børn, der er omfattet af en § 4 a-sag og sikre, at barnet får den fornødne støtte.¹⁶²

Barnet skal dermed ikke blot høres men også støttes i forbindelse med Familieretshusets håndtering af sagerne. Familieretshusets Børneenhed yder støtte og rådgivning til børn, der er berørt af familieretlige problemstillinger, jf. FHL § 15, stk. 1. Den børnesagkyndige, som skal foretage den børnesagkyndige undersøgelse af barnet, skal som udgangspunkt komme fra Børneenheden, hvilket skyldes hensynet til, at barnet bør møde så få voksne som muligt under behandlingen af en sag.¹⁶³

5.6 FOL § 15 a

FOL § 4 a kan have betydning for de afgørelser, som skal træffes i medfør af FOL § 15 a, i det tilfælde hvor en forælder er idømt ubetinget frihedsstraf eller anden retsfølge efter STRFL §§ 68-70 for manddrab eller vold med døden til følge, når forurettede er barnets anden forælder. Efter FOL § 4 a, stk. 1, nr. 1, gælder der i sager efter FOL § 15 a en formodning imod, at den dømte forælder kan have del i

---

¹⁵⁸ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 2.1

¹⁵⁹ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 5

¹⁶⁰ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 33.

¹⁶¹ Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 116

¹⁶² Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 116

¹⁶³ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til § 450 b

forældremyndigheden over barnet. Forælderen vil imidlertid efter en konkret og individuel vurdering kunne beholde eller blive tillagt forældremyndigheden, såfremt dette vurderes at være til barnets bedste.¹⁶⁴

FOL § 15 a lyder således:

”Har den ene forælder forvoldt den anden forælders død, og havde forældrene ved dødsfaldet fælles forældremyndighed, eller havde den efterlevende forælder forældremyndigheden alene, træffes der afgørelse om, hvorvidt forældremyndigheden skal forblive hos den efterlevende forælder, eller om en anden skal have forældremyndigheden.

Stk. 2. Hvis den ene forælder har forvoldt den anden forælders død og den afdøde forælder havde forældremyndigheden alene, finder § 15, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. I sager omfattet af stk. 1 finder § 13, stk. 2, 2. pkt., tilsvarende anvendelse.”¹⁶⁵

Bestemmelsen indeholder de særlige regler om forældremyndighed, der gælder, når den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, og forældrene ved dødsfaldet havde fælles forældremyndighed eller den efterlevende forælder havde forældremyndigheden alene. Den situation, hvor en eller begge forældremyndighedsindehavere dør uden at have forvoldt den andens død, er reguleret i FOL § 15.¹⁶⁶

FOL § 15 a finder anvendelse ved overtrædelse af STRFL's bestemmelser om manddrab, jf. § 237, vold med døden til følge, jf. § 246, jf. § 245 eller hensættelse af en anden person i hjælpeløs tilstand, jf. § 250. Bestemmelsen finder tillige anvendelse ved medvirken til overtrædelser af disse bestemmelser, jf. STRFL § 23, herunder passiv medvirken, f.eks. ved tilslutning eller understøttelse af vold.¹⁶⁷

I FOL § 15 a, stk. 1, er det bestemt, at der skal træffes afgørelse om forældremyndighed, når den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, også selvom barnet ikke derved står uden forældremyndighedsindehaver, og selvom der ikke er nogen, som konkret har anmodet om forældremyndigheden. Denne afgørelse er af afgørende betydning for barnet, idet en sådan hændelse uden tvivl vil påvirke barnets livssituation på en belastende og indgribende måde. Afgørelsen skal derfor træffes

---

¹⁶⁴ Adolphsen, Caroline (2021). *”Forældreansvarsloven med kommentarer”*, 1. udgave, s. 106.

¹⁶⁵ Forældreansvarsloven § 15 a.

¹⁶⁶ FT 2015-16, tillæg A, L76, specielle bemærkninger til nr. 2.

¹⁶⁷ FT 2015-16, tillæg A, L76, specielle bemærkninger til nr. 2. Se hertil Adolphsen, Caroline (2021). *”Forældreansvarsloven med kommentarer”*, 1. udgave, s. 106

med udgangspunkt i hensynet til barnets behov, trivsel og beskyttelse.¹⁶⁸ Det betyder også, at den efterlevende forælder ikke har en fortrinsstilling, idet det dog skal indgå som et vægtigt hensyn ved vurderingen af barnets bedste, at denne netop er eneste efterlevende forælder.¹⁶⁹ Der skal imidlertid primært lægges vægt på, hvorvidt og i hvilket omfang handlingen har medført en forringet relation mellem barnet og forælderen.¹⁷⁰

Hvis den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, og den afdøde forælder havde forældremyndigheden alene, skal der ligeledes træffes afgørelse om forældremyndighed, jf. § 15 a, stk. 2, jf. § 15, stk. 3. Den efterlevende forælder og andre kan i så fald anmode om forældremyndigheden.¹⁷¹

Såfremt den efterlevende forælder fratages forældremyndighed, kan der fastsættes samvær mellem barnet og forælderen. En sådan afgørelse skal træffes i henhold til FOL § 4, 2. pkt., således at den medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytter barnet mod vold eller anden skadelig behandling, såsom at være vidne til vold.¹⁷²

Det følger af FOL § 15 a, stk. 3, at § 13, stk. 2, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse i sager efter § 15 a, stk. 1. Dette må tillige gælde for sager omfattet af § 15 a, stk. 2. Det vil sige, at forældremyndigheden kan overføres til et ægtepar eller et samlevende par i forening, herunder til den ene forælder og dennes ægtefælle eller samlever, i sager omfattet af FOL § 15 a, stk. 1 og 2.¹⁷³

Der er ingen lovfastsat tidsfrist for at indgive en anmodning, men det forventes, at anmodningen fremsættes inden, der er gået for lang tid efter, at den efterlevende forælder har modtaget endelig dom. Det er heller ikke et krav, at anmodningen indgives i umiddelbar forlængelse af dødsfaldet.¹⁷⁴

Sagsbehandling kan imidlertid påbegyndes allerede, når den efterlevende forælder er sigtet for at have forvoldt den anden forælders død, og altså ikke først når der er faldet dom i sagen. Såfremt der er tvist om forældremyndigheden, vil der dog alene kunne træffes midlertidig afgørelse efter FOL § 26, indtil der er faldet endelig dom i straffesagen, og sagen vil således ikke skulle indbringes for familieretten før dom.¹⁷⁵

---

¹⁶⁸ Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 306 ff.

¹⁶⁹ FT 2015-16, tillæg A, L76, almindelige bemærkninger pkt. 1.

¹⁷⁰ Adolphsen, Caroline (2021). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 1. udgave, s. 106

¹⁷¹ FT 2015-16, tillæg A, L76, specielle bemærkninger til nr. 2.

¹⁷² Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 313 f.

¹⁷³ Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 313

¹⁷⁴ Christensen, Stine Krone (2020). *"Forældreansvarsloven med kommentarer"*, 3. udgave, s. 310

¹⁷⁵ FT 2015-16, tillæg A, L76, specielle bemærkninger til nr. 2.

6 Retspraksis

Forinden indførelsen af FOL § 4 a har alle afgørelser efter FOL skulle træffes ud fra en vurdering af, hvad der er bedst for barnet, jf. FOL § 4. Det findes derfor relevant at undersøge, hvorvidt indførelsen af FOL § 4 a reelt har medført en ændring i vurderingen af barnets bedste i sager vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, eller om der blot er tale om symbollovgivning. Symbollovgivning foreligger, hvor lovgivningen reelt ikke medfører nogen forskel fra tidligere, men skal give udtryk for en handlekraft fra lovgivers side på et påtrængende problem.¹⁷⁶

I de følgende afsnit, vil retstilstanden før og efter indførelsen af FOL § 4 a blive belyst med henblik på at besvare netop dette. Først vil der blive redegjort for dommene, herunder særligt hvilke momenter, domstolene har lagt vægt på i de forskellige instanser, hvorfor der ikke i disse afsnit vil blive analyseret yderligere. I afsnit 6.1.8, 6.2.5 og 6.3.5 vil der blive analyseret på de kriterier, der kan udledes af retspraksis.

6.1 Retspraksis hvor der ikke sker undtagelse

I nærværende afsnit undersøges, hvad domstolene lægger vægt på i afgørelser vedrørende FOL § 4 a, herunder hvorfor der ikke sker undtagelse fra formodningsreglen.

6.1.1 TFA 2020.80 Ø

- Ophævelse af samvær på grund af F's dom for grov vold. -

Statsforvaltningen ophævede F's samvær med B, født 2015, efter FOL § 21, stk. 3, da F var idømt ubetinget fængselsstraf for grov vold efter STRFL § 245. I TFA 2020.80 Ø er Statsforvaltningens (nu Familieretshuset) afgørelse truffet inden FOL § 4 a trådte i kraft. Familierettens og Østre Landsrets dom er afsagt efter FOL § 4 a's ikrafttræden.

Ved afgørelsen om at ophæve samværet mellem F og B lagde Statsforvaltningen afgørende vægt på, at F var tiltalt for vold og ulovlig tvang mod M, at F havde været dømt for vold flere gange, og at F havde et tilhold mod at kontakte M og B. Desuden lagde Statsforvaltningen vægt på B's alder, og at det ville være bedst for B at ophæve samværet for at skærme B for højt konfliktniveau og vold.

---

¹⁷⁶ Jensen, J. N. (2010). Dansk sprognævn. "Symbollovgivning." – Besøgt den 20/03/2024.

M havde for familieretten bl.a. forklaret, at *"F har udsat hende for vold flere gange foran B, at F har råbt og holdt hårdt fast i B, at B reagerer voldsomt, når hun har haft kontakt med F, at F har været meget ustabil i sin kontakt med B grundet afsoning af fængselsstraf og varetægtsfængsling mange gange, og at F er Bandidos medlem."*¹⁷⁷

Familieretten stadfæstede Statsforvaltningens afgørelse på baggrund af de forelæggende oplysninger og det faktum, at F var dømt for vold efter STRFL § 245.

I den supplerende sagsfremstilling for landsretten fremkom oplysninger om, at F var straffet adskillige gange for personfarlig kriminalitet, herunder 2 års fængsel for overtrædelse af STRFL § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. § 89 i 2015. F ses desuden straffet for flere tilfælde af overtrædelse af STRFL § 244, jf. § 247, stk. 1, og for overtrædelse af STRFL § 119, stk. 1 i 2017, hvilket dog ikke er af relevans for FOL § 4 a-vurderingen.

Landsretten bemærkede, at FOL § 4 a også finder anvendelse på verserende sager, hvorfor bestemmelsen kunne finde anvendelse i denne sag. Landsretten vurderede, at der måtte lægges afgørende vægt på, at F's dom for grov vold ikke lå en længere årrække tilbage, og at F havde udvist en adfærd, som havde medført, at politiet havde været nødsaget til at meddele F et tilhold mod at kontakte M og B. Endvidere tiltrådte landsretten Statsforvaltningens samt familierettens vurdering om, at B's alder samt hensynet til at skærme B for vold og konflikter talte imod at lade F have samvær med B. Landsretten vurderede derfor, at der ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet i FOL § 4 a, og stadfæstede dermed familierettens dom.

6.1.2 TFA 2020.193 V

- F, der havde dræbt sine børns mor, fik ikke forældremyndigheden over børnene. -

F blev i 2017 idømt 12 års fængsel og udvisning for bestandig for overtrædelse af STRFL § 237 ved i 2015 at have dræbt børnenes mor. F havde efter børnenes mors død forældremyndigheden over børnene alene, idet den fælles forældremyndighed over B1 og B2 blev ophævet og tillagt F alene ved rettens dom af 2015. Det fremgår, at M var forsvundet under sagens behandling.

I denne sag skulle der derfor træffes afgørelse om, hvorvidt F fortsat kunne bevare forældremyndigheden over børnene, eller om denne skulle tillægges en anden, jf. FOL § 15 a. Ved afgørelsen efter

---

¹⁷⁷ TFA 2020.80 Ø, s. 1

FOL § 15 a fandt FOL § 4 a anvendelse, idet § 4 a også fandt anvendelse på sager, som var under behandling ved lovens ikrafttræden.¹⁷⁸

Der blev i den vurdering, der skulle foretages efter FOL § 15 a, jf. § 4 a, af landsretten – udover den omstændighed, at F var dømt for at have dræbt børnenes mor og fortsat afsonede straffen herfor – lagt vægt på, at børnene på henholdsvis 15 og 16 år siden december 2015 havde været anbragt på et opholdssted, hvor de trivedes og profiterede af den støtte, de fik. På baggrund af den børnesagkyndiges beskrivelse af F, kunne det ikke antages, at F ville være i stand til at yde børnene den samme støtte. Landsretten tillagde det desuden vægt, at F ikke havde mulighed for at have børnene boende hos sig, hvis han blev tillagt forældremyndigheden, da F afsonede på dommen for drabet på børnenes mor. Efter afsoning skulle F udvises, og det var endnu ikke afklaret, hvor F ville tage ophold efter løsladelsen. Denne usikkerhed skulle ses i lyset af, at børnene havde haft en turbulent opvækst med mange flytninger og konflikter mellem forældrene. Ifølge udtalelser fra opholdsstedet havde børnene brug for massiv pædagogisk støtte og guidning, hvilket opholdsstedet understøttede. Det kunne således ikke endeligt afklares, hvilken betydning udvisningen havde for F's muligheder for at tage vare på børnene.

Børnene havde en nær tilknytning til F, som de havde samvær med, mens han afsonede sin straf. Begge børn havde desuden givet udtryk for, at de ønskede, at F skulle have forældremyndigheden over dem.

Landsretten fandt, efter en samlet vurdering, at der ikke forelå særlige omstændigheder, der helt undtagelsesvist kunne medføre, at det måtte antages at være bedst for børnene, at F fik forældremyndigheden over dem. Dette var på trods af børnenes udtalelser, der af landsretten mentes at skulle ses i lyset af, at begge børn var af den opfattelse, at F ikke havde slået deres mor ihjel. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at børnene ikke kunne antages at kunne overskue konsekvenserne af, at F fik forældremyndigheden over dem, herunder betydningen af understøttelsen af deres fortsatte trivsel ved at tage ophold på opholdsstedet. Under hensyn hertil fandt Landsretten således ikke at kunne lægge afgørende vægt på børnenes ønske. Landsretten stadfæstede dermed familierettens dom.

---

¹⁷⁸ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 2

6.1.3 TFA 2021.453 Ø

- F, der var dømt for seksuelle overgreb mod datter, kunne ikke få samvær med sin anden datter. -

F blev i 2021 idømt 1 år og 9 måneders fængsel for seksuelle overgreb mod sin datter B1, født 2008, og B1's veninde. F og M havde yderligere en datter, B2, født i 2014. Sagen for familieretten vedrørte ophævelse af den fælles forældremyndighed samt samvær. Sagen for landsretten vedrørte alene samvær mellem F og B2.

Børnehuset havde vurderet, at B1's psykiske og fysiske sikkerhed ville være i fare ved fremtidig kontakt eller samvær, hvis F ikke modtog hjælp til at stoppe/minimere risikoen for nye overgreb. Endvidere havde Børnehuset vurderet, at B1 var stærkt traumebelastet, herunder at hun led af PTSD.

F forklarede, at børnene blev anbragt udenfor hjemmet i 2015, da M og F blev dømt for vold mod B1. De fik familiebehandling, og det gik godt, da de fik pigerne hjem til sig igen.

Familieretten vurderede, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves, samt at F ikke kunne have samvær med nogen af børnene, ej heller overvåget samvær. Familieretten lagde vægt på grovheden og karakteren af den kriminalitet, F havde begået, samt at overgrebene var begået mod hans egen datter, B1, og hendes veninde, og at overgrebene var begået for relativt nyligt. Endvidere havde familieretten lagt vægt på Børnehusets vurdering af B1. Retten vurderede herefter, at det ikke ville være til børnenes bedste, at F havde del i forældremyndigheden, eller at F havde samvær med hans to døtre – heller ikke selvom børnene gav udtryk for, at de savnede F.

Landsretten vurderede ligeledes, at det var bedst for B2, at hun ikke havde samvær med F på nuværende tidspunkt. Dette begrundede retten med, at F var idømt ubetinget fængselsstraf for seksuelle overgreb med B2's søster samt en samlet vurdering af de øvrige foreliggende oplysninger i sagen.

6.1.4 TFA 2023.21/2 V

- F, der havde begået seksuelle overgreb på M's datter, fik ikke del i forældremyndigheden over eller samvær med parternes fælles søn, S. -

M fremsatte for familieretten påstand om, at den fælles forældremyndighed over S skulle ophæves, og at M skulle have forældremyndigheden alene. M fremsatte tilmed påstand om ophævelse af samværet mellem F og S.

I 2019 blev F idømt 6 måneders ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af STRFL § 216, stk. 2, jf. § 225. Krænkelsen blev begået over for S' halvsøster D, som M har sammen med en anden mand.

Familieretten lagde i sin afgørelse til grund, at parterne ikke havde nogen kommunikation. F var desuden meddelt et tilhold, hvorfor han ikke måtte kontakte M. F og M's relation var konfliktfyldt, og der var på baggrund heraf ikke holdepunkter for at antage, at de kunne samarbejde om S' forhold til S' bedste. S havde derudover ikke set F siden efteråret 2019. Efter en samlet vurdering, fandt familieretten, at det var bedst for S, at M fik forældremyndigheden alene, og at samværet mellem F og S blev ophævet. Denne afgørelse skete på trods af, at S havde givet udtryk for, at han savnede sin far. Retten fandt således, at det under de foreliggende omstændigheder, herunder M og F's komplicerede og konfliktfulde relation, ville være bedst for S, at M havde forældremyndigheden alene, og at samværet mellem S og F blev ophævet.

F forklarede for landsretten, at efterforskningen vedrørende stalking var standset af politiet, og at F udelukkende havde kontaktet S' skole hvert halve år med henblik på at høre, om S trivedes.

M havde bl.a. forklaret, at hun flere gange var blevet kontaktet af F's kammerat K, samt at F i flere tilfælde havde overtrådt sit tilhold.

Landsretten tiltrådte, på baggrund af de grunde som familieretten havde anført, at det var bedst for S, at den fælles forældremyndighed blev ophævet og tillagt M alene. Landsretten fandt ikke, at undtagelsesmuligheden kunne finde anvendelse på baggrund af de foreliggende oplysninger, idet retten lagde afgørende vægt på, at F var dømt for et seksuelt overgreb på en mindreårig, og at der desuden var meddelt F et tilhold mod at kontakte M og D. Landsretten tillagde også parternes særdeles konfliktfyldte forhold vægt i den samlede vurdering. Landsretten stadfæstede dermed familierettens dom.

6.1.5 TFA 2023.229 V

- F, der var dømt for flere tilfælde af simpel vold efter STRFL § 244 begået mod M og et tilfælde af grov vold efter STRFL § 245, fik afslag på samvær med B. -

F fremsatte for familieretten påstand om fastsættelse af samvær med B, født i 2019, idet M havde forældremyndigheden over B alene. F var tidligere idømt fængsel for overtrædelse af STRFL § 244 adskillige gange, herunder et tilfælde, hvor M var gravid med B og et tilfælde, som M's særbarn overværede. Endvidere var F dømt for overtrædelse af STRFL § 245 begået mod M, mens B var spæd.

F havde ikke haft kontakt til B siden spædbarnsårene, og M havde forklaret, at B ikke vidste, at F er hans far. Desuden blev B beskrevet som skrøbelig og udviklingsforsinket, herunder med mistanke om autisme.

Familieretten vurderede, at det ikke var til B's bedste at fastsætte samvær mellem F og B på baggrund af F og B's forhold, herunder B's manglende relation til F. Endvidere lagde familieretten vægt på de pådømte forhold, og at forholdene var begået for relativt nyligt. Familieretten bemærkede, at konklusionen i den sagkyndige erklæring vedrørende F's sædvanlige reaktionsmønstre og baggrunden for F's voldsudøvelse ikke kunne medføre et andet resultat, ligesom det faktum, at F ikke i øvrigt var dømt for vold eller anden personfarlig kriminalitet, og at F havde overholdt sit tilhold mod M, ikke kunne føre til et andet resultat.

Landsretten afviste sagen med henvisning til, at der ikke var kommet nye oplysninger eller synspunkter, der ændrede resultatet fra familieretten, hvorfor landsretten ikke forventede at komme frem til et andet resultat.

6.1.6 TFA 2023.284 Ø

- F skulle ikke have del i forældremyndigheden over barn, der var frivilligt anbragt. -

M havde forældremyndigheden over B alene, og B var frivilligt anbragt i familiepleje. F ønskede, at der blev etableret fælles forældremyndighed over B, og at B fik bopæl hos F.

F var straffet adskillige gange, bl.a. i 2019 for overtrædelse af STRFL § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. § 89, hvor han blev idømt 8 måneders fængsel.

F havde et tilhold mod M, og F havde førhen haft et tilhold mod B, men dette var dog ophævet. F gik til psykolog og kropsbehandling. Endvidere havde han deltaget i anger management kurser og et fædreforløb. F havde samvær med B to timer én gang om måneden. F forklarede, at han havde et fint samarbejde med kommunen og deltog i det, han blev tilbudt.

Familieretten vurderede, at der ikke skulle etableres fælles forældremyndighed over B. Familieretten lagde i den forbindelse vægt på parternes forklaringer og sagens oplysninger, herunder F's straffedomme, og at B havde kontakt med F gennem samvær. Familieretten fandt dermed ikke grundlag for at fravige udgangspunktet i FOL § 4 a på trods af, at F har forbedret sine forhold.

I den supplerende sagsfremstilling for landsretten kom det frem, at F senest var straffet i januar 2020 med fængsel i 1 år og 2 måneder, april 2020 med fængsel i 2 år og 6 måneder og i juni 2020 med fængsel i 8 måneder. Det fremgik ikke, hvad han var straffet for, men dog at han på tidspunktet for sagens behandling i landsretten var løsladt på prøve.

Landsretten stadfæstede familierettens dom og var enig i familierettens begrundelse og resultat.

6.1.7 ØL's dom i sag BS-29911/2023-OLR

- F fik ikke del i forældremyndighed eller samvær med barn som følge af domme for blufærdighedskrænkelser og grov vold, da det ikke fandtes at være til barnets bedste. -

Familieretshuset indbragte i 2022 en sag for familieretten,¹⁷⁹ idet Person 2 (P2) påstod den fælles forældremyndighed over Person 3 (P3) ophævet og tillagt hende alene. Person 1 (P1) nedlagde påstand om fortsat fælles forældremyndighed samt fastsættelse af samvær. På trods af, at P1 og P2 sammen har to børn, P3 og Person 4 (P4), er der alene nedlagt påstand vedrørende P3.

P1 ses i henholdsvis 2011 og 2015 idømt 7 dages fængsel for overtrædelse af STRFL § 232 og 10 måneders fængsel for overtrædelse af bl.a. STRFL § 245, stk. 1. Han er desuden udvist af Danmark for bestandigt og bor derfor i Polen. Det fremgår endvidere af familierettens dom, at begge forældre beskriver et dårligt samarbejde vedrørende børnene, at P1 og P3 ikke har nogen relation til hinanden, samt at P3 er utryk ved P1. P3 giver ikke udtryk for et ønske om samvær eller anden form for kontakt med P1.

Familieretten fandt, at det ikke ville være til P3's bedste, at P1 har del i forældremyndigheden over eller samvær med P3. Retten lagde herved vægt på, at parterne ikke havde noget samarbejde omkring børnene, at der ikke var en stærk relation mellem P1 og P3, at P3 var bange for P1, som han ikke kendte specielt godt, samt at P3 ikke ønskede samvær med P1.

For landsretten fremsatte P1 subsidær påstand om, at P3 havde ret til samvær over Skype. Landsretten tiltrådte imidlertid familierettens afgørelse, idet den fælles forældremyndighed blev ophævet og tillagt P2 alene, ligesom det blev vurderet ikke at være til P3's bedste at fastsætte samvær hverken som fysisk samvær eller via Skype.

---

¹⁷⁹ Familierettens dom har sagsnummer BS-26964/2022-ROS.

6.1.8 Kriterier der kan udledes af retspraksis

På baggrund af afsnit 6.1 kan det konkluderes, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a ikke kan finde anvendelse, såfremt der er en risiko for, at barnet vil være vidne til vold og konflikter. Barnets alder har i denne henseende også en betydning, da der, jo yngre barnet er, findes at være et større behov for at skærme barnet mod vold og konflikter. Det har *afgørende* betydning, hvis forælderen lovovertrædelse ikke ligger en længere årrække tilbage, og hvis forælderen adfærd har medført, at vedkommende er idømt et tilhold mod at kontakte den anden forælder og evt. barnet, jf. TFA 2020.80 Ø og TFA 2023.21/2 V.

Det kan yderligere på baggrund af ovenstående udledes, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a i tilfælde af påstand om, at den lovovertrædende forælder tillægges forældremyndigheden alene, ikke finder anvendelse, såfremt forælderen afsoner dom og herefter skal udvises, da en udvisning medfører stor usikkerhed i forhold til forælderen muligheder for at varetage omsorgen for barnet. Det har i denne forbindelse betydning, hvis barnet i forvejen har haft en turbulent opvækst med mange flytninger og konflikter mellem forældrene. Det ses, at domstolene lægger vægt på sagkyndige erklæringer, og de vurderinger den sagkyndige giver vedrørende forælderen og barnet, herunder om forælderen anses for at være i stand til at varetage omsorgen for barnet. I denne sammenhæng tillægges det tillige vægt, hvis børnene er anbragt på et opholdssted, hvor de får den støtte, de har brug for, og forælderen ikke har mulighed for at tilbyde samme støtte. Den omstændighed, at forælderen har forårsaget den anden forælders død, er naturligvis et moment, der tillægges væsentlig vægt i domstolenes vurdering af, om undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a skal finde anvendelse, jf. TFA 2020.193 V. I sådan et tilfælde skal der i medfør af FOL § 15 a træffes afgørelse vedrørende forældremyndighed, mens formodningsreglen i FOL § 4 a finder anvendelse i sådanne sager. Det fremgår ligeledes af forarbejderne til FOL § 4 a, at det skal tillægges vægt mod, at forælderen ikke skal have forældreansvar, såfremt forbrydelsen, der er omfattet af FOL § 4 a, er begået mod en person, som barnet har en tilknytning til, herunder især barnets anden forælder, medmindre det på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering, findes at være bedst for barnet.¹⁸⁰

Barnets ønsker tillægges vægt, men domstolene kan fravige disse ønsker, hvis det findes nødvendigt af hensyn til barnets bedste, herunder hvis domstolene vurderer, at barnet ikke antages at kunne overskue konsekvenserne eller findes at befinde sig i en vildfarelse om sagens omstændigheder, jf. TFA

---

¹⁸⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

2020.193 V og TFA 2021.453 Ø. Dette er i tråd med forarbejderne til FOL § 4 a, hvoraf det fremgår, at barnets synspunkter skal tillægges vægt, men at der dog kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne af sine udtalelser.¹⁸¹

Det tillægges særlig vægt, såfremt forælders lovovertrædelse er begået mod vedkommendes eget barn, og karakteren af kriminaliteten har været særlig grov, da der derfor er berettiget tvivl om forælders forældreevner. Såfremt retten vurderer, at der er fare for barnets trivsel eller sikkerhed ved f.eks. at have samvær med forælderen, kan undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a ikke finde anvendelse, uanset at kriminaliteten ikke er begået mod barnet, jf. TFA 2021.453 Ø og TFA 2023.21/2 V.

Barnets generelle forhold, herunder at barnet har en manglende relation til den lovovertrædende forælder, er tillige et moment, retten lægger vægt på i sin vurdering af, om undtagelsen i FOL § 4 a skal finde anvendelse, jf. TFA 2023.229 V, herunder tillægger retten det endvidere vægt, såfremt barnet ligefrem er bange for forælderen, jf. sag BS-29911/2023-OLR. Er forælderen idømt flere strafbare forhold, og er disse begået for relativt nyligt, tillægges dette vægt af retten. Sagkyndige erklæringer har, som tidligere nævnt, betydning, men retten kan dog i nogle tilfælde vælge at tilsidesætte disse - i denne sammenhæng positive sagkyndige erklæringer vedrørende den lovovertrædende forælder - og andre gode forhold hos den lovovertrædende forælder, som f.eks. et overholdt tilhold, hvis retten på baggrund af de øvrige oplysninger i sagen ikke finder, at det vil være til barnets bedste, at der sker undtagelse fra formodningsreglen i FOL § 4 a, jf. TFA 2023.229 V.

6.2 Retspraksis hvor der sker undtagelse

I nærværende afsnit undersøges, hvad domstolene lægger vægt på i afgørelser vedrørende FOL § 4 a, hvor der sker undtagelse fra formodningsreglen.

6.2.1 TFA 2022.99 Ø

- F, der var idømt ubetinget fængselsstraf for 24 år gammel kriminalitet, kunne ikke få samvær med B på grund af misbrugsproblemer. Kriminaliteten var dog ikke til hinder for, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a, kunne finde anvendelse. -

M havde forældremyndigheden over B alene. F begik kriminalitet for 24 år siden, da F var 19 år gammel. F havde nedlagt påstand om samvær med B, født 2016, subsidiært overvåget samvær.

---

¹⁸¹ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

M havde forklaret, at hun altid havde haft den fulde forældremyndighed, hun varetog alt og havde det fulde ansvar i B's liv og hverdag. F havde haft samvær med B, da B var mindre, men F aflyste kontinuerligt, B og F talte ikke samme sprog, og F havde et alkoholmisbrug. Samværet stoppede helt ultimo 2019.

Familieretshuset havde indhentet en erklæring fra F's praktiserende læge, som berettede, at F var diagnosticeret med alkoholfafhængighed, generel angsttilstand og depression, og at han i 2019 var indlagt til alkoholafrusning og tilknyttet et kommunalt rusmiddelcenter.

F forklarede, at han i perioden, hvor han havde kæmpet for at få samvær, havde deltaget i behandling mod alkoholmisbrug, og at han havde gået i flere måneder nu uden at drikke. F havde adskillige gange opsøgt M på hendes arbejdsplads og havde en enkelt gang sat en GPS på hendes cykel. Politiet havde givet ham en advarsel på baggrund af dette.

M havde til støtte for sine påstande gjort gældende, at der efter FOL § 4 a ikke bør fastsættes samvær, når samværsforælderen er dømt for grov vold, hvilket kun kan fraviges i helt særlige tilfælde. F var idømt 6 års fængsel for grov vold, og tid og ungdom kunne ikke begrunde en fravigelse. Såfremt § 4 a ikke afskar F fra at få samvær, burde hans manglende evne til at drage omsorg for B gøre det, herunder bekymringerne vedrørende F's psykiske helbred og hans alkoholmisbrug.

Familieretten fandt, at der i forhold til om undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kunne finde anvendelse, måtte lægges vægt på, at F var idømt ubetinget fængsel i en længere årrække for grov vold. Familieretten lagde imidlertid til grund, at det voldelige forhold lå 24 år tilbage, og at der ikke var nogle forhold nu, der gav anledning til at tro, at B ville være i risiko for at blive udsat for vold eller overvære det. Den kvalificerede vold, F begik for 24 år siden, var dermed ikke til hinder for, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kunne finde anvendelse. Familieretten lagde dog yderligere til grund, at F havde psykiske- og alkoholproblemer, og at F i den periode, hvor F ikke havde samvær med B, opsøgte M flere gange på hendes arbejdsplads, herunder satte en GPS på M's cykel og var meddelt en advarsel af politiet herfor. Familieretten fandt på baggrund af disse omstændigheder ikke, at det ville være til B's bedste, såfremt der blev fastsat samvær, herunder overvåget samvær, mellem F og B.

Landsretten lagde til grund, at F's dom for grov vold ikke i sig selv var til hinder for at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kunne finde anvendelse, idet der henvistes til, at kriminaliteten blev begået for 24 år siden, da F var 19 år gammel. Landsretten lagde dog ved vurderingen af, om det ville være bedst for B at have samvær med F, vægt på, at F's egen læge havde udtalt, at F blev indlagt til

alkoholafrusning i 2019, var diagnosticeret med generel angst, depression og alkoholafhængighed, og at han havde modtaget behandling på et rusmiddelcenter. Landsretten lagde endvidere vægt på, at F skulle have deltaget i et kommunalt rusmiddelbehandlingsforløb, hvilket F ikke gennemførte, da det blev stoppet pga. corona. På baggrund af dette fandt landsretten, at det ikke ville være til B's bedste at fastsætte samvær, herunder overvåget samvær. Herved havde landsretten lagt vægt på, at F i sin bevisførelse for landsretten ikke havde godtgjort, at han havde stabiliseret sine forhold samt afsluttet et behandlingsforløb for sit misbrug af alkohol. Landsretten fandt dermed ikke, at der var et tilstrækkeligt grundlag for at antage, at samvær ville bidrage til B's trivsel, ligesom der var en nærliggende risiko for, at F ville aflyse eller udeblive fra samværsaftaler med B, hvilket ville udsætte B for skade.

6.2.2 TFA 2023.97 Ø

- F, der var idømt en ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af STRFL § 245, skulle have overvåget samvær med sin datter. -

M var afgået ved døden i marts 2021, hvorefter F var B's eneste levende biologiske forælder. F var flere gange dømt for strafbare forhold, og blev senest idømt en ubetinget fængselsstraf i 2020 for kvalificeret vold, jf. STRFL § 245. F var ligeledes dømt for røveri i 2002 og for vold i 2006, 2008 og 2012, hvor forholdet i 2008 imidlertid var kvalificeret vold, jf. STRFL § 245.

B, født i 2017, havde ikke set sin far, siden hun var ca. 2 år gammel. M havde den fulde forældremyndighed over B og havde oprettet et børnetestamente. M tilkendegav i testamentet, at forældremyndigheden skulle tillægges hendes bror (A), såfremt M døde inden, B fyldte 18 år, da F ikke havde haft kontakt til B i mange år. Desuden mente M ikke, at F besad de nødvendige forældre- og omsorgskompetencer, og at han havde en bekymrende adfærd samt en kriminel livsstil.

I sagen havde F nedlagt påstand om, at den fulde forældremyndighed over B skulle tillægges ham, og subsidiært at han fik samvær med B. A havde nedlagt påstand om, at F ikke fik den fulde forældremyndighed over B, og subsidiært at der ikke blev fastsat samvær mellem F og B.

B's børnehaver forklarede, at de aldrig havde mødt F, og at B aldrig havde nævnt ham. Dertil forklarede A, at F aldrig havde været der for B, at han kun havde boet sammen med M og B i fem måneder, og at han ikke havde set B siden december 2018, hvorfor F slet ikke kendte hende.

F havde været tilknyttet et rusmiddelcenter for at få behandling for sine alkoholproblemer. F havde ikke fulgt sin behandlingsplan ved rusmiddelcenteret, men han havde vist store ambitioner og motivation for at komme ud af sine problemer. F forklarede, at han boede sammen med B det første 1,5 år af hendes liv, og at han sidst havde set hende til hendes 2 års fødselsdag, hvor M brød kontakten til ham. Han forklarede yderligere, at han ikke længere havde problemer med narko eller alkohol.

Familieretten lagde til grund, at der efter FOL § 4 a ikke kan træffes afgørelse om, at en forælder, der er straffet for vold efter STRFL § 245, tillægges forældremyndigheden, medmindre det er bedst for barnet. Familieretten lagde dertil vægt på, at B havde boet det meste af sit liv hos sine morforældre, og at hun derfor var tryk ved dem. B havde haft et tæt forhold til A og hans familie, og hun havde ikke set F, siden hun var 2, og kunne derfor formentlig ikke kende ham i dag. A blev derfor tillagt forældremyndigheden alene, da det var bedst for B. Familieretten havde lagt vægt på M's ønske i børnetestamentet, og udtalelser fra B's børnehave, som forklarede, at de aldrig havde mødt F.

Efter en samlet vurdering fandt retten det imidlertid bedst for B, at hun havde samvær med sin far, så hun kunne lære ham at kende. Da hun dog formentlig ikke kunne kende ham, fordi hun ikke havde set ham i flere år, var det nødvendigt, at F havde overvåget/støttet samvær med B, og at der var en trykshedsperson med til dette, f.eks. A eller mormor.

For landsretten nedlagde A påstand om, at familierettens dom ændredes således, at der ikke blev fastsat samvær mellem F og B. F havde påstået dommen stadfæstet. F havde således ikke for landsretten nedlagt påstand om fuld forældremyndighed.

A forklarede supplerende for landsretten, at det var for tidligt for B at have samvær med F nu. Hun var for skrøbelig, da hun var i dyb sorg efter tabet af sin mor, og det ikke var til nogen gavn for hende at skulle møde en fremmed mand nu. Der var allerede sket meget for B i dette år, da hendes mor var gået bort, hun var flyttet og hun var startet i ny børnehave.

Der blev indhentet en børnesagkyndig erklæring om B og F. Udtalelsen skulle vedrørende B belyse, hvorledes B, set i sammenhæng med hendes aktuelle situation, kunne tænkes påvirket af, at der blev etableret samvær med F. Udtalelsen skulle vedrørende F belyse hans sociale og personlige forhold, og hans evner til at indgå i et konstruktivt samvær med B.

Det fremgik af erklæringen vedrørende F, at han selv mente, at han havde gennemgået en udvikling væk fra kriminalitet og misbrug, ligesom han ifølge erklæringen gerne ville være der for B.

Erklæringen angav, at der ikke fandtes anledning til bekymring for, at F på grund af sine personlige forhold ikke skulle kunne indgå i et forsvarligt, stabilt og konstruktivt observeret samvær med B.

Det fremgik af undersøgelsen vedrørende B, at hun virkede mere følsom og usikker end andre børn på hendes alder, hvilket formentlig skyldes tabet af sin mor og den sorgproces, hun befandt sig i.

I undersøgelsen vurderede den sagkyndige, at det ud fra en børnepsykologisk betragtning var af betydning for overvåget/støttet samvær, at barnet havde en god relation til sine forældre og familier på begge sider. Da B manglede kendskab til sin far, men imidlertid havde et særdeles godt forhold til sine stedforældre, kunne dette sammenholdt med hendes alder og skrøbelighed besværliggøre en relationsdannelse til F, og en sådan proces forventedes at være længerevarende.

Den sagkyndige vurderede, at B samlet set på længere sigt ville have glæde af en god og afklaret relation til sin biologiske far, og at det ikke ville være nemmere at vente med etableringen af en sådan relation.

Landsretten bemærkede, at den kvalificerede vold, som F blev idømt ubetinget fængselsstraf for i 2020, ikke blev begået over for M, og at F var B's eneste levende biologiske forælder. Landsretten lagde til grund, at det ville være bedst for B at have overvåget/støttet samvær med F på baggrund af konklusionerne fra psykologen i den sagkyndige erklæring vedrørende F og B, samt omstændighederne vedrørende den af F udøvede vold, og af de øvrige grunde, som var anført af familieretten. Den omstændighed, at F havde været idømt ubetinget fængselsstraf efter STRFL § 245, stk. 1, var således undtagelsesvist ikke til hinder for, at F kunne få samvær med B.

6.2.3 TFA 2023.405/2 V

- Fortsat fælles forældremyndighed på trods af, at F tidligere har afsonet straf for alvorlig personfarlig kriminalitet. -

I TFA 2023.405/2 V nedlagde F påstand om, at forældremyndigheden over B, født 2016, skulle tillægges ham alene. B var tvangsanbragt og boede hos en plejefamilie. M havde ikke haft samvær med B i mere end et år, og M og F har ikke kommunikeret i flere år. F havde regelmæssigt samvær med B.

F forklarede, at han blev dømt for vold med døden til følge i 2011 eller 2012. Han havde ikke noget misbrug længere, men fik dog angst og PTSD efterfølgende. F's psykiske tilstand var blevet forbedret, da han var velmedicineret og havde fået stabile forhold.

Familieretten lagde ved sin afgørelse til grund, at der ikke havde været samvær mellem M og B, at F og M ikke havde haft nogen kommunikation de seneste par år, at F havde et godt forhold til plejeforældre, at F havde regelmæssigt samvær med B, og at F ikke kunne få fat på M, hvorfor der ikke var grundlag for samarbejde mellem forældrene.¹⁸² Familieretten vurderede herefter, at det var bedst for B, at forældremyndigheden blev tillagt F alene på trods af, at F tidligere havde været idømt ubetinget fængselsstraf for grov personfarlig kriminalitet. Her havde familieretten lagt vægt på karakteren af voldsforholdet samt den forgangne tid, siden kriminaliteten blev begået.

Landsrettens afgørelse blev truffet med dissens, idet 2 af dommerne vurderede, at M som forældremyndighedsindehaver ikke havde givet sådanne problemer for myndighederne vedrørende varetagelsen af B's forhold, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om fælles forældremyndighed. De to dommere lagde til grund, at der ikke forelå oplysninger, som bekræftede samarbejdsproblemer mellem myndighederne og M.¹⁸³ Den dissenterende dommer lagde til grund, at myndighederne havde problemer med at få kontakt med M, som var udeblevet eller havde meldt afbud til mange møder, hun havde været indkaldt til, og vurderede dermed, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves og tillægges F alene, da F havde vist bedst evne til at samarbejde med plejefamilien og det offentlige om B's forhold til B's bedste, og at FOL § 4 a ikke kunne føre til et andet resultat.

Det bemærkes, at afgørelsen blev truffet med dissens. Dissensen vedrørte, hvorvidt F skulle tillægges forældremyndigheden alene, eller hvorvidt den fælles forældremyndighed skulle bestå, således at M fortsat ville have del i denne. Alle dommerne var imidlertid enige om, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a skulle finde anvendelse, idet der var enighed om, at F skulle bevare sit forældreansvar. Der var altså alene uenighed om, hvorvidt forældrene kunne samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dermed har dissensen ingen relevans for dommens styrke i forhold til en FOL § 4 a-vurdering.

---

¹⁸² TFA 2023.405/2 V, s. 2

¹⁸³ TFA 2023.405/2 V, s. 2f

6.2.4 TFA 2024.116 Ø

- Fælles forældremyndighed over børnene blev ophævet. Tidligere kriminalitet var ikke til hinder for, at F blev tillagt forældremyndigheden over B1 og fik samvær med B3. -

I TFA 2024.116 Ø søgte F bl.a. om, at forældremyndigheden over B1 blev tillagt ham alene, ligesom han ønskede del i forældremyndigheden over B3. M nedlagde bl.a. påstand om, at den fælles forældremyndighed over B1 og B2 skulle ophæves, og at denne blev tillagt M alene.

M og F havde fælles forældremyndighed over B1 og B2. B2 og B3 havde bopæl hos M, og M havde forældremyndigheden over B3 alene. B1 havde midlertidig bopæl hos F, som i 2018 var straffet for overtrædelse af STRFL § 245 og § 260, hvor han blev idømt 6 måneders ubetinget fængsel.

Der blev udarbejdet en sagkyndig erklæring vedrørende M og F samt B1, B2 og B3 til belysning af forældrenes samarbejdsevne, børnenes perspektiv samt det fremtidsorienterede børneperspektiv. Undersøgelsen viste klar modstand fra B1 mod at se M, og klar modstand fra B2 mod at se F. B3 havde imidlertid haft personlig kontakt med F og gav indtrykket af at være tryk ved F, idet de havde en fin tilknytning.

Den sagkyndige vurderede, at det, for at normalisere kontakten mellem F og B1, krævedes, at der ikke var konflikt mellem M og F. Der var behov for en langsom tilnærmelse mellem B1 og M. Det forventedes desuden, at B2 ville have svært ved at indgå i en relation med F, såfremt forholdet mellem M og F var anspændt.

Undersøgelsen viste, at F varetog omsorgen for B1 godt, at han var en god far, og at der ikke var forhold, der gav anledning til bekymring for F's forældreevner, idet han bl.a. havde en god indsigt i børnenes behov.

Familieretten vurderede, at F's overtrædelse af STRFL § 245 undtagelsesvist ikke var til hinder for, at det ville være bedst for B1, B2 og B3, at forældrene havde fælles forældremyndighed, jf. FOL § 4 a. Familieretten lagde vægt på, at det bl.a. fremgik af den børnesagkyndige erklæring, at F varetog omsorgen for B1 godt, at der ikke var grund til bekymring for F's forældreevner, og at han var en god far. Endvidere lagde familieretten vægt på, at B1 selv havde et ønske om at bo hos F. Familieretten lagde yderligere vægt på, at samlivet mellem M og F var opretholdt i en længere periode efter F's dom for bl.a. grov vold, og at F herudover havde haft del i forældremyndigheden over B1 og B2 og

havde haft samvær med B1, B2 og B3. Familieretten vurderede dermed, at M på trods af, at hun var vidende om F's kriminalitet, ikke udviste bekymring for F's omsorgsevne.

Familieretten vurderede yderligere, at F's overtrædelse af STRFL § 245, undtagelsesvist ikke var til hinder for, at B1 fik bopæl hos F, og at B3 kunne få samvær med F.

Landsretten vurderede imidlertid, at M og F ikke har kunnet samarbejde i flere år, og at den fælles forældremyndighed over B1 og B2 dermed skulle ophæves, ligesom M og F ikke skulle have fælles forældremyndighed over B3. Forældremyndigheden over B1 blev tillagt F alene, og F's overtrædelse af STRFL § 245 var undtagelsesvist ikke til hinder herfor, jf. FOL § 4 a. Landsretten lagde vægt på referat af psykologsamtale med B1, Familieretshusets rapporter fra overvåget samvær, notater fra Familieretshusets samtaler med børnene samt den børnesagkyndige undersøgelse. Landsretten tiltrådte familierettens afgørelse om, at F skulle have samvær med B3.

På baggrund af de samme forhold blev M tillagt forældremyndigheden over B2 alene.

6.2.5 Kriterier der kan udledes af retspraksis

På baggrund af afsnit 6.2 kan det konkluderes, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse, såfremt det strafbare forhold ligger en årrække tilbage, forælderen var meget ung på gerningstidspunktet, og at der ikke er nogle holdepunkter for at antage, at der er en aktuel risiko for, at barnet vil blive udsat for voldelig eller skadelig adfærd, eller at der er risiko for, at barnet overværer en sådan adfærd. Det har betydning, at det idømte forhold har været voldsomt og meget groft, og at fængselsstraffen herfor har været lang, men det kan dog opvejes af, at det er sket for mange år siden, og at der ikke er en aktuel risiko længere for, at barnet bliver udsat for vold eller anden skadelig adfærd eller bliver vidne hertil, jf. TFA 2022.99 Ø.

Det kan endvidere konkluderes, at der i praksis bliver lagt vægt på, hvem kriminaliteten er blevet begået over for, og i hvilken kontekst kriminaliteten er blevet begået, jf. TFA 2023.97 Ø, hvilket ligeledes fremgår af forarbejderne som et moment, der kan have betydning ved vurderingen af barnets bedste, og som kan indgå i vurderingen af, om undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a bør finde anvendelse.¹⁸⁴ Endvidere bliver der i praksis lagt vægt på, hvorvidt den lovovertrædende forælder er barnets sidste levende forælder og behovet for barnet for at lære sin eneste biologiske forælder at kende. Dette forhold bliver naturligvis set i sammenhæng med de øvrige oplysninger, der foreligger om forælderen,

---

¹⁸⁴ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

så barnets bedste og trivsel stadig sikres, og der ikke er risiko for, at barnet bliver udsat for vold eller risiko for, at barnet er vidne hertil.

Sagkyndige erklæringer fra psykologer vedrørende forælderen og barnet bliver også tillagt vægt i praksis. Såfremt det fremgår af erklæringen, at den lovovertrædende forælder er en god forælder, vedkommende kan varetage omsorgen for barnet, og der ikke er grund til bekymring for vedkommendes forældreevner, eller at det vurderes at være til barnets bedste f.eks. at have samvær med den lovovertrædende forælder, og den sagkyndige erklæring ligeledes ikke finder nogle påfaldende karaktertræk hos forælderen, vil dette have betydning for, hvorvidt undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse, jf. TFA 2023.97 Ø og TFA 2024.116 Ø. Det tillægges ligeledes vægt, såfremt forælderen stærkt tager afstand fra kriminalitet, og også ved sine handlinger har vist en udvikling væk fra dette.

Udover sagkyndige erklæringer lægger domstolene også vægt på psykologsamtaler med bl.a. børnene og Familieretshusets rapporter og notater vedrørende eksempelvis overvåget samvær og samtaler med børnene, jf. TFA 2024.116 Ø. Undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan endvidere finde anvendelse, såfremt samlivet mellem forældrene fortsatte i en længere periode efter den ene forælders lovovertrædelse, da det dermed må vurderes, at den anden forælder ikke nærede nogen bekymring om den lovovertrædende forælders omsorgsevne på trods af den begåede kriminalitet, jf. TFA 2024.116 Ø. Dette er i tråd med lovgivers vilje efter forarbejderne om vurderingen af barnets bedste efter FOL § 4 a.¹⁸⁵ Endvidere lægger domstolene vægt på, hvilke ønsker og behov barnet selv har, eksempelvis hvem barnet selv ønsker at have bopæl hos, hvor dette dog skal anses for at være til barnets bedste, og der ikke må forelægge nogen tvivl om forælderen evne til at varetage omsorgen for barnet. Dette er ligeledes i tråd med forarbejderne til FOL § 4 a, hvor det fremgår, at der skal lægges vægt på barnets synspunkter alt efter alder og modenhed, og at disse synspunkter ikke kan stå alene.¹⁸⁶

På baggrund af ovenstående kan det yderligere konkluderes, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse selv i sager, hvor forælderen har begået voldsom personfarlig kriminalitet som vold med døden til følge, hvis den anden forælder viser sig mindre egnet, og den lovovertrædende forælders øvrige forhold har forbedret sig væsentligt, og der ikke lægger noget til grund for at antage, at barnet vil blive udsat for vold eller blive vidne hertil, jf. TFA 2023.405/2 V.

---

¹⁸⁵ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1

¹⁸⁶ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.1.1.

Der er dermed en del momenter, der kan udledes af praksis, som domstolene lægger vægt på i sin vurdering af, om undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse. Dette er i god tråd med forarbejderne, som netop påpeger, at vurderingen af, om undtagelsesmuligheden i bestemmelsen kan finde anvendelse, skal foretages på baggrund af en dybdegående undersøgelse af, hvad der vurderes at være til barnets bedste. Det ses, at domstolene i sagerne tillægger mange forskellige momenter vægt, og at der i nogle sager kan være momenter, der trækker i negativ retning på trods af, at f.eks. forældrens kriminalitet ellers ikke ville være til hinder for, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a fandt anvendelse, jf. f.eks. TFA 2022.99 Ø. Retten ses dermed at foretage en afvejning af alle momenterne, hvorved retten foretager en helhedsvurdering af alle relevante forhold, der kan have betydning for barnets bedste. På denne baggrund træffes en afgørelse om, hvorvidt der skal ske undtagelse fra FOL § 4 a.

6.3 Retspraksis før 2019

I nærværende afsnit undersøges, hvilke momenter domstolene lægger vægt på i afgørelser vedrørende forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt for perioden før FOL § 4 a's ikrafttræden, hvor der tillige foreligger en overtrædelse af mindst én af de opregnede straffelovsovertrædelser i FOL § 4 a. Dette er med henblik på at kunne foretage en vurdering af, om indførelsen af FOL § 4 a har medført en ændring af retstilstanden på området, eller om der foreligger symbollovgivning.

Det bemærkes, at nogle af afgørelserne er truffet med hjemmel i bestemmelser, der senere er blevet ændret. Se hertil afsnit 4.4.1 hvor ændring af ordlyden i FOL § 11 ses gennemgået.

6.3.1 *TFA 2010.303 V*

- Fælles forældremyndighed over fællesbarn ophævet og tillagt M som følge af F's seksuelle krænkelse begået mod andre børn. -

Da M erfarede, at F var dømt to gange for seksuelle krænkelse begået mod andre børn end parternes fællesbarn, A født i 2000, indledte M retssag med det formål, at den fælles forældremyndighed blev ophævet og tillagt hende alene. F var straffet med fængsel i 20 dage for overtrædelse af STRFL § 232 om blufærdighedskrænkelser og med fængsel i 6 måneder for overtrædelse af STRFL § 232, jf. til dels § 21, og § 235, stk. 2 om blufærdighedskrænkelser til dels som forsøg samt besiddelse af børnepornografisk materiale.

M og F havde før sagen fælles forældremyndighed, og A havde bopæl hos M. Der var dog samvær mellem F og A i omkring tre år, indtil F blev varetægtsfængslet, hvilket fungerede godt. Både M og F forklarede for byretten, at de godt kunne tale sammen om forhold vedrørende A.

For byretten forklarede M desuden, at hun fortsat ønskede, at der skulle være samvær mellem F og A, dog i et begrænset omfang, idet hun ikke havde det godt med, at A besøgte F. Hun ønskede heller ikke, at A skulle besøge F i fængslet. A havde desuden ikke talt om at besøge F, idet M dog havde fået A til at sende brev og billeder til F for at bevare kontakten. M kunne godt være bange for, at F skulle forgrube sig på A, og mente desuden, at bare det at F var sigtet for at have begået denne type forbrydelse, fik hende til ikke at ønske fælles forældremyndighed over A.

Byretten fandt, at der ikke forelå sådanne tungtvejende grunde, som kunne medføre, at den fælles forældremyndighed over fællesbarnet A skulle ophæves. Byretten lagde særligt vægt på parternes forklaringer om, hvordan bopæls- og samværsordningerne hidtil havde forløbet, samt det faktum, at F i april 2009 blev dømt for overtrædelse af STRFL § 232, til dels jf. § 21, og § 235 stk. 2, men at han blev løsladt i januar 2009. Det antages, at løsladelsen før endelig dom skyldes, at F ikke sad varetægtsfængslet under anke.

For landsretten forklarede M supplerende, at den fælles forældremyndighed fungerede godt nok før, F blev varetægtsfængslet, men at samarbejdsmulighederne i fremtiden var ødelagte, idet hun ikke længere havde tillid til F, fordi han var dømt for pædofili. M ville ikke have noget med F at gøre, men ønskede, at F og A skulle have begrænset og overvåget samvær.

Landsretten fandt, at parterne efter de foreliggende oplysninger ikke kunne samarbejde om forældremyndigheden over A, hvorfor retten vurderede, at der var tungtvejende grunde til at ophæve den fælles forældremyndighed, jf. FOL § 11. Landsretten lagde navnlig vægt på F's domme, herunder at F ved dommen fra 2009 i medfør af STRFL § 79, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, blev frakendt retten til erhvervsmæssigt eller i forbindelse med fritidsaktiviteter at beskæftige sig med børn under 18 år i 5 år fra endelig dom, samt i medfør af STRFL § 236, stk. 2, blev pålagt ikke at lade børn under 18 år tage ophold i sin bolig eller uden politiets tilladelse at tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig børn under 18 år. Landsretten tillagde det desuden stor vægt, at M havde mistet tilliden til F, ikke ville have noget med ham at gøre, og at hun ikke ville kunne samarbejde med ham om A, hvilket retten anførte som en berettiget holdning på baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder en psykologisk undersøgelse af F.

Det bemærkes, at byretten og landsretten ikke kommer frem til samme resultat, og at de hver især tillagde forskellige momenter vægt. Byretten lægger særligt vægt på, at det fremgår af forklaringerne, at samarbejdet hidtil havde fungeret fint, og at F alene er idømt en kortere frihedsstraf, samt at han på daværende tidspunkt ikke sad i fængsel længere. Landsretten tillægger det omvendt stor vægt, at samarbejdet mellem F og M vedrørende A har svære udsigter, idet F i forbindelse med sin dom er blevet pålagt strenge restriktioner i forhold til børn under 18 år, samt det faktum, at M forklarer, at hun ikke vil have noget med F at gøre. Det kan undre, at landsretten finder det formålstjenligt at kommentere på og kategorisere M's mistillid til F som berettiget.

6.3.2 TFA 2011.182 Ø

- F fik fastsat overvåget samvær på grund af misbrug og kriminalitet. -

Sagen vedrørte forældremyndighed og samvær, idet M nedlagde påstand om, at den fælles forældremyndighed over fællesbarnet S, født 2005, blev ophævet og tillagt M alene, ligesom M nedlagde påstand om, at S alene skulle have overvåget samvær med F.

Der var i sagen indhentet en udtalelse fra S' børnehaven. Det fremgik af udtalelsen, at børnehaven oplevede S med en urolig og uhensigtsmæssig adfærd, når S skulle have eller havde haft samvær med F. S havde en enkelt gang fortalt i børnehaven, at F havde slået M. Børnehaven havde altid haft godt samarbejde med M, men intet samarbejde med F, som alene hentede F sporadisk.

Til brug for sagen var desuden udarbejdet en beskrivelse af et enkelt overvåget samvær mellem S og F, hvoraf det fremgik, at S gav udtryk for gerne at ville se sin far, men at relationen mellem dem var spinkel, formentlig fordi der manglede stabilitet. Det fremgik endvidere, at kontakten mellem forældrene var anspændt, hvorfor de muligvis ville have svært ved på egen hånd at indgå aftaler omkring S og samvær.

For byretten havde M forklaret, at F i flere tilfælde havde udøvet vold mod hende, hvilket han også havde en dom for. Det bemærkes, at det ikke konkret fremgår af domsresumeeet, hvilken straf F var idømt, samt om der var tale om § 244 eller § 245-vold. M havde endvidere forklaret, at F drak meget, tog mange stoffer og havde været i fængsel flere gange, samt at statsforvaltningen i 2009 forklarede F, at han ikke bare kunne komme og gå, som han ville.

På baggrund af ovenstående oplysninger fandt byretten, at parterne havde et sådan konfliktfyldt forhold med svære og uovervindelige samarbejdsproblemer, at de ikke kunne samarbejde omkring S,

hvorfor den fælles forældremyndighed over S blev ophævet og tillagt M alene, jf. FOL § 11, jf. § 4. Byretten bemærkede, at S gerne ville se F, samt at de to havde behov for at opbygge en relation, hvorfor der blev fastsat uovervåget samvær, jf. FOL § 21, jf. § 19, jf. § 4.

Landsretten fandt derimod, at samværet på baggrund af F's misbrug af euforiserende stoffer og tilsyneladende temperament skulle være overvåget, indtil F's forhold var stabiliserede i en sådan grad, at han måtte antages at kunne varetage omsorg for S under ordinært samvær. Det ændrede tilsyneladende ikke på landsrettens vurdering, at F mødte til kontrol på misbrugscenteret og på eget initiativ ønskede at aflægge urin- og blodprøver for at kunne se sin søn. Spørgsmålet om forældremyndighed ses ikke anket til landsretten.

Det kan undre, hvorfor der ifølge domsresumeet lader til at være tvivl om, hvad F er dømt for og hvor længe han har siddet i fængsel, særligt henset til landsrettens begrundelse om, at samværet på grund af F's "tilsyneladende temperament" skulle være overvåget. Der burde være indhentet konkret dokumentation for dette, frem for at basere så afgørende oplysninger på parternes forklaringer. Det bemærkes dog, at begge instanser fandt sagen tilstrækkeligt oplyst til at træffe afgørelse på det foreliggende grundlag.

I forlængelse af ovenstående dom henvises til TFA 2010.529 Ø. Af denne dom fremgår ikke konkret oplysninger om, hvorvidt F havde fået dom vedrørende STRFL § 244 eller § 245, men dog at han var dømt for både vold og trusler. F blev ved dommen frataget del i forældremyndigheden over B, men fik dog fastsat overvåget samvær, idet retten lagde vægt på det særdeles konfliktfyldte forhold mellem M og F, samt at F er dømt for vold og trusler mod M og trusler mod lederen af B's børnehave. Det er fremstillingens opfattelse, at F ville blive frataget både del i forældremyndighed og ret til samvær, såfremt dommen var afsagt i dag. Dette uanset om der er tale om vold i henhold til STRFL § 244 eller § 245, samt om forholdet pådømmes efter FOL § 4 a eller FOL § 11 og 21, jf. § 4. For nærmere diskussion af dommens udfald se afsnit 7.2.

6.3.3 TFA 2011.435 Ø

- Fælles forældremyndighed over børn på 11, 15 og 16 år ikke ophævet trods F's dom for drab. -

Sagen omhandlede spørgsmål om forældremyndighed, idet M, som mor til tre på henholdsvis 11, 15 og 16 år, i medfør af FOL § 11 nedlagde påstand om, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves og tillægges hende alene, efter at F var dømt for at slå M's kæreste ihjel.

Byretten traf i medfør af FOL § 34, stk. 2, beslutning om, at parternes tre fællesbørn ikke skulle inddrages i sagen, idet den ældste var frihedsberøvet, og de to yngste ikke var bekendt med F's fængselsstraf, hvorfor det blev vurderet, at det ville være til skade for alle tre børn at inddrage dem i sagen.

Byretten fandt desuden, at der ikke var grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed, idet F's frihedsberøvelse eller M's forklaring om, at hun vanskeligt kunne indhente F's underskrift til beslutninger vedrørende børnenes forhold, ikke fandtes at udgøre sådanne væsentlige og uovervindelige samarbejdsvanskeligheder, at den fælles forældremyndighed i medfør af FOL § 11, 2. pkt. kunne ophæves. Byretten bemærkede hertil, at det ikke skønnes *"en uoverkommelig opgave"* at indhente F's underskrift.

For landsretten forklarede M, at børnene boede hos F, hvor hun kom og passede børnene, navnlig i en periode fra juli til september 2008 samt december 2008 til februar 2009, hvor F var fængslet for trusler mod K. I oktober 2008 anmeldte hun desuden F til politiet for trusler mod hende. M's kæreste K blev slået ihjel i sommeren 2009, hvorefter F blev anholdt for drabet i august. M ønskede ikke, at børnene skulle vide, at F er i fængsel, idet hun var bange for F og ikke ønskede kontakt med ham. M forklarede desuden for landsretten, at det i 2009 ikke var muligt for hende at indhente F's underskrift i forbindelse med et af børnenes skoleskift. Hertil forklarede F, at han i 2010 underskrev en generalfuldmagt til M.

Det fremgik af domsresumeeet, at M havde fortalt sin advokat, at hun ikke troede, at F havde slået K ihjel. F nægtede sig desuden skyldig i drabet, som han dog var idømt 12 års fængsel for i byretten. Sagen var imidlertid anket til landsretten.

Landsretten fandt det ej heller sandsynliggjort, at der forelå så alvorlige samarbejdsproblemer mellem forældrene eller andre tungtvejende grunde, at det ville være til børnenes bedste, at den fælles forældremyndighed ophørte, jf. FOL § 11, jf. § 4. Det faktum, at F var frihedsberøvet indtil ankens afgørelse, kunne ikke i sig selv medføre, at F måtte anses for uegnet som forældremyndighedsindehaver.

Der henvises til TFA 2011.190 Ø, hvor faktum minder om ovenstående sag. I denne ønskede F, der var dømt for drab på M's nye partner, midlertidigt samvær med sine to børn på henholdsvis 7 og 3 år under en verserende sag om ophævelse af fælles forældremyndighed. Landsretten fandt, navnlig hen- set til alvorlige problembelastninger hos F, det høje konfliktniveau mellem forældrene, samt kriminalitetens art, grovhed og fare for både børnene og M, at det på daværende tidspunkt var nødvendigt

at undlade at fastsætte midlertidigt samvær mellem F og børnene af hensyn til børnenes velbefindende.

6.3.4 TFA 2012.111

- Afslag på samvær med F, som var idømt 8 års fængsel for bl.a. sædelighedsforbrydelser. Dog blev der fastsat anden kontakt i form af et billede. -

Statsforvaltningen afslog i henhold til FOL § 21, stk. 3 (daværende stk. 4) at fastsætte samvær mellem F og B, født 2005. F, som var dømt for flere grove sædelighedsforbrydelser bl.a. mod mindreårige, påklagede denne afgørelse til Familiestyrelsen. Familiestyrelsen stadfæstede statsforvaltningens afgørelse for så vidt angik samvær, idet styrelsen fandt, at det var bedst for B, at der ikke blev fastsat samvær. Ved afgørelsen blev der navnlig lagt vægt på kriminalitetens art, at B og F ikke havde set hinanden i over tre år, samt kommunens oplysninger om, at M var utryk ved et eventuelt samvær, idet F i landsretten var idømt 8 års fængsel for flere seksuelle overgreb på mindreårige (bl.a.).

F havde imidlertid også bedt om et billede af B. Det fremgår af dommen, at M ikke ønskede at sende et billede af B til F, idet B og F ikke havde kontakt.

Familiestyrelsen havde ved sin afgørelse henvist til forarbejder, nærmere de specielle bemærkninger til § 22, hvoraf det fremgår, at fotografier *"[...] kan være vigtige for familiefølelsen, hvad enten det er barnet, der får et fotografi af den forælder, det ikke har samvær med eller kun sjældent ser, eller det er denne, der får et fotografi af barnet"*.¹⁸⁷ Familiestyrelsen bemærkede endvidere, at anden kontakt kunne fastsættes, hvor der var truffet afgørelse om af afslå eller ophæve samvær, ligesom anden kontakt kunne fastsættes i situationer, hvor det kunne anses som forsvarligt for barnet og samtidig vurderes at være bedst for barnet.¹⁸⁸

Familiestyrelsen fandt, at der ikke var forhold, ej heller det faktum, at F var dømt for sædelighedsforbrydelser mod andre børn, som talte imod, at F fik et billede af B. På den baggrund bestemte Familiestyrelsen, at M skulle sende et billede af B til F.

Det er bemærkelsesværdigt, at Familiestyrelsen ikke fandt hindringer for at etablere anden kontakt mellem F og B i form af et billede af B. Der henvises navnlig til, at afgørelsen om, hvorvidt og i

---

¹⁸⁷ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 22.

¹⁸⁸ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

hvilken form anden kontakt skal etableres, afhænger af, hvad der er bedst for barnet, idet afgørelser efter FOL skal træffes med fokus på barnets ret til trivsel og beskyttelse mod vold eller anden skadelig behandling i henhold til FOL § 4.

Det er ifølge Forældreansvarsvejledningen vigtigt at inddrage barnets synspunkter alt efter barnets alder og modenhed i beslutningsprocessen, jf. FOL §§ 5 og 34. Det må dog nævnes, at barnets perspektiv har mindre betydning ved fastsættelse af anden kontakt sammenlignet med andre beslutninger, da anden kontakt ikke indebærer direkte fysisk kontakt mellem barnet og den pågældende.¹⁸⁹

Det fremgår af dommen, at B's perspektiv i sagen ikke ses belyst ved samtale direkte med B, hvilket formentlig er begrundet i, at B og F ikke havde set hinanden i 3 år. B's perspektiv var dog forsøgt belyst gennem M, som oplyste, at B ikke kendte F og ikke spurgte efter F. M ønskede herefter ikke at sende et billede af B til F, fordi de to ikke havde kontakt, hvorfor M ikke kunne se F's interesse i et sådant. Det er herefter svært at se, hvordan fastsættelse af anden kontakt skulle være til B's bedste, herunder hvilken interesse F har i at have et billede af B, som han ikke havde set i flere år og formentlig heller ikke får samvær med fremover. Det bemærkes hertil, at fastsættelse af anden kontakt i dette tilfælde ikke kan anses som et led i optrapning hen mod eventuelt senere samvær mellem F og B.

6.3.5 Kriterier der kan udledes af retspraksis

På baggrund af afsnit 6.3 kan det konkluderes, at retten i sager vedrørende forældremyndighed, bopæl eller samvær før indførelsen af FOL § 4 a bl.a. tillagde det vægt, såfremt forældrenes samarbejde på sigt havde svære udsigter, eksempelvis pga. at den ene forælders kriminalitet havde medført restriktioner i forhold til børn under 18 år, jf. TFA 2010.303 V. Endvidere lagde retten vægt på den ene forælders udtalelser om mistillid til den anden forælder, samt forælderenes udtalelser om, at vedkommende ikke ville have noget med den anden forælder og gøre og ikke ville samarbejde med denne, hvis udtalelserne på baggrund af de foreliggende oplysninger blev fundet berettiget.

Før indførelsen af FOL § 4 a tillagde retten det endvidere vægt i sin vurdering, hvis barnet gav udtryk for gerne at ville se den lovovertrædende forælder, og hvis der var et behov for at opbygge en relation, jf. TFA 2011.182 Ø. Hvis forælderen havde et temperament eller misbrug af euforiserende stoffer, ville dette blive tillagt vægt med hensyn til, hvorvidt samværet skulle være overvåget.

---

¹⁸⁹ Vejledning nr. 10090 af 11. december 2023, pkt. 6.

I afgørelser før FOL § 4 a's ikrafttræden ses det, at den fælles forældremyndighed opretholdes selv i tilfælde, hvor forælderen havde begået meget grov personfarlig kriminalitet, herunder manddrab, jf. TFA 2011.435 Ø – kriminaliteten var desuden begået for nyligt på afgørelsestidspunktet. Retten ses at lægge vægt på, at det ikke ville være *uoverkommeligt* at indhente den lovovertrædende forælders underskrift, samt at der ikke var væsentlige eller uovervindelige samarbejdsvanskeligheder. Det ses dog, at retten i nogle sager, hvor forælderen har begået grov, personfarlig kriminalitet, herunder manddrab, tillagde kriminaliteten afgørende vægt, hvor der derfor f.eks. ikke blev fastsat samvær, jf. TFA 2011.190 Ø. Retten tillagde det i denne henseende vægt, hvis der var alvorlige problemer hos den lovovertrædende forælder, et højt konfliktniveau mellem forældrene, og hvis der henset til kriminalitetens grovhed var fare for børnene og/eller M. Dette viser, at der ikke var konsensus ved domstolene i denne type sager før indførslen af FOL § 4 a, idet man ikke altid tillagde kriminalitetens grove karakter lige meget vægt.

Endvidere ses det, at der før FOL § 4 a's ikrafttræden i sager, hvor den ene forælder er idømt grov personfarlig kriminalitet, herunder sædelighedsforbrydelser, alligevel kunne få anden kontakt med sit barn, jf. TFA 2012.111. Det blev tillagt vægt, at det var vigtigt for familiefølelsen for en forælder at have et fotografi af sit barn.

6.4 Delkonklusion

Det ses på baggrund af ovenstående analyse af retspraksis, at der før indførelsen af FOL § 4 a i 2019 i høj grad var ret til samvær eller anden kontakt for forældre, der var idømt fængselsstraf for grov, personfarlig kriminalitet. Den fælles forældremyndighed blev dog i langt de fleste sager ophævet. Dog ses det, at den fælles forældremyndighed ikke ophæves i TFA 2011.435 Ø, hvor forælderen havde begået drab, og der dermed er tale om en af de groveste, personfarlige forbrydelser, der er. Det bemærkes, at afgørelsen er truffet på baggrund af FOL's daværende § 11, hvorefter der skulle foreligge tungtvejende grunde for at ophæve forældremyndigheden, ligesom det skulle være til barnets bedste, jf. FOL § 4. Det faktum, at den fælles forældremyndighed ikke ophæves i en sag, hvor der foreligger så grov en forbrydelse, som i øvrigt er begået for nyligt, findes at være uforeneligt med formodningsreglen i FOL § 4 a og principperne bag denne. Der er ingen andre holdepunkter i sagen, der taler for, at det vil være til børnenes bedste, såfremt den fælles forældremyndighed opretholdes, hvorfor det er den klare opfattelse, at sagen ville have haft en andet udfald, såfremt FOL § 4 a, var trådt i kraft på daværende tidspunkt.

I TFA 2010.303 V kom byretten frem til et andet resultat end landsretten; nemlig at den fælles forældremyndighed opretholdes på trods af, at den ene forælder havde begået seksuelle krænkelser mod andre børn. Forælders kriminalitet ses endog ikke at blive tillagt vægt i byrettens vurdering, hvor byretten primært fokuserer på hvordan bopæls- og samværsordningerne havde forløbet hidtil, og hvor det nævnes, at forælderen blev løsladt tidligt fra fængslet. Såfremt dommen var afsagt i dag, var retten formentlig kommet frem til samme resultat som landsretten, nemlig at den fælles forældremyndighed skulle ophæves. Hvis FOL § 4 a var trådt i kraft på daværende tidspunkt, havde man formentlig undgået en dom som denne fra byretten, hvor der kan sættes spørgsmålstegn ved, om afgørelsen er truffet ud fra, hvad der er bedst for barnet, og man ville dermed kunne have haft barnets sikkerhed og trivsel som det vigtigste hensyn fra starten af – og ikke først ved landsrettens dom.

Såfremt TFA 2012.111 havde været for familieretten i dag, var F formentlig hverken blevet tildelt samvær eller anden kontakt, idet F er idømt fængselsstraf for sædelighedsforbrydelser, og idet der efter FOL § 4 a gælder en formodning imod, at der kan fastsættes samvær eller anden kontakt mellem et barn og en part, der er idømt ubetinget frihedsstraf for de i bestemmelsen nævnte forbrydelser. Det eneste der kan begrunde anden kontakt mellem et barn og en forælder, der er idømt ubetinget frihedsstraf for grov personfarlig kriminalitet som nævnt i FOL § 4 a, er, at samvær eller anden kontakt vil være til barnets bedste. Dette er på ingen måde tilfældet i denne sag, hvor B heller ikke havde et ønske om samvær eller anden kontakt til F.

Det er dermed generelt opfattelsen, at de pågældende forældre formentlig var blevet frataget både forældremyndighed og ret til samvær eller anden kontakt i alle sagerne, hvis FOL § 4 a var trådt i kraft på daværende tidspunkt. Det er opfattelsen, at retten forinden FOL § 4 a's ikrafttræden primært havde forælders behov, f.eks. for samvær, for øje, frem for at vurdere, hvad der reelt var hensynet til barnets bedste. Det er endvidere opfattelsen, at FOL § 4 a har haft - og får - stor praktisk betydning, da det klare udgangspunkt efter bestemmelsens indførelse nu er, at den lovovertrædende forælder ikke kan få medhold i en sag om forældreansvar, og at undtagelsesmuligheden for dette skal anvendes restriktivt. Det er dermed opfattelsen, at indførelsen af FOL § 4 a reelt har medført en ændring i vurderingen af barnets bedste i sager vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, og at der dermed ikke blot foreligger symbollovgivning.

Adolphsen, m.fl. påpeger i artikel U.2020B.191, at det er deres klare opfattelse, at udfaldet i TFA 2020.80 havde været det samme, såfremt FOL § 4 a ikke var indsat på daværende tidspunkt.¹⁹⁰ Dette er ligeledes fremstillingens opfattelse. Der vil naturligvis være sager, hvor sagens udfald havde været det samme, uanset om FOL § 4 a var indsat eller ej, da der forinden FOL § 4 a's indsættelse også skulle, og i nogle tilfælde stadig skal, træffes afgørelse på baggrund af hensynet til barnets bedste, jf. FOL § 4, hvor forældrens kriminalitet naturligt ville være en del af denne vurdering. På baggrund af analysen af dommene inden FOL § 4 a's indsættelse er det dog opfattelsen, at der blev taget mere hensyn til forældrenes behov, end der rent faktisk udelukkende blev foretaget en barnets bedste-vurdering. Ved at lovgiver har reguleret, at der skal være den klare formodningsregel i FOL § 4 a, er det opfattelsen, at hensynet til barnets bedste vil blive varetaget bedre fremover, da retten nu er pålagt at tillægge det vægt i sin afgørelse, såfremt forælderen er dømt for grov, personfarlig kriminalitet – og ikke blot *kan* vælge at tillægge det vægt, som det var tilfældet forinden indsættelsen af FOL § 4 a, hvor denne vurdering blev foretaget efter FOL § 4.

Det er dermed en indikation for, at FOL § 4 a er overflødig på den måde, at den allerede er indeholdt i FOL § 4, da de vurderinger, der nu skal foretages efter FOL § 4 a, også skulle (og stadig skal, såfremt forholdet ikke er omfattet af FOL § 4 a) foretages efter FOL § 4. Det ses dog, at FOL § 4 a har medført en ændring i praksis, da den skarpe formodningsregel opstiller et klart udgangspunkt for, hvad der ikke er bedst for barnet, og at domstolene dermed nu er nødt til at forholde sig til dette udgangspunkt, og ikke blot kan vælge at tillægge det vægt, som de kunne efter en FOL § 4-vurdering. Det ses i praksis fra før FOL § 4 a's ikrafttræden, at der blev tillagt forældreansvar til forældre, der formentlig ikke havde fået tildelt forældreansvar efter FOL § 4 a, og da disse vurderinger blev truffet ud fra FOL § 4, er det den klare opfattelse, at FOL § 4 a har betydning for retstilstanden på området.

Det ses i nogle af de nye sager efter indsættelsen af FOL § 4 a, at kriminaliteten, på trods af forbedrede forhold hos den lovovertrædende forælder, vægtes så højt, at undtagelsesmuligheden i bestemmelsen ikke kan finde anvendelse, jf. f.eks. TFA 2023.284 Ø. Hertil bemærkes dog, at det som tidligere nævnt er en helhedsvurdering på baggrund af alle omstændighederne i den konkrete sag, hvor der dermed kan være forhold, som gør, at de forbedrede forhold ikke kan opveje kriminaliteten, herunder i den konkrete sag, hvor forælderen bl.a. havde et tilhold mod den anden forælder og et tidligere tilhold mod barnet, og at forælderen desuden i forvejen havde samvær med barnet. Formodningen om, at

---

¹⁹⁰ Adolphsen, C., m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191., afsnit. 2.2.2., s. 195

kriminalitet har stor betydning for forældreoven, er således stærk, og det er svært at undtage fra den. Dette understøttes ligeledes af Adolphsen m.fl. i artikel U.2020B.191.¹⁹¹ Det ses dog, at undtagelsen til formodningsreglen i FOL § 4 a, på trods af at bestemmelsen er nyere i dansk lovgivning, og at der ikke er særlig mange sager på området, alligevel har fundet anvendelse i fire forskellige sager, hvor der endda i nogle sager har været tale om meget grov, personfarlig kriminalitet, herunder vold med døden til følge. Det er derfor opfattelsen, at der foretages en reel vurdering af hensynet til barnets bedste og en helhedsvurdering af alle aspekter i sagerne, hvor den restriktive undtagelsesmulighed i FOL § 4 a kan finde anvendelse på trods af, at forælderen har været idømt ubetinget fængselsstraf for alvorlig personfarlig kriminalitet.

Det er dermed opfattelsen, at uanset at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a skal anvendes restriktivt, er formodningen ikke så stærk, at den ikke kan afkræftes og undtagelsesmuligheden kan dermed godt finde anvendelse i praksis.

7 Diskussion

Der vil i diskussionsafsnittet blive kigget nærmere på de komplekse problemstillinger, der er rejst i denne fremstilling.

Med udgangspunkt heri er der gennem vores analyse afdækket en række interessante resultater og tendenser, som vil blive udforsket og diskuteret nærmere i nærværende afsnit. Indledningsvis vil der i afsnit 7.1 ses nærmere på rækkevidden af barnets bedste. Derefter vil det strafferetlige anvendelsesområde blive diskuteret nærmere i afsnit 7.2. I afsnit 7.3 vil der blive kigget nærmere på, hvorvidt FOL § 4 a reelt overholder EMRK, som lovgiver selv har angivet i forarbejderne, at den gør. Endvidere vil det blive diskuteret, hvorvidt FOL § 4 a er indsat på baggrund af hensynet til barnets bedste, eller om bestemmelsen reelt er indsat på baggrund af andre hensyn. Efterfølgende vil forarbejdernes bud på undtagelsesmulighederne blive diskuteret i afsnit 7.4. Afslutningsvis vil der blive kigget nærmere på formodningsreglens styrke i afsnit 7.5, herunder om undtagelsesmuligheden kan anses som værende udelukkende af illusorisk karakter.

Ved at indlede denne diskussion ønskes det at belyse de komplekse dynamikker og konsekvenser af FOL § 4 a og dens betydning for afgørelser vedrørende forældreansvar og barnets trivsel. Der vil også

---

¹⁹¹ Adolphsen, C., m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191.

reflekteres over potentielle implikationer for praksis og pege på områder, hvor udvikling kan være nødvendig for at styrke beskyttelsen af barnets bedste i retssystemet.

7.1 Rækkevidden af barnets bedste

Af afsnit 4.3 fremgår det, at FOL § 4 udspringer af Børnekonventionens art. 3(1), som fastslår, at *"the best interests of the child shall be a primary consideration"*. Der er således tale om et *primært hensyn*, som antages at være en del af øvrige hensyn, der skal vejes over for hinanden, herunder eksempelvis hensynet til forælderen.

Af FOL § 4, 1. pkt. fremgår det, at *"Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet"*. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med formålsbestemmelsen i § 1, hvorefter det følger, at *"hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse kommer i første række"* i alle forhold omfattet af loven. Der er således tale om et *afgørende hensyn*.

Det er herefter fremstillingens opfattelse, at barnets beskyttelse i FOL er bredere end den beskyttelse, der følger af Børnekonventionen.

Børnekonventionens art. 3(1) er på dansk oversat således, at barnets bedste i alle foranstaltninger skal *komme i første række*. Det er således opsigtsvækkende, at konventionsteksten på dansk afviger fra den originale tekst, hvorefter hensynet til barnet skal være *et primært hensyn*, men ikke *det afgørende hensyn*. Det bemærkes hertil, at det er et bevidst valg, at kriteriet i Børnekonventionen blev formuleret, som det gjorde, og at forfatterne til konventionen afviste at fastsætte hensynet til barnet som *det primære eller afgørende hensyn*. Der er således gjort plads til andre hensyn i vurderingen, herunder hensynet til forældrene eller den udvidede familie og deres rettigheder.¹⁹²

Det kan være et problem, hvis FOL er mere indskrænket end eller i strid med principperne i Børnekonventionen, idet konventionen fastlægger grundlæggende rettigheder og principper for børn. Danmark har ratificeret konventionen og har dermed forpligtet sig til at overholde dens bestemmelser.¹⁹³ At dansk lovgivning går videre end Børnekonventionen er imidlertid ikke noget, som FN's Børnekomité vil problematisere, idet det alene medfører en bedre beskyttelse af barnet.

---

¹⁹² Adolphsen, Caroline (2022). Betydningen af påstande om vold i det familieretlige system. U.2022B.93.

¹⁹³ Justitsministeriet (2014). Betænkning nr. 1546, s. 192 f. Se hertil Børnerådet. *Børnekonventionen er fundamentet for Børnerådets arbejde*. Besøgt d. 29/04/2024.

Det faktum, at lovgiver i Danmark har valgt at gøre hensynet til barnet det *afgørende og altoverskyggende* hensyn i alle forhold efter FOL, understreger ønsket om, at barnet sættes i centrum i behandlingen af familieretlige sager. Det fremgår hertil af forarbejderne, at *”Hensynet til barnet er altafgørende ved etableringen af det nye familieretlige system, og hensynet til barnets bedste skal sættes over alle andre hensyn.”*¹⁹⁴

Der opstår imidlertid det spørgsmål, om det ikke også kan vise sig vigtigt for hensynet til barnet, at øvrige hensyn også kan spille ind. Dette kunne være hensynet til forælderen eller et familiemedlem, der har været udsat for vold.

Lovgiver gør i forarbejderne gældende, at der frem til forslaget om et nyt familieretligt system, har været fremsat kritik af, at barnets bedste ikke er blevet varetaget i tilstrækkelig grad, idet der har været diskussion om, hvorvidt konkrete afgørelser er truffet af hensyn til forældrene eller barnet. Lovgiver fandt derfor behov for at understrege, at afgørelser efter FOL altid skal træffes med udgangspunkt i barnets bedste, samt at hensynet til barnets bedste bør være altafgørende, ligesom *”[...] det bør være en målsætning for det nye system, at der ikke kan opstå tvivl om, at barnet altid kommer i første række.”*¹⁹⁵ Det fremgår endvidere, at lovgiver har til hensigt, at det skal være selve lovens *formål*, at afgørelser efter loven træffes ud fra barnets bedste.¹⁹⁶ Dette understreger tillige lovgivers intention og vigtigheden af, at barnet er i fokus i familieretlige sager.

Det er således værd at bemærke, at Børnekonventionen i familieretlige sager og afgørelser gør plads til en balance af hensyn, hvoraf hensynet til barnet er et primært hensyn, mens FOL ikke tilgodeser en sådan afvejning af hensyn, idet hensynet til barnet ifølge FOL er det altafgørende. Lovgiver har formentlig været velbevidste om dette valg, da det afspejler ønsket om at eliminere tvivl for både afgørelseskompetente myndigheder, parter og udenforstående i forhold til, hvor sagernes og afgørelsernes fokus skal være – nemlig på barnets bedste som det altoverskyggende hensyn.

---

¹⁹⁴ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 2.

¹⁹⁵ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2.1.1.

¹⁹⁶ FT 2018-19, tillæg A, L91, almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2.1.1.

7.2 Strafferetligt anvendelsesområde

Som gennemgået i fremstillingen, er et af kriterierne for anvendelse af FOL § 4 a, at den pågældende forælder er idømt ubetinget frihedsstraf for en alvorlig, personfarlig forbrydelse, idet sådan kriminalitet ” [...] findes at være af betydning for forælderen evne til at drage omsorg for et barn.”¹⁹⁷

Der er tale om følgende bestemmelser fra den specielle del i STRFL:

*”[...] straffelovens §§ 101 a eller 114-114 j, § 136, stk. 2, § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, § 210, kapitel 24 bortset fra § 228 eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a [...]”.*¹⁹⁸

Det følger således tilsyneladende af bestemmelsen, at en forælder, der er idømt frihedsstraf for kriminalitet af den oven for oplistede art, ikke evner at drage omsorg for sit barn eller evner at skærme barnet for vold eller anden skadelig behandling. Der må dermed, som også Adolphsen m.fl. påpeger i artiklen U.2020B.191¹⁹⁹, være påvist en sammenhæng mellem disse typer kriminalitet og forældre- evnen, som kan retfærdiggøre, at en dom for disse forbrydelser altid medfører en formodning til skade for den dømte forælder. Der fremgår imidlertid ikke af lovens forarbejder, at lovgiver har haft nogen former for dokumentation til støtte for denne opfattelse af kriminalitetens indvirkning på forældre- evnen.

Denne mangel på konkret dokumenteret baggrundsviden kommer til udtryk på flere måder. Som Adolphsen m.fl. påpeger i artiklen U.2020B.191, kommer det til udtryk ved manglende sondring i forhold til, om kriminaliteten er begået mod personer uden for barnets personkreds eller på anden vis er familien uvedkommende. Sidstnævnte vil i så fald blot indgå som en formildende omstændighed, som dog ikke i sig selv medfører undtagelse fra formodningsreglen.²⁰⁰

Der opstår imidlertid det spørgsmål, om det tillige ses afspejlet i, hvordan lovgiver har valgt at sondre mellem hvilke straffelovsbestemmelser, der er omfattet af FOL § 4 a, i forhold til dem, der ikke er

---

¹⁹⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger afsnit 2.3.

¹⁹⁸ Forældreansvarslovens § 4 a.

¹⁹⁹ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191.

²⁰⁰ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191, afsnit 3, side 191 ff..

omfattet. Det bemærkes i al fald, at de bestemmelser, der ses omfattet, er af meget forskelligartet karakter og med meget varierende strafferammer.

Som nævnt i afsnit 5.3.1 bemærkes det, at visse bestemmelser i STRFL, som ellers må anses som *alvorlig* kriminalitet, herunder for eksempel STRFL § 266 om grove trusler, § 119 om vold eller trussel om vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv og § 180 om kvalificeret brandstiftelse, ikke er omfattet af FOL § 4 a. Antagelsen om kriminalitetsformernes alvorlige karakter bygger blandt andet på den høje strafferamme, som STRFL §§ 119 og 180 indebærer, samt det faktum, at den første betingelse for at idømme forvaring efter STRFL § 70 er, at gerningspersonen skal have gjort sig skyldig i en *grov* personfarlig forbrydelse, hvilket omfatter § 266-trusler, jf. STRFL § 70, stk. 1, nr. 1.²⁰¹

Det er desuden besynderligt, hvordan lovgiver tilsyneladende har opstillet en logik, hvorefter forældreevnen alene hænger sammen med alvorlig *personfarlig* kriminalitet. Man kan i al fald stille sig selv det spørgsmål, om ikke andre alvorlige kriminalitetsformer ligeledes kan påvise manglende evne til at drage omsorg for et barn. Det fremhæves i den anledning, at STRFL § 191 om salg af narkotika samt visse forbrydelser i STRFL kap. 18 om forbrydelser vedrørende betalingsmidler ikke er omfattet, idet sådanne kriminalitetstyper i mange tilfælde tillige kan have store konsekvenser for et barn.

Det antages, at sondringen bunder i, at det af FOL § 4, 2. pkt. følger, at alle afgørelser efter loven skal medvirke til at ” [...] beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.”²⁰² Det faktum, at lovgiver har valgt kun at omfatte visse bestemmelser i FOL § 4 a, alene med snæver mulighed for at gøre undtagelse på baggrund af en konkret afvejning af den begåede kriminalitets art og indflydelse på barnet, kan give en indikation af, at dom for de i bestemmelsen nævnte forbrydelser nærmest uden undtagelse har indflydelse på forældreevnen. Det kan medføre risiko for uproportionale indgreb, og kan i sidste ende have vidtrækkende konsekvenser for den dømte forælder, hvis ikke der er gjort plads til at gøre undtagelse til formodningen på baggrund af en konkret vurdering af kriminalitetens art sammenholdt med dennes indflydelse på barnet.

Efter fremstillingens opfattelse bør det således være nødvendigt at påvise en direkte forbindelse mellem den begåede kriminalitet og forældrens evne til at drage omsorg for sit barn, idet det ikke findes

---

²⁰¹ Elholm, Thomas, m.fl. (2023), ”Kommenteret straffelov – Almindelig del”, 12. udgave, s. 467.

²⁰² Forældreansvarslovens § 4.

rimeligt blot at antage denne sammenhæng. Det bemærkes, at det efter bestemmelsen er gjort muligt at undtage fra formodningsreglen efter en konkret og dybdegående vurdering af sagens samlede omstændigheder. Der er således rum for de afgørelseskompetente myndigheder til at skønne for så vidt angår den begåede kriminalitet og barnets bedste. Dette rum er dog snævert, og forudsætter formentlig, at også andre omstændigheder taler for, at det vil være til barnets bedste at undtage fra formodningen.

Det kan i den sammenhæng diskuteres, om FOL § 4 a i det store hele bliver overflødig, idet en sådan vurdering muligvis kunne foretages i henhold til de almindelige bestemmelser om forældremyndighed, samvær, bopæl, anden kontakt og barnets bedste sammenholdt med § 4 om barnets bedste. Såfremt en part er idømt ubetinget frihedsstraf eller anden retsfølge for en type kriminalitet, der ikke er omfattet af FOL § 4 a, vil dette utvivlsomt indgå i den konkrete vurdering af barnets bedste, jf. § 4, i en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt.²⁰³ Dette må fortolkes som en indikation for, at FOL § 4 a i nogen udstrækning er at anse som overflødig. Hertil henvises til afsnit 6.4, hvor det vurderes, at FOL § 4 a på trods af dette, alligevel har betydning for retstilstanden på området, da den skarpe formodningsregel i bestemmelsen opstiller et klart udgangspunkt for, hvad der er bedst for barnet, og at domstolene nu er nødt til at forholde sig til dette udgangspunkt.

Der henvises endvidere til TFA 2010.529 Ø, som er afsagt før FOL § 4 a blev indført. I denne dom blev F frataget del i forældremyndigheden over B, men fik dog fastsat overvåget samvær, idet retten lagde vægt på det særdeles konfliktfyldte forhold mellem M og F, samt at F var dømt for vold og trusler mod M og trusler mod lederen af B's børnehave. Der fremgår ikke mange oplysninger i TFA 2010.529 Ø vedrørende F's dom for vold, hvorfor det ikke vides, hvorvidt F er dømt efter STRFL § 244 eller § 245. Det bemærkes, at hverken vold efter STRFL § 244 eller § 266-trusler er omfattet af FOL § 4 a, hvorfor bestemmelsen formentlig ikke ville finde anvendelse på denne sag i dag, såfremt der forelå § 244-vold i sagen. Det vurderes dog, at F også i dag ville være frataget forældremyndighed i medfør af FOL § 11 af hensyn til barnets bedste, jf. § 4.

Det er imidlertid fremstillingens opfattelse, at F formentlig ikke ville være tildelt nogen former for samvær i dag, heller ikke selvom vurderingen skulle foretages i medfør af FOL § 21, jf. § 4. Dette begrundes i F's straffedomme, herunder faren for, at B skulle overvære vold begået af F mod M.

---

²⁰³ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

Ydermere stilles endnu en gang spørgsmålstegn ved, hvorfor § 266-trusler ikke er omfattet af FOL § 4 a. Det bemærkes hertil, at truslerne fra F i denne sag i høj grad var medvirkende til at skabe frygt og højt alarmberedskab omkring M, hvilket også var årsagen til sagen om forældremyndighed og samvær. Lovgiver angiver det desuden som et stort ønske at skærme børn for at blive udsat for samt overvære vold, jf. bl.a. forarbejderne til FOL § 4, 2. pkt.²⁰⁴

Institut for Menneskerettigheder bemærker i sit høringssvar, at reglerne i FOL allerede før § 4 a's indførelse fastslog, at alle afgørelser efter loven skulle træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Det bemærkes hertil, at der ikke er gjort en tidsgrænse gældende for, hvornår kriminaliteten er begået, eller hvor gammel forælderen var på tidspunktet for løsladelse, hvilket bidrager til risiko for forvredet proportionalitetsafvejning.²⁰⁵ Der henvises i modsat retning til dom TFA 2022.99 Ø, som analyseret i afsnit 6.2.1, i hvilken F's fængselsstraf, som var idømt for 24 år siden, ikke i sig selv var til hinder for, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a fandt anvendelse.

Endelig bemærkes, at Lev Uden Vold i høringssvar af 16. oktober 2018, med baggrund i ønsket om at beskytte børn, som har været udsat for vold eller seksuel vold, foreslog at ændre bestemmelsen, således at "idømt ubetinget fængselsstraf" i § 4 a ændredes til "idømt fængselsstraf". Dette med henblik på yderligere at cementere fokus på barnets bedste frem for hensynet til forælderen. Lev Uden Vold begrunder endvidere forslaget med at straffe på op til 1½ års fængsel i dansk strafferet kan gøres betingede, eventuelt med vilkår, hvis tiltalte ikke tidligere er straffet med fængsel for ligeartet kriminalitet, ligesom også tiltaltes øvrige personlige forhold samt kriminalitetens grovhed og art indgår i vurderingen. Det er herefter Lev Uden Volds opfattelse, at det vil være en fejltagelse, hvis betingede domme ikke er omfattet af bestemmelsen, da det i så fald vil medføre, at den begåede kriminalitet statueres som mindre forkastelig og farlig.²⁰⁶ Det er imidlertid vores opfattelse, at det i så fald vil skulle fremgå tydeligt af bestemmelsen, at der kan foretages en konkret vurdering af, om en straffelovsovertrædelse skal indgå i vurderingen af forældreevnen – uanset om der er tale om en dom til betinget eller ubetinget frihedsstraf.

---

²⁰⁴ FT 2018-19, tillæg A, L91, specielle bemærkninger til nr. 3.

²⁰⁵ Se hertil FT 2018-19, bilag A, L137, Institut for Menneskerettigheders høringssvar af 24. oktober 2018, side 7.

²⁰⁶ FT 2018-19, bilag A, L137, Lev Uden Volds høringssvar af 16. oktober 2018, s. 1 f.

7.3 Overholdelse af EMRK

I afsnit 5.2 er det beskrevet, at lovgiver i forarbejderne til FOL § 4 a har taget stilling til overholdelsen af EMRK, hvor lovgiver selv har vurderet, at EMRK overholdes. Det findes derfor interessant at diskutere, hvorvidt lovgiver ved indførelsen af FOL § 4 a reelt overholder EMRK.

Som nævnt adskillige gange tidligere i fremstillingen skal undtagelsesmuligheden til formodningen i FOL § 4 a anvendes restriktivt, henset til formuleringen om, at der ” [...] helt undtagelsesvist kan være enkelte børn, for hvem det efter en konkret og individuel vurdering kan være bedst for barnet at opretholde kontakten til en forælder, der er dømt for alvorlig personfarlig kriminalitet”.²⁰⁷ Der foreligger dermed en meget stærk formodning, som der sjældent bør/kan undtages fra. Hvis der foreligger en i praksis uafkræftelig formodningsregel eller et stort set automatisk afslag på forældremyndighed, bopæl eller anden kontakt blot på baggrund af det forhold, at forælderen har begået en af de oplyste forbrydelser i FOL § 4 a, og der dermed ikke foretages en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder, vil dette udgøre en krænkelse af EMRK art. 8 om retten til respekt for familieliv.²⁰⁸

Adolphsen m.fl. anfører i artikel U.2020B.191, at EMD ved sådanne afgørelser tidligere hovedsageligt har lagt vægt på, om der foreligger et absolut og totalt forbud, hvor domstolene ikke har haft mulighed for at foretage en konkret vurdering af forældrens forbrydelse eller af barnets interesser, og hvor forbuddet ligeledes ikke har været begrundet med, at forælderen har udvist manglende omsorgsevne.²⁰⁹

Såfremt der træffes afgørelse om, at en forælder f.eks. ikke må have samvær med sit barn, vil der foreligge et indgreb i forældrens ret til familieliv, og reelt også barnets ret til familieliv. Institut for Menneskerettigheder har i sit høringssvar til lovforslaget om FOL § 4 a ligeledes bemærket, at FOL § 4 a indebærer et indgreb i EMRK art. 8 og Børnekonventionens art. 9.²¹⁰ Dette indgreb kan, jf. EMRK art. 8, stk. 2, begrundes i, at det er nødvendigt i et demokratisk samfund til varetagelse af et af de heri oplyste hensyn, herunder for at beskytte andres rettigheder og friheder. Endvidere skal indgrebet være proportionalt i forhold til det varetagne hensyn. EMD har hertil slået fast, at indskrænkninger i forældrens ret til familieliv kan begrundes i hensynet til barnets bedste og

---

²⁰⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.2. Se også de almindelige bemærkninger pkt. 1.

²⁰⁸ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191, afsnit. 2.3.3., s. 197

²⁰⁹ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191, afsnit 2.3.3., s. 197

²¹⁰ FT 2018-19, bilag A, L137, Institut for Menneskerettigheders høringssvar af 24. oktober 2018, s. 3

beskyttelsen af barnet. Hertil stilles der naturligvis krav til, at der er foretaget en konkret vurdering, og at der er taget stilling til alle relevante omstændigheder.²¹¹

På trods af at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a skal anvendes restriktivt, ses den alligevel at finde anvendelse i flere afgørelser. Selvom muligheden for at gøre undtagelse er meget smal, er den dermed ikke umulig, og det er altså muligt for domstolene at foretage en konkret vurdering, hvor den stærke formodning kan afkræftes, og der kan foretages en undtagelse fra denne. På baggrund af at formodningsreglen i FOL § 4 a kan afkræftes, og at der foretages en helhedsvurdering af omstændighederne i sagerne, hvor hensynet til barnets bedste er i fokus, er det fremstillingens opfattelse, at bestemmelsen er i overensstemmelse med EMRK art. 8 om retten til respekt for bl.a. familieliv.

Der kan yderligere sættes spørgsmålstegn ved, om FOL § 4 a er indsat på baggrund af hensynet til barnets bedste, som lovgiver ikke mente, blev varetaget tilstrækkeligt i alle sager forinden bestemmelsens ikrafttræden, eller om bestemmelsen reelt er indsat på baggrund af andre hensyn, herunder om lovgiver ønskede at give en dobbeltstraf til kriminelle forældre, hvilket der er forbud imod efter EMRK Tillægsprotokol 7, art. 4. Lovgiver har naturligvis en interesse i at forebygge kriminalitet, hvor en bestemmelse om, at man som forælder kan fratages sit forældreansvar, må formodes at være med i forælderenes overvejelser inden kriminaliteten begås, såfremt det er almindeligt kendt, at kriminaliteten også kan have denne følge.

I FOL § 4 a er der opsat en direkte sammenhæng mellem forælderenes begåede kriminalitet og forældreevnen, hvor lovgiver her har fundet, at forælderen ikke længere er værdig til at besidde forældrerollen på grund af den begåede kriminalitet. Der kan argumenteres for, at kriminaliteten vel ikke altid har betydning for forældreevnen, herunder f.eks. hvis forælderen begår manddrab, jf. STRFL § 237, mod en person, som ingen tilknytning har til barnet, når f.eks. drabet begås som led i en bandekonflikt. Her kan det diskuteres, om der vil være forhold, der taler for, at forælderen ellers skulle være en dårlig forælder og mangle evner til at varetage omsorgen for sine børn.

Institut for Menneskerettigheder har i høringssvar til lovforslaget påpeget, at nogle af de omfattede straffelovsbestemmelser er upræcise, og at lovgiver ikke har kvalificeret på hvilket grundlag, der er en formodning for, at det er bedst for barnet ikke at have kontakt eller samvær med en forælder, der

---

²¹¹ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnethed. U.2020B.191, afsnit 2.3.3., s. 198

er dømt for at have begået en af de oplistede straffelovsbestemmelser. Hertil nævner instituttet bl.a. STRFL § 114 e om støtte til terrorgrupper m.v., hvor der ikke er tale om personfarlig kriminalitet.²¹² Lovgiver bemærker hertil, at det er for at styrke beskyttelsen af børn mod ekstremisme og radikalisering, hvilket ligeledes fremgår af forarbejderne.^{213 214}

I praksis skal der ikke bevises en direkte sammenhæng mellem forælders begåede kriminalitet og den manglende forældreevne, hvorfor FOL § 4 a kan have en karakter af straf. Denne opstillede formodning i FOL § 4 a om, at der er en sammenhæng mellem forælders begåede kriminalitet og manglende forældreevne, kan som nævnt dog afkræftes, og er også blevet afkræftet i flere sager, hvorfor der reelt foretages en konkret vurdering i de enkelte sager om sammenhængen mellem kriminaliteten og forældreevnen, og om der bør undtages fra formodningen på baggrund af hensynet til barnets bedste. Naturligvis vil der ikke altid kunne opstilles en sammenhæng mellem en forælders kriminalitet og dennes forældreevne, men alt andet lige må det lægges til grund, at der statistisk set er tale om en person, der har lettere ved at ty til f.eks. vold eller på anden måde udsætte sit barn for fare, da forælderen netop har en historik med personfarlig kriminalitet, hvorfor det ikke ligger meget fjernt for forælderen som person at skulle foretage personfarlige handlinger. Dette kan, som nævnt, ikke altid siges at være tilfældet, hvorfor der også er mulighed for at undtage fra denne formodning, såfremt forholdene og omstændighederne ellers taler for, at det vil være til barnets bedste at bevare kontakten med forælderen, og det efter en helhedsvurdering er lagt til grund, at forælderen ikke mangler forældreevner på trods af den begåede kriminalitet.

7.4 Forarbejdernes bud på undtagelsesmuligheder

Som nævnt angiver forarbejderne flere eksempler på, hvornår der kan gøres undtagelse fra formodningsreglen i FOL § 4 a. Eksemplerne er ikke af udtømmende karakter, da dette ville afskære en konkret vurdering i andre sager, men det kan diskuteres, hvor stort et spillerum der efterlades til vurdering af omstændigheder, der ikke er nævnt i forarbejderne, da der i forarbejderne lægges op til, at undtagelsesmuligheden anvendes restriktivt.

Der kan imidlertid rejses flere spørgsmål til nogle af de eksempler, som er beskrevet i forarbejderne.

---

²¹² FT 2018-19, bilag A, L137, Institut for Menneskerettigheders høringssvar af 24. oktober 2018, s. 4

²¹³ FT 2018-19, bilag A, L137, Institut for Menneskerettigheders høringssvar af 24. oktober 2018, s. 4

²¹⁴ FT 2020-21, tillæg A, L15, almindelige bemærkninger pkt. 1.

7.4.1 Hvis begge forældre er dømt

Efter forarbejderne kan det tillægges betydning, såfremt den ene forælder er vidende om den anden forælders kriminalitet og forholder sig passivt hertil. Selvom en forælder accepterer den anden forælders kriminalitet, betyder det ikke, at kriminaliteten ikke er til skade for barnet. I den forbindelse er det tankevækkende, at der efter forarbejderne kan gøres undtagelse fra formodningsreglen, såfremt begge forældre er dømt for kriminalitet omfattet af FOL § 4 a, stk. 1.²¹⁵

På baggrund af ordlyden i forarbejderne er det nu at anse som en formildende omstændighed, såfremt begge forældre er ”lige dårlige”. En sådan betragtning og dermed en svækket formodningsregel, i tilfælde af begge forældres kriminalitet, kan ikke være at anse som barnets bedste. Dét, at formodningen kan afkræftes, og der kan foretages en undtagelse fra formodningen i FOL § 4 a, såfremt begge forældre er dømt for kriminalitet, der er omfattet af bestemmelsen, får en til at overveje, om kriminaliteten så reelt var slem i en sådan grad, at forælderen ikke burde have forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt med barnet i første omgang. Hvis kriminaliteten ikke vurderes at være til skade eller fare for barnet, når begge forældre har begået kriminalitet omfattet af FOL § 4 a, kan der argumenteres for, at kriminaliteten vel reelt aldrig har været så slem, at der burde være frataget den ene forælder forældreansvar i første omgang.

Desuden går dette imod princippet om, at hensynet til den dømte forælder aldrig kan føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste.²¹⁶

Det bemærkes imidlertid, at såfremt begge forældre er kriminelle i et omfang, som findes at være til skade for barnet, vil en sådan sag høre til i det sociale system, hvorfor det er tankevækkende, at lovgiver foreslår denne situation som en undtagelsesmulighed.

7.4.2 Aktualiteten og baggrunden for samlivsophævelsen

Lovgiver angiver desuden i forarbejderne, at aktualiteten af kriminaliteten kan være af betydning for den samlede vurdering af barnets bedste. Det er således angivet, at det vil indgå med negativ vægt i vurderingen af barnets bedste, såfremt forældrenes samlivsophævelse og/eller forældreansvarssagen er udløst af den ene forælders kriminalitet.²¹⁷

---

²¹⁵ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1

²¹⁶ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1

²¹⁷ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

Det er ligeledes af betydning for vurderingen af barnets bedste, hvorvidt forældrene har opretholdt samlivet i en længere periode, hvor den anden forælder har været vidende om kriminaliteten og har accepteret denne, eller at kriminaliteten i hvert fald ikke har givet anledning til bekymring hos den anden forælder vedrørende den dømte forælders evne til at drage omsorg for og beskytte barnet.²¹⁸

Det kan imidlertid undre, at der ikke i forarbejderne er taget højde for, at forældrenes opretholdelse af samlivet ikke nødvendigvis betyder, at den anden forælder har accepteret kriminaliteten og den fare, kriminaliteten kan medføre for familien. Forarbejderne sonderer altså ikke mellem forannævnte situation og den anderledes situation, hvor den anden forælder blot ikke har forstået, at der er tale om alvorlig kriminalitet, som kan medføre fare for familien, herunder barnet. Lovgiver lægger naturligvis op til en konkret vurdering af dette forhold, hvilket understøttes af det faktum, at det er nævnt i sammenhæng med barnets bedste-vurderingen, og at der ikke er tale om en udtømmende liste. Det forekommer alligevel besynderligt, at der ikke er gjort opmærksom på en sådan sondring, fordi det strafbare forhold, uanset baggrunden for den anden forælders accept heraf, kan have betydning for barnet, herunder risikoen for at barnet skal komme til at overvære et strafbart forhold. Det bemærkes endvidere, at det faktum, at den anden forælder har accepteret kriminaliteten, ikke nødvendigvis taler for, at kriminaliteten ikke er til skade for barnet.

Muligheden for at gøre undtagelse på baggrund af opretholdt samliv skal dog ses i lyset af, om tilbageholdenhed med at opløse samlivet og/eller at rejse en forældreansvarssag kan være begrundet i frygt pga. voldelig adfærd fra den dømte forælder. Der kan ligeledes foreligge andre årsager til, at en forælder ikke opløser samlivet og/eller rejser en forældreansvarssag.²¹⁹ Det er i afsnit 5.5.1.2 bemærket, at forskellige omstændigheder, som f.eks. at den ene forælder er meget syg, eller at den ene forælder er økonomisk afhængig af den anden, kan begrunde manglende opløsning af samlivet eller tilbageholdenhed med at rejse en forældreansvarssag. Sådanne tilfælde kan efter en konkret vurdering medføre, at der ikke gøres undtagelse til formodningsreglen.

7.4.3 *Mindre alvorlig voldshændelse*

Lovgiver lister i forarbejderne en sidste undtagelsesmulighed, hvorefter formodningen kan fraviges, såfremt en forælder er dømt for en mindre alvorlig voldshandling, der dog klassificeres som grov vold, for adskillige år siden, når denne handling ikke involverede en nærtstående, og hvor den anden

---

²¹⁸ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

²¹⁹ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

forælder var vidende om denne kriminalitet i løbet af forholdet. Undtagelsesmuligheden kan her blive relevant, såfremt barnet og den pågældende forælder har et tæt og sundt forhold, og der i øvrigt ikke er andre faktorer til stede, der indikerer, at det ikke vil være til barnets bedste at opretholde kontakten til den pågældende forælder.²²⁰

Der er i forarbejderne ikke givet nogen nærmere anvisning på, hvornår denne sondring i forhold til grovheden af voldsforholdet kan være relevant. Strafferetligt sondres der imidlertid mellem henholdsvis *simpel* og *grov vold*, jf. STRFL §§ 244 og 245. Idet dom for § 245-vold forudsætter et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter, er det således vanskeligt at forestille sig en situation, hvor et voldsforhold kan karakteriseres som en mindre alvorlig voldshændelse, når det samtidig er henført under STRFL § 245.

Det er ligeledes ikke hverken Familieretshusets eller familierettens opgave at foretage en sådan vurdering efter en forudgående strafferetlig dom. En uoverensstemmende vurdering af voldsforholdet foretaget af den dømmende magt eller en tilsidesættelse heraf, vil være retssikkerhedsmæssigt problematisk.

Undladelsen af at lade simpel vold indgå som én af de straffebestemmelser, der er omfattet af FOL § 4 a, møder kritik af Amnesty International, der ikke mener, at det er velbegrundet at holde simpel vold efter STRFL § 244 ude af bestemmelsen i FOL § 4 a. Dette begrundes de med, at simpel vold er det overgreb, der hyppigst forekommer mellem (tidligere) ægtefæller eller samboende, ligesom et barn lige så vel kan have overværet en forælders § 244-vold, hvilket forekommer i strid med hensynet til barnets bedste. Derudover kan det sende et signal om, at vold, omfattet af STRFL § 244, mod den anden forælder ”ikke er så slemt”, når blot det ikke er groft nok til at være omfattet af STRFL § 245 (og 246).²²¹

I en sag om forældreansvar, kan ubetinget fængselsstraf for simpel vold i henhold til STRFL § 244, ifølge forarbejderne fortsat indgå i den almindelige vurdering efter FOL § 4, hvorefter det skal vurderes, hvad der er bedst for barnet.²²² Myndighederne skal herefter have fokus på, at afgørelser efter

---

²²⁰ FT 2018-19, tillæg A, L137, specielle bemærkninger til § 1, nr. 1.

²²¹ FT 2018-19, bilag A, L137, Amnesty International's høringssvar af 4. december 2018, s. 4.

²²² FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

FOL medvirker til at sikre barnets trivsel og beskytter barnet mod vold og anden skadelig behandling, herunder at være vidne til vold.

7.5 Formodningsreglens styrke

På baggrund af fremstillingens analyse findes ikke nødvendigvis konkrete holdepunkter for at antage, at FOL § 4 a har givet Familieretshuset eller familieretten bedre mulighed for at beskytte børn, da dette hensyn i nogen udstrækning blev varetaget efter de tidligere regler. Det ses imidlertid, at bestemmelsen på en række områder har medført en ændring i praksis på området, da retten nu i langt højere grad er pålagt at tillægge alvorlig personfarlig kriminalitet, begået af en forælder, vægt i sin afgørelse.

FOL § 4 a indeholder, som tidligere nævnt, en klar formodning imod, at der kan træffes afgørelse om at tildele forældremyndighed, bopæl, samvær eller anden kontakt til en forælder, som er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge for visse former for alvorlig personfarlig kriminalitet. Reglen vil dog undtagelsesvis kunne fraviges, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være til barnets bedste.

Denne mulighed for at gøre undtagelse til formodningen er restriktiv, og finder ifølge forarbejderne kun anvendelse med hensyn til nogle enkelte børn, for hvem det efter en konkret og individuel vurdering kan være bedst at opretholde kontakten til en dømt forælder.²²³ Dette må nødvendigvis indebære, at domstolene skal foretage en skønsmæssig vurdering af, hvad der er bedst for barnet i den specifikke situation. Det vil sige, at domstolene som udgangspunkt har mulighed for at træffe individuelle afgørelser baseret på omstændighederne i den konkrete sag.

Spørgsmålet er, hvorvidt FOL § 4 a rent faktisk lægger op til, at domstolene foretager et skøn, eller om et sådan skøn reelt afskæres og ligefrem er at anse som illusorisk, idet lovgiver har beskrevet muligheden for at gøre undtagelse til formodningen som *restriktiv*. Det bemærkes hertil, at der, som beskrevet i afsnit 4.3 om barnets bedste, ikke findes nogen lovbestemt definition på begrebet ”barnets bedste”, idet begrebet anses som en retlig standard under konstant udvikling.²²⁴ Retlig standard

---

²²³ FT 2018-19, tillæg A, L137, almindelige bemærkninger afsnit 2.2.

²²⁴ FT 2006-07, tillæg A, L133, specielle bemærkninger til § 4.

refererer til en betegnelse i lovgivningen, der fastsætter et formål eller retningslinjer, men som konkretiseres nærmere gennem praksis.²²⁵

FOL § 4 a og forarbejderne til bestemmelsen medfører nogle overvejelser om, hvorvidt bestemmelsens undtagelsesmuligheder primært må anses som illusoriske, eller om de har reel praktisk betydning. Der henvises til artiklen U2020B.191, hvorefter det er forfatterens vurdering, at bestemmelsen vil få stor praktisk betydning, idet der er tale om en omvendt formodningsregel, ligesom det ifølge forarbejderne fremhæves, at mulighederne for at gøre undtagelser til denne formodning må anses som snævre. Forfatterne anser derfor sagsbehandlerne i Familieretshuset som stillet over for en bunden opgave frem for en individuel og konkret vurdering i hver sag.²²⁶

Det bemærkes imidlertid, at der siden artiklens udgivelse i 2020 er sket en hel del på området. Dette bekræftes af de domme, der er afsagt i perioden. I 2020 har grundlaget for kritik af bestemmelsen derfor været begrænset, i forhold til hvad der på nuværende tidspunkt er tilgængeligt af retspraksis. Der ses dog kun fire trykte domme, hvor der gøres undtagelse fra formodningsreglen. På den ene side kan dette anses som en indikation for, at formodningen er meget stærk. Omvendt må det dog pointeres, at FOL § 4 a er forholdsvis ny i dansk lovgivning, og at undtagelsesmuligheden trods alt har været anvendt i fire sager sammenholdt med det fåtal af domme, der generelt er afsagt i henhold til bestemmelsen.

Det er derfor fremstillingens opfattelse, at undtagelsesmuligheden ikke kan anses for illusorisk, idet undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a i flere tilfælde finder anvendelse i praksis. Undtagelsesmuligheden er nærmere *snæver*, som lovgiver også har haft til hensigt. I de få sager, hvor der er gjort undtagelse til formodningen, har domstolene på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering af sagens omstændigheder som helhed fundet, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for alvorlig personfarlig kriminalitet, fortsat kunne få del i forældremyndigheden over eller samvær med barnet, fordi dette var til barnets bedste.

---

²²⁵ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnet. U.2020B.191, afsnit 1.2., s. 192

²²⁶ Adolphsen, C. m.fl. (2020). Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældreegnet. U.2020B.191, afsnit 2.3.1., s. 195

8 Konklusion

Fremstillingen har søgt at belyse, hvorvidt indførslen af FOL § 4 a reelt har medført en ændring i retstilstanden for afgørelser om forældreansvar, herunder om bestemmelsens formodning er så stærk, at der sjældent kan undtages herfra. Denne belysning er søgt gennem omfattende undersøgelse af lovens forarbejder samt analyse af retspraksis på området.

I denne konklusion vil vi sammenfatte de væsentligste resultater og refleksioner, der er opnået gennem analyse af disse komplekse retlige spørgsmål.

Fremstillingen har klarlagt, at det altovervejende udgangspunkt i FOL er, at et barn har ret til begge sine forældre, ligesom afgørelser efter FOL altid skal tage hensyn til, hvad der tjener barnets bedste, jf. FOL § 4. Det er desuden hele formålet med FOL, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række i alle forhold efter loven, jf. FOL § 1. Dette er helt grundlæggende principper bag loven, som lovgiver holdt for øje ved implementeringen af FOL § 4 a.

Disse grundlæggende principper lægger desuden til grund for afgørelser om forældremyndighed, bopæl, samvær og anden kontakt efter de almindelige regler herom i FOL. Før indførelsen af FOL § 4 a udgjorde disse regler, sammen med vurderingen af barnets bedste i henhold til FOL § 4, grundlaget for afgørelser vedrørende forældreansvar. Det samme gælder i sager, der er ikke omfattet af § 4 a.

Gennem nærmere undersøgelse af forarbejderne, er det endvidere belyst, at baggrunden for indførsel af FOL § 4 a var, at der fandtes behov for at styrke beskyttelse af barnet i sager med en kriminel forælder, hvorfor lovgiver ønskede at sikre, at der i forældreansvarssager ikke opstår tvivl om, at barnets ret til trivsel og beskyttelse og hensynet til barnets bedste altid sættes over andre hensyn, herunder over hensynet til en forælder, som er dømt for overtrædelse af de nævnte straffelovsbestemmelser i FOL § 4 a.

Det er desuden belyst, hvordan der efter FOL § 4 a er en udtrykkelig formodning imod, at det er til barnets bedste, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf på baggrund af alvorlig personfarlig kriminalitet, som udgangspunkt kan have del i forældremyndighed, ret til samvær, bopæl eller anden kontakt. Der gælder imidlertid en undtagelse til denne formodning, som kan finde anvendelse, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering vil være bedst for barnet fortsat at have kontakt til forælderen. Bestemmelsen finder anvendelse i sager, hvor Familieretshuset eller familieretten skal

træffe afgørelse, herunder også midlertidig afgørelse, om forældremyndigheden over barnet, barnets bopæl, og/eller om samvær eller anden kontakt med barnet.

For at FOL § 4 a finder anvendelse, er det en betingelse, at en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge efter STRFL §§ 68-70, for følgende forbrydelser: STRFL §§ 101 a eller 114-114 j, § 136, stk. 2, § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af STRFL §§ 114-114 j, § 210, kapitel 24 bortset fra § 228 eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a, idet disse formodes at være af betydning for forælderen evne til at drage omsorg for et barn. Omfattet af FOL § 4 a er ligeledes domme for forsøg, jf. STRFL § 21, og medvirken, jf. STRFL § 23, til de oplyste former for kriminalitet.²²⁷

FOL § 4 a er som sagt udtryk for en klar formodningsregel, der imidlertid kan fraviges, hvis det på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering findes at være til barnets bedste. Muligheden for at gøre undtagelse til formodningsreglen skal anvendes restriktivt. Ved vurderingen af, hvad der i den konkrete situation er bedst for barnet, skal der foretages en helhedsvurdering, herunder med inddragelse af barnets perspektiv samt forbrydelsens karakter og omstændighederne omkring forbrydelsen. Forarbejderne nævner nogle eksempler på undtagelsesmuligheder, men der er ikke tale om en udtømmende liste, idet vurderingen af barnets bedste, samt barnets trivsel og beskyttelse i alle sager omfattet af FOL § 4 a, skal være baseret på en konkret og dybdegående vurdering af sagens oplysninger.

Den ovenstående redegørelse og undersøgelse af formålet og det nærmere indhold af FOL § 4 a har bidraget til en forståelse af, hvordan lovgiver ønsker, at de afgørelseskompetente myndigheder håndterer grundlæggende principper som hensynet til barnets bedste og forældrenes evne til at drage omsorg for barnet.

Ved analyse af praksis fra efter bestemmelsens ikrafttræden i 2019 har det været muligt at udlede nogle af de momenter, de afgørelseskompetente myndigheder i praksis har tillagt vægt, når der er truffet afgørelse i henhold til formodningsreglen i FOL § 4 a. Dette omhandler blandt andet eventuel risiko for, at barnet vil være vidne til vold og konflikter, barnets alder, omstændighederne omkring kriminaliteten, herunder hvornår den blev begået, og om den er begået over for et familiemedlem eller barnet selv. Myndighederne tillægger endvidere sagkyndige erklæringer, barnets relation til forælderen og barnets perspektiv vægt, dog med det forbehold, at barnets ønsker kan fraviges, hvis det

---

²²⁷ Christensen, Stine Krone (2020). "Forældreansvarsloven med kommentarer" 3. udgave, s. 124 ff.

findes nødvendigt af hensyn til barnets bedste, herunder hvis det vurderes, at barnet ikke kan overskue konsekvenserne eller findes at befinde sig i en vildfarelse om sagens omstændigheder. Såfremt det vurderes, at der er fare for barnets trivsel eller sikkerhed, kan undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a ikke finde anvendelse, uanset at kriminaliteten ikke er begået mod barnet.

Omvendt kan det udledes af retspraksis, at undtagelsesmuligheden i FOL § 4 a kan finde anvendelse, såfremt det strafbare forhold blev begået mange år tidligere, at forælderen var meget ung på gernings-tidspunktet, og at der ikke er nogle holdepunkter for at antage, at der er en aktuel risiko for, at barnet vil blive udsat for voldelig eller skadelig adfærd, herunder at overvære en sådan adfærd. Der foretages endvidere en vurdering af karakteren af den begåede forbrydelse, samt i hvilken kontekst den blev begået, ligesom det har betydning, hvorvidt pågældende er en god forælder, kan varetage omsorgen for barnet, og der ikke er grund til bekymring for vedkommendes forældreevner. Sidstnævnte tillægges stor vægt, selv i sager hvor forælderen har begået alvorlig personfarlig kriminalitet, hvis den anden forælder viser sig mindre egnet, og den lovovertrædende forælders øvrige forhold har forbedret sig væsentligt, hvorfor der ikke er grund til at antage, at barnet vil blive udsat for vold eller at være vidne hertil.

Efter analyse af domme fra før indførslen af FOL § 4 a sammenholdt med analyse af dommene fra efter indførslen, er det samlet set fremstillingens opfattelse, at bestemmelsen anlægger en mere restriktiv ramme for afgørelser i forældreansvarssager, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf for de i § 4 a nævnte forbrydelser. Dette ses blandt andet begrundet i, at der i høj grad var ret til samvær eller anden kontakt for forældre, der var idømt fængselsstraf for grov, personfarlig kriminalitet før indførelsen af FOL § 4 a. Den fælles forældremyndighed blev dog i langt de fleste sager ophævet. Det er imidlertid fremstillingens opfattelse, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves i alle de gamle sager, ligesom der formentlig ikke ville blive fastsat samvær eller anden kontakt i sagerne, såfremt FOL § 4 a havde fundet anvendelse.

Det lægges herefter til grund, at de afgørelseskompetente myndigheder forinden FOL § 4 a's ikrafttræden primært havde forælderen's behov for øje, frem for at vurdere, hvad der reelt var til barnets bedste. Det er derfor opfattelsen, at FOL § 4 a har haft og vil få stor praktisk betydning, da det klare udgangspunkt efter bestemmelsens indførelse nu er, at den lovovertrædende forælder ikke kan få medhold i en sag om forældreansvar, og at undtagelsesmuligheden for dette skal anvendes restriktivt. Bestemmelsen kan derfor ikke beskrives som ren symbollovgivning.

Det må dog bemærkes, at der er indikationer for, at FOL § 4 a er overflødig på den måde, at den allerede er indeholdt i FOL § 4, da de vurderinger, der nu skal foretages efter FOL § 4 a, også skulle (og stadig skal, såfremt forholdet ikke er omfattet af § 4 a) foretages efter § 4. Dette ses i de domme, hvor udfaldet efter fremstillingens opfattelse formentlig havde været det samme, såfremt FOL § 4 a ikke havde været implementeret, f.eks. TFA 2020.80 Ø. Den ændring, som er indført med FOL § 4 a, har imidlertid haft en markant indvirkning på praksis vedrørende forældreansvar, idet den stærke formodningsregel, der er indlejret i denne bestemmelse, har etableret et klart udgangspunkt for, hvad der ikke er at anse for bedst for barnet. Som følge heraf er domstolene nu nødsaget til at forholde sig til dette udgangspunkt, og det er ikke længere et tilvalg, at tillægge en forælders dom for kriminalitet, som omfattet af § 4 a, vægt i sager om forældreansvar. Det ses i praksis fra før FOL § 4 a's ikrafttræden, at der blev tillagt forældreansvar til forældre, der formentlig ikke havde fået tildelt forældreansvar efter bestemmelsens indførelse, og da disse vurderinger blev truffet ud fra FOL § 4, er det fremstillingens klare opfattelse, at FOL § 4 a har haft betydning for retstilstanden på området.

Samlet set har implementeringen af FOL § 4 a resulteret i en mere stringent og standardiseret tilgang til vurderingen af forældreansvarssager, hvilket har ændret landskabet for, hvordan domstolene behandler sådanne sager.

Det er samtidig fremstillingens opfattelse, at muligheden for at gøre undtagelse til formodningsreglen i FOL § 4 a er snæver, men ikke umulig. Dette understreges i det faktum, at undtagelsesmuligheden trods alt har fundet anvendelse i fire forskellige sager, hvor der endda i nogle af dem har været tale om meget alvorlig, personfarlig kriminalitet. Det bemærkes hertil, at FOL § 4 a er forholdsvis ny og at der ikke er megen praksis på området. Det er derfor opfattelsen, at domstolene generelt udnytter muligheden for at foretage en reel vurdering af hensynet til barnets bedste og en helhedsvurdering af alle aspekter i sagerne, hvorefter den stærke formodning i FOL § 4 a har sin berettigelse i praksis. Bestemmelsen må derfor også kunne forventes at få en reel betydning på længere sigt i takt med antallet af sager, idet formodningsreglen klart tilkendegiver, at det er udgangspunktet i FOL § 4 a, at lovens hovedprincip om barnets ret til begge forældre skal fraviges, fordi dette er at anse som barnets bedste i denne type sager. Det er derfor det klare udgangspunkt i sager omfattet af FOL § 4 a, at en forælder idømt ubetinget fængselsstraf eller anden retsfølge, jf. §§ 68-70, for de i bestemmelsen nævnte forbrydelser, ikke kan få medhold i en sådan sag.

9 Litteraturliste

9.1 International lovgivning

- Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989. *FN-konvention om Barnets Rettigheder* (Børnekonventionen).
- Europarådet (1950), *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention*.
- Europarådet (1984), *Den Europæiske Menneskerettighedskonventions tillægsprotokol nr. 7*.

9.2 Vejledning til international lovgivning

- FN's Børnekomité (2013), *General comment No. 14 on the right of a child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*

9.3 Dansk lovgivning

- Justitsministeriet (2022). Bekendtgørelse af straffeloven (straffeloven). LBK nr. 1360 af 28/09/2022.
- Børne- og Socialministeriet m.fl. (2018). Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love. Lov nr. 1711 af 27/12/2018.
- Børne- og Socialministeriet (2019). Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 202 af 05/03/2019.
- Social- og Boligministeriet (2019). Bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. BKG nr. 299 af 20/03/2019.
- Social- og Ældreministeriet (2019). Bekendtgørelse af lov om Familieretshuset (Familieretshusloven). LBK nr. 766 af 07/08/2019.
- Social- og Indenrigsministeriet (2020). Lov om ændring af forældreansvarsloven. Lov nr. 2215 af 29/12/2020.
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2020). Bekendtgørelse af forældreansvarsloven. (forældreansvarsloven). LBK nr. 1768 af 30/11/2020.
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2024). Bekendtgørelse af lov om social service (service-loven). LBK nr. 67 af 22/01/2024.

9.4 Vejledning til dansk lovgivning

- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2023), Forældreansvarsvejledningen, vejledning nr. 10090 af 11. december 2023.

- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2020), Vejledning om Familieretshuset, vejledning nr. 9404 af 26. juni 2020.

9.5 Betænkning

- Justitsministeriet (2014). Betænkning om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet. Betænkning nr. 1546, side 192 f.

9.6 Forarbejder til dansk lovgivning

- FT 2006-07, tillæg A, L133
- FT 2011-12, tillæg A, L157
- FT 2012-13, tillæg A, L141
- FT 2015-16, tillæg A, L76
- FT 2018-19, tillæg A, L91
- FT 2018-19, tillæg A, L137
- FT 2020-21, tillæg A, L15

9.7 Retspraksis

- TFA 2010.303 V
- TFA 2010.529 Ø
- TFA 2011.182 Ø
- TFA 2011.190 Ø
- TFA 2011.435 Ø
- TFA 2012.111
- TFA 2020.80 Ø
- TFA 2020.193 V
- TFA 2021.453 Ø
- TFA 2022.99 Ø
- TFA 2023.21/2 V
- TFA 2023.97 Ø
- TFA 2023.229 V
- TFA 2023.284 Ø
- TFA 2023.405/2 V
- TFA 2024.116 Ø

- Sahin mod Tyskland, dom af 8. juli 2003.
- Østre Landsrets Dom af 24. november 2023, Sag BS-29911/2023-OLR.

9.8 Bilag

- FT 2018-19, bilag A, L137, Institut for Menneskerettigheders høringssvar af 24. oktober 2018
- FT 2018-19, bilag A, L137, Lev Uden Volds høringssvar af 16. oktober 2018
- FT 2018-19, bilag A, L137, Amnesty International's høringssvar af 4. december 2018

9.9 Litteratur

- Adolphsen, Caroline (2021). "*Forældreansvarsloven med kommentarer*", Jurist- og Økonomforbundets forlag, 1. udgave.
- Adolphsen, Caroline & Røhl, Jane (2020). "*Børn i familie- og socialretten*", Djøf Forlag, 3. udgave.
- Blume, Peter (2020). "*Retssystemet og juridisk metode*", Jurist- og Økonomforbundets forlag, 4. udgave
- Christensen, Stine Krone (2020). "*Forældreansvarsloven med kommentarer*", Karnov Group, 3. udgave
- Elholm, Thomas m.fl. (2023). "*Kommenteret straffelov – Almindelig del*", Djøf forlag, 12. udgave, 1. oplag.
- Elholm, Thomas m.fl. (2022). "*Kommenteret straffelov - Speciel del*", Jurist- og Økonomforbundets forlag, 12. udgave, 2. oplag.
- Elo Rytter, J., (2006). "*Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret*", Forlaget Thomson. 2. udgave, 1. oplag.
- Munk-Hansen, Carsten (2021). "*Den juridiske løsning – Introduktion til den juridiske metode*", Djøf forlag, 2. udgave.
- Munk-Hansen, Carsten (2022) "*Retsvidenskabsteori*". Djøf Forlag, 3. udgave.

9.10 Artikler

- Adolphsen, Caroline (2022). *Betydningen af påstande om vold i det familieretlige system*. U.2022B.93.
- Adolphsen, C. m.fl. (2020). *Betydningen af forældres kriminalitet for vurderingen af forældredreghed*. U.2020B.191.

9.11 Udtalelser

- Folketingets Ombudsmands udtalelse af 4. maj 2021 vedrørende Familieretshusets sagsbehandlingstid i to type sager. Dokumentnummer 20/04559-25/PH

9.12 Internetkilder

- Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Den Danske Ordbog. *Frihedsberøve*. Besøgt d. 05/03/2024. <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=frihedsberøve>
- Jensen, J. N. (2010). Dansk sprognævn. *Symbollovgivning*. <https://dsn.dk/ordbog/noid/symbollovgivning/> - Besøgt den 20/03/2024.
- The Office of the High Commissioner for Human Rights. *Committee on the Rights of the Child*. <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crc>. Besøgt d. 14/04/2024.
- Børnerådet. *FN's Børnekomité*. <https://www.boerneraadet.dk/vi-arbejder-for/boernekonventionen/fns-boernekomite/>. Besøgt d. 14/04/2024.
- Børnerådet. *Børnekonventionen er fundamentet for Børnerådets arbejde*. <https://www.boerneraadet.dk/vi-arbejder-for/boernekonventionen/>. Besøgt d. 29/04/2024.